T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
RESİM ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

SOSYO-EKONOMİNİN SANAT EĞİTİMİNDE YARATICILIĞA OLAN ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman:
Yrd. Doç. Dr. Ayşe OKUR

Hazırlayan:
Mustafa Cevat ATALAY

KONYA – 2008

ÖZET

Bu çalışmanın amacı; Türkiye'de sanat eğitimi verilen ilköğretim okullarında ki eğitim sürecinde, farklı sosyo-ekonomik düzeylere sahip ailelerin sanat eğitimine bakışlarındaki ekonomik kültürel farklılıkların olumlu olumsuz etkileri ve örgün eğitimde sanat eğitimine katılan öğrencilerin yaratıcı faaliyetleri üzerinde aile faktörünün öğrenciye yansımalarını ortaya çıkarmaktır.

Yaratıcılığa birden fazla etken etkili olmaktadır. Sanat eğitimi alan ilköğretim öğrencilerinin yaratıcılıkları da birçok durumdan dolaylı ve dolaysız etkilenmektedir. İnsan zekâsını, yaratıcılığını ve başarı durumunu etkileyen faktörlerden olan sosyo-ekonomik durum, bu çalışmada ele alınmış ve incelenmiştir. Eğitim ve öğretimde tam olarak başarının olması için sanat eğitiminin aile, eğitimci, okul ve birey tarafından önemsenmesi ve doğru uygulanması, okul-aile işbirliğine dayalı bir eğitim programıyla mümkün görünmektedir. Sanat eğitimi ve yaratıcılığı etkileyen faktörler bu çalışmada ortaya koyulmuştur.

Çalışma Sıraç Aydın Taşbaş İlköğretim Okulu, Özel Diltaş İlköğretim Okulu ve Şükriye Onsun İlköğretim Okulu gibi sosyo-ekonomik farklılıkları belli olan ve her biri sanat eğitimi veren 3 ayrı okulda 7. sınıfa devam eden öğrencilerden grup olarak her biri 30 kişiden oluşan 3 grup öğrenci ve ebeveynleri denek olarak seçilerek çalışma bunlar üzerinde yapılmıştır. Öğrenciler Sıraç Aydın Taşbaş İlköğretim Okulu, Özel Diltaş İlköğretim Okulu, Şükriye Onsun İlköğretim Okulunda ilköğretim birinci kademe eğitim ve öğretimlerini tamamlamış ve ortaöğretim sürecine başlamışlardır. Bütün öğrenciler aynı yaş ortalamasındadır. Öğrenciler farklı sosyo-ekonomik öğrenim sürecine başlamış ve aynı müfredat dâhilinde öğrenim görmektedir. Öğrenciler arasındaki sosyo-ekonomik farklılıklar anket araştırması ile ortaya konmuştur.

Anket uygulanan deneklerin okullarındaki başarı düzeyi göz önünde bulundurulmamıştır. Anket uygulanırken üç farklı okulun farklı sosyo-ekonomik durumda olması ile sosyo-ekonomik farklılığın öğrenciler ve aileler üzerinde ne tür etkiler uyandırdığı ve öğrencilerin yaratıcılıklarını nasıl etkilediği araştırılmıştır.

Gerekli yasal izinler alındıktan sonra Rehberlik araştırmaları yapan uzman pedagoglarca taslağı ve içeriği hazırlanan anketler, daha sonra deneklere uygulanmıştır.

Deneklere birinci bölümde karşılaştırılmalı olarak sosyo-ekonomik durumlarını belirleyebilmemizi sağlayacak sorular sorulmuştur. İkinci bölümde sanat, sanat eğitimi, yaratıcılık, hakkında deneklerden görüşleri sorulmuştur. Daha sonra konu ile ilgili literatür taraması ve araştırma sonuçlarında anket üzerine "Spss $\chi 2$" veri analiz değerlendirmesi yapılmıştır. Daha sonra bu bulgular literatür ile karşılaştırılmış ve paralel sonuç ve gözlemler ile değerlendirmelerdeki sebep sonuç ilişkisine bakılmıştır.

Yapılan çalışmanın değerlendirme kısmında hem yüzdelik hem de "Spss $\chi 2$" testi ile değerlendirmeler yapılmış, Uzman Pedagog ve Aile danışmanlığı hizmetleri veren bir kurumla sonuçlar tartışılmıştır. Yapılan bütün istatistikî hesaplamalar tablolar halinde gösterilmiştir.

Sonuç olarak, çalışma sonunda elde edilen veriler konuyla ilgili birçok benzer çalışmalarda da ortaya çıktığı gibi sanat eğitiminde sosyo-ekonomik farklılıkların yaratıcılığı etkilediği görülmüştür. Olumlu çevre ve aile faktörleri, olumlu eğitim, öğretim ortamı, fiziksel eğitim imkânları ile ders araç ve gereçlerinin tam ve çağa uygun olması başarıyı artırmaktadır. Yararlı ve elverişli ortamlarda yaratıcı ve özgürleşmiş bireyler çabucak ilerleyecektir.

ABSTRACT

The purpose of this study is to find out the negative and positive effects of the economic-cultural differences in the art education views of the families who have different socio-economic levels and also to discover the parental effects on the creative activities of the students who took part in art education which constitutes a part of formal education in Primary Schools in Turkey.

More than one factor has effects on creativity. The creativity of the primary school students having art education is directly or indirectly affected by lots of things. Socio-economic situation which is among the factors that affect a person's mind, creativity and level of success is researched in this study. For a complete success in education, art education needs to be cared about and properly performed by parents, educators, school and the individual and it is also essential to establish a teaching program based on cooperation between parents and school. In addition, the current study looks into the factors that affect art education and creativity.

This study was conducted in three schools which have obvious socio-economic differences; Sıraç Aydın Taşbaş Primary School (state school), Özel Diltaş Primary School (private school) and Şükriye Onsun Primary School (state school). The participants were 7th grade students attending art classes and their parents. The study was carried out with three groups composed of 30 students and their parents. These students completed their primary education in these schools and continued their secondary education in the same schools. The average age of all students was alike. Students started different socio-economic learning process and they were taught within the same curriculum framework. The socio-economic differences among students were found out by means of questionnaires.

The questionnaires were applied to the subjects regardless of their school's success. The effects of socio-economic differences of these three schools on students and how they affected these students and their parents were investigated.

The draft and the content of the questionnaires were legally prepared by professional pedagogues who carry out guidance studies and they were later applied to the subjects. In the

first section, the subjects were asked to answer the questions that would help us evaluate their socio-economic situation comparatively. In the second section, the subjects were asked about their opinions on art, art education and creativity. Later on, a literature scan was conducted and an “SPSS chi-square test” was used and the results were compared to the literature to see if there were similar results or observations and the cause and effect relationship.

The questionnaire was evaluated through percentage test and “SPSS chi-square test” and the results were discussed by professional pedagogues and institutions providing family guidance service. All statistical calculations were represented in table forms.

As a consequence, results of the study showed that the socio-economic differences in art education had effects on creativity as it was the case in many similar studies. Positive environmental and parental factors, positive educational conditions, physical education opportunities and appropriate and up-to-date course materials contribute to success. For this reason, creative and independent individuals will make a swift progress in useful and suitable environments.

ÖNSÖZ

"Sanatçı, toplumda uzun çalışma ve uğraşlardan sonra alnında ışığı ilk hisseden insandır."

"Bir millet ki resim yapmaz, bir millet ki heykel yapmaz, bir millet ki fennin gerektirdiği şeyleri yapmaz; itiraf etmeli ki o milletin ilerleme yolunda yeri yoktur."

"Güzel sanatların hepsinde, ulus gençliğinin ne türlü ilerletilmesini istediğinizi bilirim. Bu yapılmaktadır. Ancak bunda en çabuk, en önde götürülmesi gerekli olan Türk musikisidir. Bir ulusun yeni değişikliğinde ölçü, musikide değişikliği alabilmesi, kavrayabilmesidir."

Mustafa Kemal ATATÜRK

İnsanların diğer insanları belli bir maksatla kültürlenmelerine ya da kasıtlı kültürlenme sürecine eğitim denmektedir. Eğitim, yaşamın yeniden düzenlenen bireylere öğretilmesi ve kazandırılmasıdır. Bireyin oluşumunda istenilen ve umulan davranışları öğrenebilmesi için oluşturulan maksatlı çevre alanına eğitim demekteyiz. İnsan eğitimin her zaman içindedir. Eğitim sadece okulla bitmemektedir. Okul eğitim çalışmasını devam ettiği en önemli çevredir. Eğitim bir süreçtir. Eğitimle bireyin bir amaca doğru sürekli olarak değiştirilmesine çalışılmaktadır. Birey doğduğu andan itibaren eğitim sürecine dâhil olur. Öğretme işi bir eğitim mekânı dediğimiz fiziksel ortamda gerçekleşmektedir. Eğitim ve öğretimin yapıldığı yerler, dış etkenlerin içinde bulunduğu her türlü ortamdan etkilenir. Bunlar dış etkenler yeterli ve hedeflerine uygun olursa olumlu yetersiz olursa olumsuz olmaktadır. Yetersiz fiziksel eğitim ortamlarında sanat eğitimi verimli olamamaktadır.

Eğitim ve öğretimin birçok koşulu vardır. Eğitimin olmazsa olmaz koşullarından biri de ailelerin sosyoekonomik durumlarıdır. Ailelerin eğitime bakış açıları ve kendi ekonomik, kültür durumları aile fertlerinin gelişiminde çok önemli rol oynamaktadır. Modern toplumlarda her aile büyüğü eğitimin gerekliğini ve önemini anlamış görünmektedir. Artık, sosyoekonomik durumu diğerlerinden daha iyi durumda olan aileler çocuklarını daha iyi eğitim alması için kurum, mekân, öğretici arayışı içine girmişlerdir. Devlet okulları arasında

fiziksel durumu yeterli çok sayıda okul bulunmaktadır. Kiminde kısmi eksikliler olsa da bu eksiklikler devlet, okul ve veli gayretleri ile çözülmeye çalışılmaktadır. Çocuklarına daha yoğun ve sosyal bir eğitim imkânı vermek isteyen veliler ve eğitim işini özel sektörde iş olarak benimseyen müteşebbisler özel okullar arz ve talebini geliştirmiştir.

Devlet okullarının ve özel okulların müfredatı ve merkezi yönetimi, aynı olmasına rağmen, veliler kendi ekonomik kültür algı ve deneyimlerine göre öğrencilerini yönlendirmektedir. Birebir öğrenciyle ilgilenen eğitimci, fiziksel mekân, sosyal eğitim öğretim davranış ve ortamları, öğretici pedagoji ve kalite arayışı başlamıştır. Velilerin çocuklarındaki eğitim ve öğrenim hedeflerini her alanda geliştirmek üzere çabaları bulunmaktadır. Sanat eğitimi de eğitim sürecinde olmazsa olmazların başında gelmektedir. Öğrencilerin gelişim basamaklarında yaratıcılıklarında bireysel gelişimlerinde en önemli süreçlerinden birisidir. Öğrencilerin kendilerini gerçekleştirme durumlarında sanat eğitimi ve yaratıcılık, kişiliklerini gerçekleştirme yönünden en önemli eğitim sürecidir. Sanat eğitimi kültür, sayısal ve sözel derslerin yanında eğitim alan bireyin kendini gerçekleştirebileceği etkinlik, performans ve yaratıcılık hedefleri olarak sürece dâhil olmaktadır. Veliler sanat eğitimini mevcut eğitim sisteminde benimsemiş görünmektedir.

Bakış açılarının olumlusu da olumsuzu da sanat eğitiminin de yaratıcılığını etkilemektedir. Yaratıcılık isteklendirme, öğrenmeye hazır olma durumlarından etkilenmektedir. Öğrenme materyali sanat eğitimi derslerinde birinci öncelikli durumdur. Velilerin bu süreçlere dâhil olması ya da olmaması öğrenme sürecinde çok önemlidir.

Günümüz eğitim öğretim sürecinde, eğitim kurumlarında sanat eğitiminden velilerin beklentileri ve buna karşılık olarak çocuklarına sanat eğitiminin algılanmasında yaklaşım tarzları nedir? Ailelerin eğitim süreci içinde sanat eğitimlerine karşı algı ve beklentileri nasıl olmaktadır. Devlet okullarındaki sanat eğitimi süreci ve sonuçlarına velilerin bakış açısı nedir? Sürece nasıl dahil olmaktadırlar? Bu soruların yanıtlarının bulunması sanat eğitiminin başarısını etkileyebilecek bir durum çalışmasıdır.

Bu araştırmada değerli zamanını paylaşan ve beni yönlendiren danışmanım Yrd. Doç. Dr. Ayşe OKUR'a ve desteklerini esirgemeyen aileme teşekkürlerimi sunarım.

TANIMLAR

Aile: Aile, toplumun en küçük birimi olarak kabul edilir. Aile denilince genellikle aynı evde oturan anne ve baba ile varsa onların evlenmemiş çocukları anlaşılır. Bu tip aileye "çekirdek aile" denir.

Anne: Geleneksel olarak, yetişkin bir kadın kendi çocuğunun annesi olarak tanımlanır. Ama bu tanım kişiden kişiye değişebilir. Annesini tanımayan veya annesi tarafından terk edilmiş bir çocuk, kendisini yetiştireni annesi olarak kabul edebilir. Anne ve baba boşandıktan sonra babanın yeni eşini anne olarak kabul edebilir. Bunun gibi değişik durumlarda her birey kendi görüşleri yönünde insanları anne olarak kabul edebilir.

Araştırma: Bilimsel araştırma, insanın algıladığı olgular hakkında sahip olduğu bilgisini artırmak ve yaşam kalitesini yükseltmek için gerekli olan süreç ve teknolojileri geliştirebilmek için gerçekleştirdiği bilgi üretim etkinlikleridir. Bilimsel araştırmalarda bilgi üretmek için bilimsel araştırma yöntemleri kullanılır.

Baba: Biyolojik baba, sperm vererek bir çocuğun dünyaya gelmesinde rol alan erkek. Bununla birlikte "baba" tanımı sosyolojiden hukuka, farklı alanlarda farklı şekillerde açıklanır.

Ekonomi: İktisat veya ekonomi, üretim, dağıtım, tüketim, ticaret, değişim ve bölüşüm ile ilgili etkinliklerin bütünü ile bu etkinlikleri inceleyen bir bilim dalıdır.

Çocuk: Biyolojik olarak yetişkin insan olmaya aday, bedensel ve ruhsal gelişimlerini tamamlamamış bireydir. Bu birey ergenliğe gelinceye kadar çocuk sayılır. Bu çeşitli ülkelerin iklim özelliklerine göre de farklılıklar gösterir. Kanun yönüyle de rüştünü ispatlayana kadar çocuk sayılırlar

Eğitim: Eğitim, önceden saptanmış esaslara göre insanların davranışlarında belli gelişmeler sağlamaya yarayan planlı etkiler dizgesizdir. Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istedik değişme meydana getirme sürecidir.

Plastik Sanatlar: Plastik sanatlar, kalıplanabilen veya şekil verilebilen (plastik niteliğe sahip) boya, kil, alçı gibi malzemelerin uygulanmasıyla oluşturulan, resim, heykel, çizim vb.

sanatların tümüne verilen genel addır. Daha kapsayıcı ve günümüze daha uygun bir terim olarak görsel kültür kullanımı da yaygınlaşmaktadır.

Görsel Zekâ: Zihinde olayları, nesneleri görselleştirebilme ve tasarlayabilmede başarılı olunan zekâ alanıdır. Bu tür zekâya sahip olan kişiler; üç boyutlu düşünebilirler. Bulmaca çözmekten hoşlanırlar. Resim ve sanat etkinliklerinden zevk alırlar, harita ve tabloları kolayca okuyabilirler. Nesneleri hayal etmede başarılıdırlar. Görsel ayrıntılara dikkat ederler. Mimarlık, mühendislik gibi meslekler bu alanda yer alırlar.

Mekân: İnsan barınmak için yaşamak ve doğa şartlarından korunmak için bir alana ihtiyaç duyar. Genel olarak bunu mekân diye tanımlarız.

Sanat Eğitimi: Kişinin duygu, düşünce ve izlenimlerini anlatabilmek, yetenek ve yaratıcılığını estetik bir seviyeye ulaştırmak amacıyla yapılan eğitim faaliyetlerinin tümüdür.

Ebeveyn: Anne-Baba

Öğretim: Öğretme faaliyetlerinin önceden hazırlanmış bir program çerçevesinde amaçlı, planlı, düzenli ve kontrollü olarak yapıldığı yerler okullardır. Okullarda yapılan öğretme faaliyetleri ise, öğretim olarak adlandırılmaktadır.

Ergenlik: Ergenlik (puberte), insanlarda meydana gelen "yetişkinliğe ilk adım" evresidir. Ergenlik, çocukluk çağı ile yetişkinlik çağı arasındaki geçiş dönemidir. Ergenlik, bireyde çocuksu tutum ve davranışlarının yerini yetişkinlik tutum ve davranışlarının aldığı, cinsiyet yetilerinin kazanıldığı, bireyin erişkin rolüne psikolojik ve somatik olarak hazırlandığı dönemdir.

Motivasyon: Motivasyon bireyin hareketlerinin arkasında bulunan psikoloji dilinde güdü adı verilen güçtür. Davranışa enerji sağlayan organizmanın içindeki ve çevredeki güçler olarak tanımlanır.

Modern: Çağdaş, aktüel

Kültür: Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü.

Yetenekli: Bir işe yatkınlık

Yaratıcılık: Yaratıcılık; düşüncenin akıcılık, esneklik ve özgünlüğü, deneyimlere açık olma, ayrıntıya, düşünce ve maddenin estetik özelliklerine karşı duyarlı olma durumudur.

Motivasyon: Motivasyonun ise; uygun çevresel uyarıcılarla uyarılma ve öğretimle geliştirilebileceğini belirtilmektedir. Bireyin bu özelliğe sahip olması doğuştan getirdiği yeteneklerine bağlı olduğu kadar uygun eğitime, çevresel ve kişilik öğelerine de bağlı bir faktör olarak görülmektedir

Sosyal Tabaka: Bir toplumda yasama biçimi, maddi imkânları, öğrenim durumu bakımından birbirine benzeyen kişilerin oluşturduğu sınıf.

Sosyoekonomik: Aynı anda hem toplumsal alanı hem ekonomik alanı veya aralarındaki ilişkileri ilgilendiren.

Sosyokültürel: Aynı anda bir toplumu veya toplumsal bir grubu ve kendine özgü olan kültürü ilgilendiren.

Kişilik: Bireyin deneyim ve tercihlerinden oluşturduğu ve onu diğer bireylerden ayıran davranış biçimlerinin tümü.

İÇİNDEKİLER

ÖZET ……i

ABSTRACT……..iii

ÖNSÖZ……..v

TANIMLAR…….vii

İÇİNDEKİLER……..…x

BÖLÜM 1

GİRİŞ…….1

1.1 Giriş 1

1.2 Araştırmanın Amacı 2

1.3 Problem 3

1.4 Alt problemler 4

1.5 Çalışmanın Önemi 4

1.6 Varsayımlar 5

1.7 Araştırmanın Hipotezleri 5

1.8 Sınırlılıklar 6

BÖLÜM 2

İLGİLİ LİTERATÜR……..…….7

2.1 Eğitim 7

2.2 Sanat 8

2.3 Sanat Eğitimi 9

2.4 Günümüzdeki Okul Yapısı 11

2.5 Türkiye'de İlköğretim Okullarında Sanat Eğitimi 12

2.6 Sanat Eğitiminin Gerekliliği 13

2.7 Sanat Eğitiminde Yaş Faktörü 16

2.7.1 Karalama Basamağı 16

2.7.2 Akılcı Gerçeklik Basamağı 18

2.7.3 Görsel Gerçeklik Basamağı 19

2.7.4 12-14 Yaş Özelliklerinin Sanat Eğitimi Durumları 20

2.7.4.1 12-14 Yaş Arası Çocukların Psiko-Sosyal Gelişimi 22

2.8 Yaratıcılık 23

2.8.1 Yaratıcı Kişinin Özellikleri 26

2.8.2 Sanat Eğitimi ve Yaratıcılık 27

2.8.3 Yaratıcılığı Engelleyen Etmenler 29
2.8.4 Sosyo-Ekonomide Yaratıcılığın Yeri 34
2.9 Okul Ortamı 38
2.9.1 Okul tercihleri 38
2.9.2 İlköğretimde Sanat Eğitimini Etkileyen Faktörler 39
2.9.3 Okulların Yapısından Kaynaklanan Sorunlar 41
2.9.4 Fiziksel Ortam ve Öğeleri 44
2.10 Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik ve Farklılıkları Olgusu 48
2.10.1 Ekonomik Gereklilik 51
2.10.2 Sanat Eğitimi Açısından Devlet Okulları ve Özel Okullar 52
2.11 Eğitime Ailelerin Yaklaşımı 53
2.12 Zekâ 55
BÖLÜM 3
METOD VE YÖNTEM……58
3.1 Giriş 58
3.2 Araştırma Modeli 58
3.3 Evren ve Örneklem 58
3.4 Veriler ve toplanması 59
3.5 Verilerin Analizi ve Yorumlanması 60
3.6 Araştırma soruları 60
3.7 Anketlerde kullanılan malzemeler 61
BÖLÜM 4
BULGULAR VE YORUM……..……62
4.1. Giriş 62
4.2 Öğrencilere Aileleri İlgili Yöneltilen Sorular 65
4.3.Öğrencilere Sosyo-Ekonomik Durumları ile İlgili Yöneltilen Sorular 74
4.4.Öğrencilere Sorulan Sanat Eğitimi Soruları 83
4.5 Sosyo-Ekonomik Duruma İlişkin Sorulara Velilerin (Ana-Baba) Verdiği Yanıtlar 98
BÖLÜM 5
SONUÇ…….…….117
5.1. Sonuç 117
KAYNAKÇA……..……..120
EKLER……..126

BÖLÜM 1

GİRİŞ

1.1 Giriş

Sanat eğitimi, kişinin duygu, düşünce ve izlenimlerini anlatabilmek, yetenek ve yaratıcılığını estetik bir seviyeye ulaştırmak amacıyla yapılan eğitim faaliyetlerinin tümüdür.

Sanat eğitimi; kişiye estetik yargı yapabilme konusunda yardımcı olmayı amaçlarken, yeni biçimleri hissedip, eğlenmeyi ve heyecanlarını doğru biçimlerde yönlendirmeyi öğretir. Sanatçı yetiştirmeye değil; yetiştirmek durumunda olduğu her kişiyi, yaratıcılığa yöneltip, onun bilgisel, bilişsel, duyusal ve duygusal eğitim ihtiyaçlarını karşılamaya yöneliktir. Yaratıcı güç ve potansiyelleri eğitmek, estetik düşünce ve bilinci örgütlemek için çalışır.

Sanat, bireyin sosyal ilişkilerini ayarlamasını, işbirliği ve yardımlaşmayı, doğruyu seçme ve ifade edebilmeyi, bir işe başlayıp bitirme sevincini tatmayı, üretken olmayı sağladığı için gereklidir. Sanat eğitimi; gözlem yapma, özgün buluş ve kişisel yaklaşımları destekler, pratik düşünceyi geliştirir. Olayları, olmadan da beyinde gerçekleştirebilme gücünü artırır. Bireyin el becerisini geliştirir ve sentez yapmasına yardımcı olur.

Sanat eğitimi, güzel sanatların tüm alanlarını ve biçimlerini içine alan, okul içi ve okul dışı yaratıcı eğitimdir. Sanat eğitiminin amacı, yapılmış olanları yineleyen değil, yeni şeyler yapabilme yeterlilikleri olan insanları yetiştirmektir. Sanat, eğitim bilimindeki birikimin ürünü olan çağdaş görüşler; kişinin bir bütün olarak sanatı anlaması, öğrenmesi iletişim ve etkileşime girmesi ile yaratıcı etkinlikte bulunmasını içermekte ve böylece sanat eğitimi alanı yeni ve çağdaş bir nitelik kazanmaktadır.

Genel eğitim kapsamında sanat eğitimi, sanatların yasa ve tekniklerini kullanarak, bireye estetik kişilik kazandırmayı hedefleyen bir eğitim alanıdır. Sanat eğitimi sürecinde; algılama, bilgilenme, düşünme, tasarlama, yorumlama, ifade etme ve eleştirme davranışları, estetik ilkeler doğrultusunda sanatların dili kullanılarak edinilir. Bu eğitim alanında birey; resim, müzik, tiyatro, dans, şiir, öykü, roman, heykel, seramik, fotoğraf, yaratıcı drama, film, video gibi sınırsız sanat evreninden, kendine en uygun dili seçme şansına sahip olarak kendini ifade olanağı bulmaktadır.

Sanat eğitiminde tek bir çözüm yoktur. Diğer sanat türleriyle bağlantı kurmak, bilimlerle ilişki içinde olmak sanatın zenginliğini artırır. Felsefe, sosyoloji ve psikoloji hem sanat eğitimcisi hem de sanat eğitimi alan kişiler için önemli kaynak merkezleridir. Olaylar arasında bağlantılar kurma yeteneğidir yaratıcılık. Tabii hayal gücü olmadan da düşünce üretilemez. Yaratıcı insan okuyan, gözlemleyen, dinleyen ve araştıran bireydir.

Okul ortamında süreç de sonuçta eşit önemde olmalıdır. Araç gereçlerin temini, kullanımı ve zenginleştirilmesi, yaratıcılığa gidilen yolda bir koşul olmaktadır. Sanat eğitiminin başarısı bireydeki yaratıcılığı engelleyen tüm faktörleri ortadan kaldırmakla artar.

Yaratıcı davranış, sanat eğitiminde özgünlük ve nicellik kavramları bakımından sanat eğitimi sürecine dâhil olur. Yaratıcılık, sanat eğitimi süreci içinde ve sonucunda istendik bir davranış ve durumdur. Bütün duyu ve zekâ donanımlarına sahip bireyler dahi sanat eğitimi sürecinde üretken bir şekilde çalışmadıklarında yaratıcı sürece dâhil olamazlar. Üretkenlik yaratıcı sürece başlama şekli veren durumdur. Bu üretkenlik durumu ise büyük ölçüde sanat eğitimi ve sürece dâhil olan materyal ve kullanım bilgisiyle gerçekleştirmektir.

1.2 Araştırmanın Amacı

Sanatı ve sanat eğitimi dersini sevdirmek, üretmek ve yaptırmak öğrenci ve velilerin ilgilerini artırmak bütün sanat eğitimcilerin görevi olmalıdır. Bu görevler yapılırken sanat eğitimciler ve uygulayıcılar birçok problemlerle karşılaşmaktadır. Bu problemlerin kaynağını bulmak, çözmeye çalışmak ve başarıya ulaşmak adına bütün sorunlar yeterli çözüm önerileriyle çözümlenmelidir.

Sanat eğitimi dersleri içinde yer alan görsel sanatlar derslerinde ekonomik, öğrenci, aile, okul, fiziki şartlar ve eğitimci merkezli birçok engeli bulunmaktadır. Bunlar sosyoekonomik durumlardan etkilenen öğrencilerden tutun da, öğrencilerin sanat derslerine karşı tutum değişiklerine, ilgisizliklerine kadar uzayıp gitmektedir.

Bu çalışmada velilerin sosyo-ekonomik farklılıklarından dolayı öğrencilerin yaratıcılıklarına etkileri ile sanat eğitimine bakış açıları ve sanat eğitimine karşı genel tutumları gibi birçok değişken incelenecektir.

Ayrıca sosyo-ekonomik farklılıkların sanat eğitimine yansımaları da araştırılarak sonuçlara uygun çözüm önerileri sunulacaktır. Bu araştırmanın diğer amaçları şöyle sıralanmaktadır:

- Sanat eğiminin veliler üzerindeki olumlu ve olumsuz etkileri.
- Sanat eğitimi dersinin öğrenciler üzerindeki etkileri.
- Sanat eğitimi dersine karşı genel tutumları.
- Ailelerin sosyo-ekonomik durumları.
- Ailelerin sosyo-ekonomik durumu iyi olanların sanat eğitimine bakış açıları.
- Sanat eğitimi dersinin öğrenciler gözündeki önemi.
- Sanat eğitimi ders ve etkinliklerine gereken önemin verilip verilmediğinin tespit edilmesi.
- Ekonomik durumun eğitim uygulanmalarına yansıması.
- Sanat eğitiminde yaratıcılığın gelişimi.
- Sanat eğitimi uygulama yaratıcılığın olumsuz koşullardan etkilenmesi.
- Yaratıcı bireylerin özellikleri.
- Yapılan araştırmalarda, ortaya çıkan sonuçların, öğrenci ve velilerin karşılıklı değerlendirilmesi.

1.3 Problem

Eğitime katılmış sanat eğitimi mutlaka olması gereken bir eğitim modelidir. İnsanın gelişiminde sanat eğitimi olmadan gelişim hedeflerine tam olarak ulaşılamamaktadır. Sanat eğitimi olmadan sanatın toplumlar tarafından benimsenmesi estetik duyguların gelişmesi kültürlü bireyler olması mümkün değildir.

Özellikle sanat eğitiminin ilk olarak verildiği okul öncesi ve ilköğretim okulları çok önemli bir konumdadır. Sanat eğitimcilerine göre ilköğretim öğrencileri sanat eğitimine çok yatkın olmaktadırlar. Sanatı sevmekteler, üretmekteler ve onu anlamaya çalışmaktadırlar.

İlköğretim öğrencileri ailelerin sosyoekonomik, psikolojik, sosyal durumlarından, her türlü dış etkenlerden ve eğitim öğretim ve barınılan yerlerin fiziki ortamlardan eğitim sürecinde etkilenmektedirler. Etkilenilen bu sebeplerin bir sonucu olarak sanat eğitimindeki yaratıcıklarını da etkilemektedir.

Sanat eğitiminde ki yaratıcılık durumuna; aile okul ve sanat eğitimcisinin olumlu ve olumsuz katkısı ne kadar olmaktadır. İlköğretim düzeyindeki 12-14 yaş aralığındaki gençlerin sanat eğitimindeki yaratıcıkları velilerin sosyoekonomik durumlarından nasıl etkilenmektedir? Bu durumun sanat eğitimine ve yaratıcılığa olan yansımaları nelerdir?

Bireyin etkilenme sürecindeki olumlu süreç nasıl artırılabilir. Olumsuz süreç ise nasıl en aza indirilebilir. Bireyin içinde yaşadığı kültürel ortamlar ve eğitim durumlarından birey etkilenmektedir. Bu yüzden bu ortam farklılıklarının incelenmesi ve bireyin gelişimini ele alınması gerekmektedir.

Bu araştırma ile ilköğretim okullarında devlet ve özel okul karşılaştırması sosyoekonomik karşılaştırma gözden geçirilmiştir. Bu değerlendirme ile genel bir değerlendirme yapılacaktır.

1.4 Alt problemler

1. Ekonomik durumun sanat eğitimi dersine ve yaratıcılığa ilişkin etkileri anlamında öğrencilerin görüşleri nelerdir?

2. Özel eğitim kurumlarındaki öğrencilerin sanat eğitimine yaklaşımı ile devlet okulundaki sanat eğitimi yaklaşımı arasındaki fark nelerdir?

3. Sosyoekonomik durumu bozuk olan ailelerin sanat eğitimine bakışları genelde nasıldır?

4. Sanat eğitimi ile ilgili öğrenci görüşleri nelerdir?

1.5 Çalışmanın Önemi

Günümüzde sanat eğitimi dersinin gün geçtikçe önem kazandığını görmekteyiz. Ayrıca Bu araştırmada farklı eğitim sosyoekonomik etkilerin ve bu etkilerin sosyokültürel farklılıkların olabileceğini varsaydığımız, ailelerin öğrencilerinin almış oldukları sanat eğitimi dersi ve bu derse ilişkin yaklaşımları gözlenmiştir. Bu araştırmada İlköğretim 2. kademe 7. sınıf öğrencilerinin 12-14 yaş aralığındaki dönemde yaratıcılıklarında veli etkileri ile öğrenci durumları çalışılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak anket formu kullanılmıştır. Anket soruları, öğrencilerin düzeylerine uygun sanatsal kültür ve estetik bilgilerine yönelik yaklaşımlarını içeren konuları ele almayı amaçlamıştır. Araştırmanın amaçlarından biri de,

öğrenci ailelerin ve öğrencilerin belirgin farklılıklar ve bunun gelişimi ile birlikte ortaya çıkan sonuçların değerlendirilip gerekli eksiklerin belirlenerek sanat derslerinde yaratıcılığın geliştirilebilmesi için nelerin uygulanabileceğini belirlemek amaçlanmaktadır. Ayrıca bu araştırmada sanat eğitimi kapsamında estetik eğitiminin toplumsal hayatta gerekliliği, daha kaliteli yaşam arayışına etkileri ve elde edilen sonuçlarla; sanat eğitimcilerine, yöneticilere, araştırmacılara ve program geliştirme uzmanlarına verilebilecek katkılar değerlendirilmiştir.

1.6 Varsayımlar

Bu araştırmada aşağıdaki varsayımlardan hareket edilmiştir. Resim-iş derslerinde sosyo-ekonomik düzeyi düşük öğrencilerin ilgi alanları, ekonomik beklentileri, sanat eğitiminde yaratıcılığa bakışları. Yaratıcı sürece bakışları, hareket ve davranışlarını ifade etme yöntemleri arasındaki bağlar tespit edilebilir. Öğrenci farklılıklarına göre görsel sanatlar dersi içerisinde yeni öğretim yaklaşımları geliştirilebilir. Araştırmada oluşturulan çalışma grubunun örneklemi, ilköğretim kurumlarının ise evreni oluşturduğu varsayılacaktır. Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının istenilen bilgiyi elde etmede geçerli ve güvenilir olduğu varsayılacaktır.

1.7 Araştırmanın Hipotezleri

Araştırmada, öğrenci ve velilerin sanat eğitimine bakış açıları ile ilgili olarak ele alınan hipotezler aşağıda belirtilmiştir:

1-Sosyoekonomik durumu iyi olan ailelerin çocukları iyi eğitim olanaklarından faydalanır.

2-Sosyoekonomik durumun yüksek olması sanat eğitiminde olumlu bir etkendir

3-Sosyoekonomik durumun yüksek olması yaratıcılığı artırmada olumlu bir etkendir.

4-Sanat eğitiminin uygulanabilirliği ile hedefe ulaşması sosyoekonomik durumun iyi olması ile artar.

5-Yaratıcılık, uygun ortamda daha hızlı ortaya çıkar.

1.8 Sınırlılıklar

Farklı eğitim ve ekonomik seviyelere uygulanacak anket için seçilen öğrenci grupları, Konya il merkezi sınırları içinde bulunan aşağıdaki eğitim kurumları ile sınırlıdır. Bu araştırma Konya İli büyükşehir sınırları içerisindeki Selçuklu ilçesindeki iki devlet okulu ve bir özel okulu kapsamaktadır.

Okullar:

- Şükriye Onsun İlköğretim Okulu
- Özel Diltaş İlköğretim Okulu
- Sıraç Aydın Taşbaş İlköğretim Okulu

İlköğretim 7. sınıflar ortalama 30 öğrenciden oluşmaktadır. Veli gurubu 30 veliden oluşmaktadır. Özel okul içinde öğrenci gurubu 30 kişiden oluşmakta, veli gurubu da 30 kişiden oluşmaktadır.

Şükriye Onsun İlköğretim Okulu öğrencileri toplam 61 öğrenciyle temsil edilmiştir. Sıraç Aydın Taşbaş İlköğretim Okulu 59 kişiyle temsil edilmiştir. Diltaş İlköğretim Okulu ise 79 kişiyle temsil edilmiştir.

Şükriye Onsun İlköğretim Okulu öğrencileri ve Sıraç Aydın Taşbaş İlköğretim Okulu öğrencileri il merkezinde olup sosyoekonomik ve kültürel açıdan ülke şartlarına göre normal düzeyde özelliklere sahiptir. Diltaş İlköğretim Okulu ise Bu öğrencilerin sosyoekonomik ve kültürel özelliklerine bakıldığında, gelir seviyeleri diğer gruba göre daha fazla ve eğitim düzeyi yüksek ailelerin çocukları oldukları dikkati çekmektedir.

Sıralamaya tabi tutulursa yüksekten alçağa gelir ve veli eğitim düzeyleri:

1- Diltaş İlköğretim Okulu

2- Şükriye Onsun İlköğretim Okulu

3- Sıraç Aydın Taşbaş İlköğretim Okulu sıralaması olabileceği varsayılmıştır.

BÖLÜM 2

İLGİLİ LİTERATÜR

2.1 Eğitim

Eğitim, bireyin doğumundan ölümüne süregelen bir olgu olduğundan ve politik, sosyal, kültürel ve bireysel boyutları aynı anda içinde bulundurduğundan, tanımının yapılması zor olan bir kavramdır.

Eğitim, kişinin davranışlarında, kendi yaşantıları yolu ile istendik ve bir dereceye kadar kalıcı değişmeler meydana getirme sürecidir. "Eğitimin ürünü böyle bir sürecin sonunda oluşan davranış değişimlerinin bütünüdür." (Bloom, 1979 s.29)

Eğitim, önceden saptanmış esaslara göre insanların davranışlarında belli gelişmeler sağlamaya yarayan planlı etkiler dizgesizdir. Eğitimin, çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine okul içinde veya dışında, doğrudan veya dolaylı yardım etme, terbiyedir.

Bireylerin toplumun standartlarını, inançlarını ve yaşama yollarını kazanmasında etkili olan tüm sosyal süreçlere eğitim denebilir. Kişinin yaşadığı toplum içinde değeri olan, yetenek, tutum ve diğer davranış biçimlerini geliştirdiği süreçlerin tümüdür. Seçilmiş ve kontrollü bir çevrenin (özellikle okulun) etkisi altında sosyal yeterlik ve uygun değer bireysel gelişmeyi sağlayan sosyal bir süreçtir.

Eğitim seçilmiş ve kontrollü bir çevrenin etkisi altında kişisel gelişmeyi sağlayan sosyal bir süreçtir. Eğitim, yeni kuşaklara, geçmiş nesillerin kültürel mirasını bilgi ve deneyimlerini düzenli bir şekilde aktarma işidir. Bu görev okula verilmiştir. Eğitimi, çocuğun kendi içinde cereyan eden ve bireyde oluşan değişme ve gelişmeleri kapsayan bir oluşum olarak görenler de vardır. Bir başka anlayışa göre eğitim, ferdin bedensel, duygusal, zihinsel ve sosyal yeteneklerinin kendisi ve bağlı bulunduğu toplum için en uygun bir şekilde gelişmesidir. (Öztürk ,2001)

Kant, "Eğitim Üzerine" kitabında eğitimin gereklerini şöyle açıklamaktadır:

> "Eğitimin amacı 1. İnsan, eğitime ihtiyaç duyan tek varlıktır. Çünkü eğitimden biz ahlaki terbiye ile birlikte bakıp büyütmeyi (çocuğun bakılıp doyurulması), umumi talim ve terbiyeyi (Zucht) anlamalıyız. Buna göre insan birbiri ardı sıra bebeklik (bakım ve beslenmeye muhtaç olma), çocukluk (talim ve terbiyeye muhtaç olma) ve talebelik (tahsil ve irşada muhtaç olma) evrelerinden geçer." (Kant, 2007 s. 27)

2.2 Sanat

Sanat TDK tanımına göre Yaratıcı biçimlendirme eylemi şeklinde tarif edilmektedir. Diğer bir tarife göre bir duygunun, bir tasarının, bir düşüncenin ya da güzelliğin anlatımında kullanılan yöntemlerin tümü ve bunların sonunda erişilen üstün yaratıcılıktır. (www.tdkterim.gov.tr.)

Sanat, yüzyıllar boyunca farklı kuramlara bağlı olarak değişik tanımlarla ifade edilmiştir. Kimi zaman sanat ruhsal ve duygusal bir anlatımdır, dışavurumdur, kimi zaman biçimlerin oluşturduğu bir düzenleme, kimi zaman fonksiyonelliği ile kendini gösteren bir kanıtlanabilir bilgidir. (Özsoy, 2003)

Sanat, zaman süreci içinde, insanın fiziki ve moral değerlerine, sosyal çevresine ve yaşanılan topluma göre farklı görünümler almaktadır. Bazı çağ ve dönemlerde sanatçının ellerinden çıkan bir süs, eşsiz bir yaratı, bazen kalıcılığı sağlayan bir dil ya da dini, düşünceyi, bilimi, tekniği yayan bir iletişim aracı, bazen koleksiyoncuların ve işadamlarını gözdesi olan bir yatırım aracı, bazen de kendisi bir gereksinim olarak, insanlık tarihinde hep var olmuştur. (Etike, 1992)

Sanat bir yaratma sürecidir ve sanatçı tarafından icra edilir. Sanatçının amacı bireyi toplumu ve varlığını duyup duymadığı her şeyle ilgili oyunlar oynamak sorular sormaktır. Sanatçı bir bilim insanı ne gibi sorular sorup onları araştırıp yanıtlayan bir kişidir. Sanatçı yaşamı inceler ve edindiği izlenimleri ve duyguları sistematik renk, ses, boyut, hacim veya sözlere döker. Sanatçı eserini yaratırken büyük bir hesaplama ile karşı karşıyadır diyebiliriz. Sanatın temeli ve amacı ne olursa olsun sonuçta sanat diye ortaya çıkan planlı disiplinli ve yaratıcı bir sürecin sonucudur. Tunalı'ya göre sanatçı varlığın sübjektif bir yorumunu ortaya koyarak sanat yapını oluşturur. Burada ortaya çıkan sanattır. (Tunalı , 2006)

Sanat toplumlara yön verir. Toplumun dolayısıyla bireyin önünü açar. Tabuları kırar. Alışılmış değerleri yıkıp yerine yenilerini koyar. Baynes'e göre, sanat toplumda yaşayan bireylerin yaşamını etkiler ve toplum sanatın olası içeriğini ve işlevini belirler. (Baynes, 2004)

Sanatın icra edilmesinde bireyler başrolü üstlenir. Sanatın konuları toplumdan ayrı düşülemez. Bu konuda Baynes şöyle demektedir.

> İnsan toplumsal bir hayvandır. Toplumdan soyutlanmış "bir insan" düşünmek olanaksızdır. İnsansal olanın tüm tanımı ilişkilerle gerçekleştirilen yaratılara dayanır. Büyümek için, dünyada anlamı olan bir şey başarmak için bir bireyin başka bireylerle bağlarını güçlendirmesi gereklidir. Bu, insan etkinliğinin en önemli yanının iletişim olduğunu ortaya koyar. İletişim insanlığı olanaklı kılan ağı örer ve evrimsel gelişimi doğrudan denetler.(Baynes, 2004 s.35)

2.3 Sanat Eğitimi

Sanat Eğitimi; bireyin duygu, düşünce ve izlenimlerini anlatabilme yeteneklerini ve yaratıcılık gücünü estetik bir düzeye ulaştırma amacıyla yapılan tüm eğitim çabasına denir.

Sanat kişiyi eğitir, insanda kökü yenişmeler ve değişiklikler yapar. Bu yüzden sanat eğitimini çok önemsememiz gerekir Sanat eğitiminin amacı, sanat için eğitim değil, sanatla eğitimdir. Böyle olunca yapılacak ilk iş küçük yaşlardan itibaren insanı sanat eserleri ile tanıştırıp ona estetik hazzı öğretmek sanatı tanıtmaktır. İlk eğitim denemelerinden sonradır ki, öğrenci, sanat eserinin kendisi ile baş başa kalabilir. Çünkü bireysel psikolojinin ilk ve en doğru işareti sanattır. Çocuğun eğilimi ve yönü belli olunca, kendi kişiliği biçimini buluncaya kadar sanat disiplini ile geliştirilebilir. Böylece yetişenlerin içinde bulundukları toplum kazanır. (Yetkin, 1968)

Bireyin psikolojisini etkileyen ve onu köklü şekilde değiştiren bu eğitim Buyurgan'a göre "Sanat eğitimi yaratıcılık eğitiminin ön planda tutulduğu ıraksak düşünmenin geliştirildiği, her öğrencinin kişisel gelişimini ve eğilimleri paralelinde yönlendirmeye çalışıldığı en güvenilir ortamlardan biridir." (Buyurgan,2007 s. 5)

Sanat eğitimi her öğrencide kişisel ve duygusal birçok değişikliğe sebep olur. Sanat uygulamaları okul içinde aktif olarak gösterilip sunulmaktadır. "Sanat eğitimi, eğitim ve sanatın değişik konumlarda, değişik boyutta ve ağırlıkta bir araya geldiği bir alandır. Çevreyle ilk tanışma, görme, algılama, adlandırma ve düzenleme ile başlayan sanat eğitimi daha sonra

ürün verme, üründen tat alma olarak gelişir. Okul düzeyinde ise sanatsal bilgi ve deneyimin çocuğa, gence, yetişkine belirli bir düzen içinde, kazandırdığı bir disiplin alanı olur. Burada artık sanat, ürünü, tarihi, eleştirisi ve estetiği ile öğretilen ve öğrenilen bir ders olma durumundadır." (Kırışoğlu, 1991 s.34).

Sanat eğitimi ile ilgili olarak Artut, Sanat eğitiminin amaç ve gerekliliğinin özünde insan ruhunun yüceltilmesi insanın özgürleşmesi bireylerin ruhsal gereksinmelerin doyurulması dengeli çağdaş duyarlı bir toplum yaratılması çabası sının olması gerektiğini belirtmektedir. Artut'a göre "Bireylere özgür anlatım olanaklarında sağlar. Ayrıca bireylerin sosyokültürel yaşamının kişisel deneyimlerinin sübjektif ve ayrıntılı bir alanıdır." (Artut, 2007, s. 115)

Sanat eğitimi görsel sanatların anlatımında yeni bir içerik ve anlam kazanır. Görsel sanatların eğitimi ve öğretimiyle ilgilenir. Bu öğretimin kapsamı içinde, uygulamaya yönelik sanat etkinlikleri, sanat yapıtı inceleme, sanat tarihi ve estetik yer alır. Dahası, sanat eğitimi, araç, gereç ve işlik donanımı ile öğretim programları, çalışma düzeni, değerlendirme gibi yöntemsel konuları içerir. (Kırışoğlu, 2002)

Sanat Eğitimi sanatların tüm alanlarını içine almaktadır. Sanat eğitimi büyük bir bütündür. Yalnızca görsel sanatlardan ibaret değildir. San'a 20. yüzyılın başından bu yana sanat eğitimi kavramının kaplamsal ve genel anlamda, sanatların tüm alanlarını ve biçimlerini içine aldığını, okul içi ve okul dışı yaratıcı sanatsal eğitimi tanımladığını, dar anlamında ise okullarda sınıflardaki ve ilgili bölümlerdeki bu alana ilişkin olarak verilen dersleri tanımladığını söyleyerek sanat eğitimini tanımlamıştır. Toplumumuzda yaygın olarak kullanıldığında sanat eğitimi, daha çok "plastik sanatlar alanında verilen eğitim" biçiminde anlaşılmaktadır.

Sanat eğitimi sürecinde her yaştaki bireyler eğitim alabilir burada genellikle sanat eğitimi dediğimizde, yetişkin eğitiminden çok, yerleşmekte olanların genel eğitim süreci içinde ele alınmaktadır. Ses sanatları, dramatik sanatlar, işitsel sanatlar, edebi sanatlar ve gösteri sanatlarını mı sanat eğitimi içinde var olduğu tartışılmış, sanat eğitiminin yalnızca görsel-yoğrumsal alanı mı içereceği ya da tüm sanat dallarını mı kapsayacağı konusunda değişik görüşler savunula gelmiştir. Kuşkusuz bu tartışmalarda, sanat eğitiminin nasıl anlaşılacağının, amaç ve görevlerinin neler olacağının belirlenmesi ya da daha doğru bir deyişle belirlenmesi rol oynamıştır (San,2003).

Sanat eğitiminin bireyler üzerinde yarattığı olumlu etkiler oldukça fazladır. Bireyin sessizliğini giderir; yetilerini harekete geçirerek kendilerine güven sağlamak sanat eğitimi ile gerçekleşir. Sanat eğitimi ikilidir. Sanattan anlayan, onu seven, bilinçle izleyen bireyler yetiştirmenin yanında sanatı yaşam biçimi yapacak bireylere hitap etmek ve sanatçıya çalışma ortamı hazırlamaktır amaç. Eşit hakların sağlanmasında sanat eğitimi salt düşünce oluşumu değil, aynı zamanda bir öğrenme sürecidir. Bu hakların sayılması bireyin başarılı bir toplum yapısında yükselme şansını artırır. Ona uğraşlarında objektiflik kazandırır.

Sanat Eğitimi; estetik duyarlılık kazandırır. Duygu ve düşüncelerin başka insanlara bu yolla ulaşmasını sağlar. Öğrencinin zihinsel ve algısal yetileri gelişir. Yaratıcı bir düşünce tarzı kazandırır. Sürekli çevresini sorgulayan, eleştiren ve değerlendiren bireyler yetişir. (http://elyadal.org.)

Sonuç olarak diyebiliriz ki, yarına yüklenecek olan çocuklarımızı, eksiksiz ve tam yetiştirmek istiyorsak bilimsel, analitik ve objektif düşüncenin gelişimine; duygunluğun, hayal gücünün ve kişisel dünyanın gelişimi ile dengelemek; ilimle sanatın temelinde yaratıcılık yattığına göre, her iki güçten de çocukları ve gençleri faydalandırmak zorundayız. Yükselmenin şartı, iki kanatla uçmaktır (Yetkin, 1968)

2.4 Günümüzdeki Okul Yapısı

Okul kelimesi, genel tanım olarak eğitim-öğretim amacıyla tasarlanmış mekâna verilen bir isimdir. Öğretimde çevre öğretiminin yapıldığı yer veya bununla birlikte oradaki araç ve gereçlerin tümüdür. Eğitim yalnızca okullarda yapılmaz okul işyerinde ailede ve her türlü sosyal çevrede gerçekleşir. İnsan bulunduğu ortamdan yetiştiği sosyal ortamdan etkilenir.

Öğrencilerin başarısında okul-aile ve çevre faktörleri oldukça önemli bir yer tutmaktadır. “Çocukları ile ilgilenen, sorunlarını çözmeye çalışan, okulla iş birliğini geliştiren ailelerin çocuklarının başarısı ilgilenmeyen ailelere göre çok daha yüksektir. Okulun etkililiği ve öğrencinin sosyal, duygusal ve akademik açıdan gelişmesi ve başarılı olması açısından okul-aile iş birliği son derecede önemli görülmektedir.” (Rosenblatt, 2002, s.349,367).

2.5 Türkiye'de İlköğretim Okullarında Sanat Eğitimi

Ülkemizde ilköğretim okullarında görsel sanatlar dersleri kırk dakika ve haftada bir kez işlenmektedir. Özellikle 4.sınıfa kadar sınıf öğretmenlerince verilen ders eğer varsa bu sınıflardan sonra görsel sanatlar öğretmeni tarafından verilmektedir. Görsel sanatlar dersinde öğrencinin sözel yollarla anlatamadığı birçok duyguyu dillenmiş olur. İnsanın en temel kendini ifade etme biçimi olan görsel ve sözel yöntemler burada önem kazanır. Görsel sanatlar dersinde öğrencilere görsel ve üç boyutlu şekillendirme malzemeleriyle kendini anlatma yolu verilir.

İlköğretim Kurumları Görsel sanatlar Dersi Öğretim Programının amaçları;

Türk Milli Eğitiminin amaçları ve hedefleri doğrultusunda güzel sanatlar bilgisi kazandırmak, sanatın görsel bir iletişim formu olarak kullanılmasını ve değerlendirilmesini sağlamak, yaratıcılığı ortaya çıkarmak ve geliştirmek, kendini anlatma yollarını ve sanatsal ifade beceri ve tekniklerini öğretmek, estetik duyguları ortaya çıkartmak, estetik kişilik özellikleri kazandırmak, özgün düşünme kapasitelerini genişletmek, sorumluluk ve işbirliği duygularını geliştirmek, tasarım yetilerini ortaya çıkarmak, öğrencilerin sanatı üreten ve bilinçli olarak tüketen bireyler olarak içinde yaşadıkları kültüre katkılarını, kültür ve tabiat varlıklarına, sahip çıkmalarını, sağlamak" olarak açıklanmaktadır. (Kurtuluş, 2002).

Eğitimin planları temel olarak bilim, teknik ve sanat çerçevesine oturmaktadır. İnsan gereksinmelerine dayanan bu çerçeve içinde sanat eğitimi diğer alanların eğitimi kadar önemli olmalıdır. Eğitim alan veya almayan her birey sanat eğitiminden yaralanabilmelidir.Sanat eğitimi her birey için temel haklardan biridir.(Kurtuluş, 2006)

Artut'a göre ilköğretim programları öncelikli olarak çocuğun kendisini ifade edeceği, geliştirebileceği bir şekilde planlanmalıdır. İlköğretim programları içinde sanat eğitimi onun kapsamında en etkili alanlar görsel ve plastik alanlardır. (Artut, 2007)

2.6 Sanat Eğitiminin Gerekliliği

Ulu önder Mustafa Kemal Atatürk ; "*Bir ulus ki resim yapmaz, bir ulus ki bilimin gerektirdiği şeyleri yapmaz, itiraf etmeli ki o ulusun ilerleme yolunda yeri yoktur.*" demiştir.

Cumhuriyet kurulduğundan itibaren sanat eğitimine eğitim öğretim zümresindeki herkes önem verilmiştir. Sanatın önemi bilinerek cumhuriyet kültürün temellenerek kurulmasıyla artar.

Sanat eğitiminin amaç ve gerekliliğin özünde insan ruhunun estetik duyarlılığa ulaşması, yüceltilmesi, insanın özgürleşmesi bireylerin ruhsal gereksinimlerinin doyurulması dengeli çağdaş, duyarlı bir toplum yaratılması çabası güdülür. (Artut, 2007)

> Gerek teknik, gerekse sanat ve estetik bağlamda, bilgi çağında gelişen iletişim olanaklarının zenginliği ve çağdaş entelektüel düzeydeki yeni bilgilenme kaynaklarının çoğulluğu, bilgiye kolay erişimin doğal sonucu olarak, özgürlüğün ve özgünlüğün sanat eğitimindeki rolünü vazgeçilmez bir unsur olarak ortaya koymaktadır. (Atan, 2007).

Çocuk sanat eğitimi içinde olan görsel sanatlar etkinliğiyle bir eşyayı, bir olayı veya bir düşünceyi iki boyutlu veya üç boyutlu yüzey üzerine aktarır. Öğrenciler çizgi ve renkle düşüncelerini aktarmaktan çok hoşlanır. Öğrencinin bu çalışmaları öğrencinin yaratıcılığını geliştirir. Üç boyutlu çalışmalarda öğrencinin yaratıcılığını geliştirir. Ayrıca bazı maddelerden üç boyutlu çalışmalar yaparak estetik duygularını geliştirebilir.

Öğrenciler gördüklerinin ve hayalinde canlandırdıklarının aktarımını yaparken doğayı daha iyi anlayarak doğadan yeni çıkarsamalar yaparlar. Bu da öğrencinin yorumlama yeteneğini artırır. Görsel sanatlarda etkinlik yapma bireyde çözümleme-karşılaştırma-eleştirme yeteneklerini geliştirerek kendine güven duygusu kazandırır.

Görsel sanatlar dersinin temel işlevleri:

1.Yaratıcı etkinliklerle, yaratıcılığı artırma ve yaratıcılığı düşünme.

2.Hissettiği ve hayal ettiği tasarım ve olayları yöntem ve araçlarla estetik bir sunuş ve görselle iki boyutlu ya da üç boyutlu tasarımlara aktarma. Bunlardan estetik haz alma.

3.Sanat eserleri, el sanatları ve her türlü estetik varlığa karşı bakış açılarını geliştirerek onlara bakarken onları anlama, yorumlama, estetik varlıkların zevkine varma ve her türlü nesne hakkında estetik çözümleme yapma, estetik bir yaşam şekli geliştirme.

Görsel sanatlar dersinin dayandığı gelişim özellikleri şöyle sıralanmaktadır. Resim, resim-iş öğretimi çocukta; çevresindeki nesnelerin genel ve özel formları ile ilgili bilgilerde özele inebilmesini ayrıntıları hissetmesini, görmesini ve bunlara uygun sonuçlar çıkarıp yeterli çözümlemeler yapmasını, kazandığı bütün hedef davranış ve çözümlemeleri yorumlamasını ve uygun tasarımlar yapabilmesini yeni yaratıcı düşünceler oluşturulmasını ve yeni ve özgün fikirler ortaya koyarak bunlardan haz almasını sağlamak olarak açıklanmaktadır.

Görsel sanatlar dersinin kaynakları şöyle bilinmektedir. Görsel sanatlar dersi, öğrencilerin duygu ve düşüncelerini çizgi, biçim ve renklerle ifade ettikleri bir anlatım dersidir. Aynı zamanda, öğrencilerin öğrendikleri konuları hatırda tutmalarına yardım eder. Bunun için bu ders eğitim için iki yönlü değer taşır.

Görsel sanatlar dersinin önemi bütün eğitimci ve ailelerce bilinmektedir. Bireyi duygularını duyularını ve yeteneğini eğitecek bu dersin önemi veliler tarafından bilinecektir. Görsel sanatlar dersinin eksiliğin bireylerin temel bazı eksiklikleri başlayacaktır.

Görsel sanatlar dersinin en önemli amaçlarından biri yaratıcılığı ortaya koymak, çıkarmak ve geliştirmektir. Diğer özelliklerinden birisi ise çocukların duyularını kullanarak olaylara çözüm bulabilmesini sağlamaktır. Çocuğun zihinsel gelişimini de sanat eğitimi artırmaktadır. Öğrencinin sanatsal aktivede ürettiği her unsur öğrenciyi ortaya koyar ve öğrenciyi anlatır. Bu da öğrencinin kişilik özellikleri hakkında bize bilgi verir. Bu özellikle öğrencinin aktarmadığı her düşüncenin aktarımını sağlamaktadır. Öğrencinin kişilik özelliklerinde yaşadığı problemleri de aktarmaktadır. Görsel sanatlar dersi kişinin estetik

algılarını da geliştirerek estetik duyarlılıklarını artırır. Sanat eğitiminin tüm alanları öğrencilerde odaklanma bir iş üzerinde yoğunlaşma yeteneklerini de güçlendirir.

Modern eğitimde öğrenci sadece pasif bir dinleyici olmaktan çıkarılmıştır. Öğrenci orkestra elemanlarından biridir ve eğitimci, orkestranın şefidir. Öğrencilerin kendilerini ifade etmeleri yeni bilgi kaynaklarına ulaşmaları istenmektedir Eğitimdeki bu demokratik tutum "Yaparak ve yaşayarak öğrenme yöntemi"ni olmazsa olmazların başına getirmiştir. Eğitim fakültelerinin programları, öğrencilerin yaratıcılıklarını, düşünme becerilerini, yazılı ve sözlü anlatım güçlerini geliştirecek şekilde düzenlenmelidir. (Erdoğan, 2006).

Okulların modern eğitim sistemine göre sürekli değişmekte olduğu eğitimciler tarafından ifade edilmektedir.

> Okulların rolleri genişliyor ve öğrenciler zamanlarının çoğunu bu yapılar içerisinde geçirmektedir. Birçok neden eğitimi daha dinamik, etkin ve değişime açık sürece yolluyor. Geleneksel öğretim yöntemlerinden yapılandırmacı öğretim ortamlarına geçmek çok da kolay bir süreç değildir. Bu süreç azim, sabır ve tüm paydaşların ortak motivasyonunu gerektirir. Yapılandırmacı kuramın tam olarak uygulanması için eğitim kültürünün, öğretmenlerin, okul yöneticilerinin, ailelerin ve öğrencilerin öğrenmeye bakış açısının değişmesiyle mümkün olacaktır.
>
> (Sünbül 2007, www.merhabagazetesi.com.tr.)

Görsel sanatlar dersi yeni müfredat program ve eğitim anlayışı ile en çok başarılı uygulama yapan ve kişiyi başarılı kılan branşlardan biridir. İnsanın yaratıcı güçlerinin ortaya çıkarılması ve estetik eğitimin uygulama alanlarından biri de görsel sanatlar dersidir.

Resim-İş eğitimi, genel eğitimin bütünü içerisinde düşünülmekle beraber, kendine özgü eğitim yasaları ve yöntemleri olan bir alandır. Öğrenciler bu derste algılanma, düşünme ve bedensel eylemlerinin de katıldığı süreç içerisinde- kendilerini ifade ederler. Bu nedenle resim-iş eğitimi sadece boş zamanların iyi değerlendirilmesi gibi süsleyici işlevi etkinlik değildir.

Gerçekleştirdiği endüstrileşme ile teknolojinin yarattığı yeni hayat biçiminin tutsağı olmak tehlikesi ile karşı karşıya olan çağımız insani, gittikçe estetik duyarlılığını yitirme endişesi içindedir. Bu nedenle çağımızı sadece araç-gereç dünyası olmaktan kurtarıp, sanatla zenginleştirip insani bir niteliğe kavuşturmak sanat eğitimin amaçlarından biridir.

Görsel sanatlar dersleri, sadece sanat eğitimi vermekle kalmaz, onların tüm gelişimlerine yardımcı olur. Sanat yoluyla insanlar kişisel bütünlüğe kavuşurlar ve dolayısıyla toplumsal bütünlük sağlanmış olur.

2.7 Sanat Eğitiminde Yaş Faktörü

Sanat eğitiminde görsel sanatlar dersinin uygulamalarında gelişim basamakları bulunmaktadır. Bu basamaklarda çocukların gelişim özellikleri farklı olmaktadır. Gelişim özellikleri ve sosyal çevrenin ekonomik durumun ve aile eğitim özelliklerinin süreç ve anlatımlarına göre bireyler gelişimlerini hızlı veya yavaş geçirirler. Bu süreçte kalıtımın, ergenliğin, beslenmenin de etkileri bulunmaktadır.

Amaca uygun bir resim-iş eğitimi programı uygulayabilmek için çocuğun gelişim süreçlerini bilmek gerekir. Her sağlıklı çocuk aynı gelişim basamaklarından geçer ama değişik gelişim hızı gösterebilir. Çocukta başlıca resim basamakları şunlardır:

a) Karalama basamağı.

b) Akılcı gerçeklik basamağı.

c) Görsel gerçeklik basamağı.

2.7.1 Karalama basamağı

1,5-2 yaşlarındaki hareket ihtiyaçlarından kaynaklanan amaçsız karalamalar, çocuğun "dillenme" dönemine rastlar. Çocuğun yapı ve çizgi ile deneyim kazanması parmak kaslarının gelişmesi, zihni ve algısal olgunlaşmasını tamamlayabilmesi bakımından önem taşır. 3,5-4 yaşlarına kadar süren bu dönemde yetişkinlerin gerekli anlayışı göstererek çocuğa yeterli çalışma ortamı hazırlamalarının sayısız yararları vardır. Çünkü çocuk, karalama basamağının sonlarına doğru, çevresindeki nesnelerin yapı özelliklerini keşfederek tanımaya ve çizgiyle anlatıma dökmeye çalışır. Yani nesnenin ve rengiyle olan ilişkilerinin temellerini atar. Bu basamakta çocuklar ellerine geçirdikleri her türlü araçlarla durmadan çizgi çizerler ve resim yaptıklarını söylerler. Karalama evresinde çocukların karalamaları Vurarak iz bırakmak, Sağdan sola karalamaları, Yuvarlak karalama, Değişik, biçimlendirilmiş karalamalar vardır. Dördüncü yaşın başlarında, çocuk zihinsel büyümede büyük bir adım atar.

Çocuklar bu dönemde objelerin yerini alan zihinsel sembolleri biçimlendirme objelere ve olaylara işaret etmek için kelimeleri kullanabilme, objelerin gruplamalarını yapabilme (çoğu kez tutarsız olarak) ve çok basit düzeyde akıl yürütebilme ve olasılıkla kelimelerden çok zihinsel imajlar kullanma yeteneğine ulaşır. Çocuk ortalama dört yaş dolaylarında bazı durumlarda Piaget'nin sezgisel düşünme diye adlandırdığı döneme doğru (4-7 yaş) hareket etmeye başlar. Çocuklar bu dönemde yetişkin tipi mantık kurallarına uygun düşünme yerine sezgilerine dayanarak akıl yürütür ve açıklar (Charles, 1992).

İlk anlamlı karalamalar 5-2 yaşlarında görülen bu basamak çocuğun parmak kaslarının gelişmesi algısal olgunlaşmasını tamamlayabilmesi bakımından önemlidir. 5-4 yaşlarına kadar süren bu dönemde, yetişkinlerin, çocuğa gerekli ortamı hazırlamaları gerekir. Çocuk, karalama basamağının sonuna doğru çevresindeki nesnelerin yapı özelliklerini keşfederek tanımaya ve çizgiyle anlatıma dökmeye çalışır. Çocuklar karalama devresindeki ilk işaretlerle tasarladıkları resimleri yapabileceklerinin genellikle farkına varamazlar. Çocuklar, çizim yüzeyinde kollarını sık sık ileri geri döndürerek bazen de resim yapılan Çocuklar resim yaptıkları alanların dışına çıkar ve gelişigüzel resim yaparlar. Roland'a göre Zamanla çocuklar kollarının hareketleriyle yaptıkları çizimler arasındaki ilişkiyi fark ederler. Bu keşif, çocuklara özel bir zevk veren belli çizgilerin tekrarlanması ve çizgillerini denetim altına almalarıyla, gelişir. (Roland,1995).

Şematik dönem (7-9 yaş)

Bu evre çocukta şekil kavramının oluştuğu evredir. Çocuk artık çevresindeki her şeyin farkındadır ve çevresiyle daha çok etkileşim içindedir. Çizimlerinde nesnelere göre renk seçimi farklılıklar gösterir. Henüz renk nesne ilişkisinin oluşmadığı, perspektif kuralının yerleşmediği görülür. Öğretmen yine bu evrede nesnenin gerçek renginde boyanması, perspektif kuralları konularında baskı yapmamalıdır.

> Kendine özgü, bir insanın ve çevresinin resmini yapabilir. Tekrarlamayla bir güven duygusu hisseder. Geometrik çizgileri uygular. İnsan çizerken vücudun önemli sayılan parçalarını abartır, önemsiz parçaları yok eder, simgeleri değiştirir. Yer çizgisini belli eder. (Akkaya, 2004).

San'a göre bu dönem, çocuğun anaokulundan çıkıp ilkokula geçtiği ve kolayca yön değiştirip diğer becerilere yönelebileceği bir dönemdir. Aynı zamanda bu dönem çocuğun yakın çevresi (anne-baba-öğretmen-akraba vs.) tarafından her bakımdan etki altında

kalabileceği bir dönemdir. Halbuki, erken yaşlardan itibaren verilmeye başlanan sanat eğitimi etkinlikleri yoluyla çocuğun sağlıklı gelişimine olanaklar sağlanır. (San,1979).

Kişinin özelliklerini yaratıcılığı geliştiren sanat eğitimi ile sanat ile aktarmanın çok önemli olduğunu ve birey özelliklerini bilme anlama yolunda çok önemli olduğunu söylemiştir.

> …şema, çocuğun ruhsal yapısını ortaya koymaktadır. bir çocuğun şemasındaki, yuvarlak, kapanmayan ve güvensiz çizgilerden onun kaygılı ve duyarlı olduğunu saptayabildim; buna karşılık bir başka çocuğun, dörtgen biçimindeki gövde resminde de onun karalığını izleyebildim; en erken şemalarda bile çocuğun kişiliği okunabilir. (Yavuzer, 1990).

2.7.2 Akılcı Gerçeklik Basamağı

Bu evrede ise çocukta görülen en büyük değişim çizgilerinde ayrıntıların oluşmaya başlamasıdır. Artık insan vücudunun ya da nesnelerin boyutları biraz daha gerçekçidir. Renk nesne ilişkisi kurar ve gerçeğe uygun renkler seçer. Çizimlerinde cinsiyet ayrımını gösterir, figür ve diğer öğeler arasındaki ilişkiyi düzenleme bakımından kurallara uymaya başlamıştır. Öğretmen bu evrede ortamı ve malzemeleri hazırlamalı, çocuklara yeterli düzeyde teşvik ve destek göstermelidir.

Geometrik çizgiler yetersiz kaldığı için uzaklaşma ve başkaldırma söz konusudur. Kız ve erkekler cinsiyet ayrımının bilincine varırlar ve bunları resimlerinde, özellikle kıyafetlerde önemle yansıtırlar. Şemadan uzak, gerçekçi çizgilere eğilim görülür. Değişik yüzeylerde üst üste gelmeler, göğün yer çizgisine kadar inmesi söz konusudur. Renkler gerçeğe uygun boyanır. (San,1979)

9-12 yaşları arasındaki çocuk, yetişkinleri şaşırtan yüreklilik ve inançla resim yapar. Anlatımcıdır; gördüklerini değil bildiklerini yapar. Sözgelimi; resmini dışarıdan bakarak çizdiği evin, içerisinde ne varsa röntgen filmi gibi yansıtır. Bu durum, onun içerideki nesnelerin görünmeyeceğini bilmediğinden ya da dikkatsizliğinden değil, her şeyi bildiğini kanıtlama dürtüsünden kaynaklanır. Bu dönemde çocuk resimlerinde "taban çizgisi", "düzleme", "serpme", "tamamlama" özellikleri dikkati çeker.

Çocuğun sözlü anlatım gelişimi ile sıkı sıkıya ilişkisi olan bu evrede kendini dışa vurabilmesi- yönünden, biçimsel anlatımın önemli bir yeri vardır. Çocuk sözlü anlatım

yetersizliğini biçimsel anlatımla tamamlamaya çalışır. 4-11 yaşları arasındaki çocuk çok resim yapar, anlatımcıdır, gördüklerini değil bildiklerini yapar. Resmini dışarıdan bakarak çizdiği evin içindekilerin de çizer. Onu içerdeki nesnelerin görünmeyeceğini bilmediğinden ya da dikkatsizliğinden değil, her şeyi bildiğini kanıtlama dürtüsü ile yapar. Bu dönemde çocuk resimlerinde, taban çizgisi-düzleme-serpme-tamamlama özellikleri dikkati çeker. Çocuğun sözlü anlatım gelişimi ile sıkı ilişkisi olan bu devrede, çocuk sözlü anlatım yetersizliğini resimle anlatımla tamamlamaya çalışır.

2.7.3 Görsel Gerçeklik Basamağı

Görsel gerçekçilik basamağı, ergenlik öncesi olarak kabul edilen 11 yaş ile ergenlik çağı arasındaki bu dönemde çocuk resimlerinde bir hayli değişiklikler görülür. Gerçeğe daha yakın resim yapmaya başlarlar. Eğer benzetemezlerse umutsuzluk görülebilir. Resmi, düşüncenin ve duyarlığın ürünü olarak görmeye başlar. Görsel gerçeklik basamağında çocuk, resimlerini parça parça oluşturmak yerine bir bütün olarak planlar. Önceki evrelerde biçimleri kâğıdın yüzeyine yan yana, bitişik düzende sıralarken, bu evrede önden arkaya bir perspektif içerisinde yerleştirme düşüncesine sahip olur.

Görsel gerçekçilik basamağında, çocuk resimlerindeki saf yürek özelliklerin yerini, yetişkinlere özgü gözleme dayanan ölçütler almaya başlar. Çocuk yaptıklarını doğadakilerle karşılaştırır. Benzemediğini görünce umutsuzluğa düşebilir. Bu umutsuzluk ya da güvensizlik doğayı gerçekçi olarak yansıtamamaktan kaynaklanır. 11 yaşında başlayan ve ergenlik öncesi dönem olarak nitelediğimiz bu çağda çocuk ruhsal bunalıma düşerek yaratıcı etkinliklerden soğuyabilir. Bu dönemde çocuğu içinde bulunduğu bunalımdan kurtarmak ve yaratıcı çalışmalara yöneltmek için önlemler almak gerekir. İsteksiz görünen bu dönem çocuğun çalışmalarını eleştirmekten çok yüreklendirici tutum içerisine girmek, otoriter davranmamak gerekir.

Bu dönemde, imgeleme dayalı konular, yumuşak taş, alçı, kil, kutu vb. artık gereçlerle heykel çalışmaları ve mekanik araç-gereç gibi etkinlikler oluşturabilir.

Bu yaşlarda çocuğun bir yandan alabildiğine gerçeği yansıtma isteği ve bu yolda başarısı ve başarısızlığı sürerken, bir yandan çizgide daha özgür ve kendisine özgü anlatı formları arar. (İssacs, 1965)

13 yaş ve ötesi yaşlarda iki boyutlu yüzey üzerine perspektif görünüşleri nesnelerin boşluk üzerindeki yorumları gerçeğe uygun olarak gösterir. Gençler artık mantık çağına girmiş sayılırlar. Kırışoğlu'na göre sanatın uygulanması ile ilgili sorunlar genelde çözülür. Renk genelde anlaşılır ve okul çağında ve ilk ergenlik çağında resimde kaybolan bütünlük tekrara kazanılır. Gençler öğrenerek deneyerek analitik düşür ve mantıklı davranışlar sergiler. (Kırışoğlu, 2002).

2.7.4 12-14 Yaş Özelliklerinin Sanat Eğitimi Durumları

Beş duyu ile algılama ve algıladığını kullanabilme, öğrenmede en önemli bölümüdür. Çocukların duyularını kullanabilmesinin öğretilmesi ve bunu sonuç olarak ortaya koyma çok önemli bir yer tutmaktadır.

Piaget'e göre bundan önceki düşünceler, zihinsel gelişimin on bir -on iki yaşına doğru tamamladığına ve yeni yetmeliğin yalnızca ergenlik yüzünden doğan ve çocukluğu yetişkinlikten ayıran geçici bir kriz dönemi olduğuna okuyucu inanabilir. Hiç kuşku yok cinsel tepinin olgunlaşması, geçici dengesizlikleri ortaya çıkarır ve fiziksel gelişmenin bu son döneminde tümüyle kendine özgü bir duygu yaşamını rengini verir. (Piaget, 2000).

Piaget'in somut işlem dönem diye adlandırdığı dönemle, ilköğretime öğrenci katılmış olur. Öğrenci artık ödevlendirilen ders ile çalıştırılan bir birey haline gelmiştir. Bu dönem çocuklarda şemalar ve renkler gerçeğin yansıtılan renkleridir. Artut'a göre şematik dönem çeşitli sanatsal etkinliklerle kazanılan bir gerçeğin kesin bir tanımıdır. "Bu dönemde çocuk artık toplumun bir üyesi olduğunun farkında lığını yaşar." (Artut,2004).

Bacanlı somut işlemler dönemini şöyle açıklamaktadır: "İşlem öncesi dönemde kavramları edinen çocuk 7 ile 12 yaşlar arasını kapsayan somut işlemler döneminde işlem yapabilir hale gelmektedir." (Bacanlı, 2005).

Somut işlemlere yönelik işlem yapabilen genç ergenlik öncesi evre olan 7-11 yaş arasında bedenen ve zihnen motor hareketlerini yoğun olarak kullanmaya başlamış bir birey karşımızdadır. Kas gücü ve dikkati artar.

İşlemler yapan bireyin mantıksal ve olaylar arasında işlem yapabilen özellikleri gelişmekte ergenlik ve hormonların değişmesinden dolayı da bireysel özellikleri Vücut gelişimini geçmiştir. Abacıya göre gerçeklik döneminde çocukların bilişsel gelişmeleri

fiziksel gelişmelerinin önündedir. Çocukların ergenlik dönemine girdikleri bu dönemine girmeye başladığı bu yaşlarda çocuk sürekli bir değişim içindedir. Çocukların farklı fiziksel durumlarının ve gelişimlerinin birbirlerinden ayrı safha ve hızlarda olmasından Dolayı sanatsal gelişimlerinde de bazı farklılıklar oluşur. Abacı bu durumu gençlerin, somut yaklaşımların ağır bastığı bu dönemde oldukları için gördükleri nesnelerin ve figürlerin boyutlarına oranlara renklere perspektife ve cins ayrımına dikkat edeceklerini, Bunları gerçeğe en uygun bir şekilde yansıtmaya özen göstereceklerini belirtmektedir. (Abacı, 2005)

12–14 Yaş özellikli çocuklar da kendine ait kişilik özellikleri ve kendi duygularını anlatan konular artık çoğunluk kazanmaktadır. Biçimsel işlemler devresi olarak tanımlanan bu dönem biçimsel problemlerin çözümü önem kazanmıştır. Dokuz-oniki yaşlar Estetik Karmaşa evresindedirler. Bu yaştakiler hoşlarına giden düzenlemelere yanıt verirler, hayvan temaları, ilginç konular, hayat ve ölüm ilgilerini çeker. Bunların sanat yapıtlarının anlatımsal özelliklerine yanıtları, sanatçının anlatım özgürlüğüne dayandırılır. Bir gerecin anlatımsal niteliklerine örneğin, kilin doğal duyumsanmasına yanıt verirler. Yargıları karmakarışık olmuştur. Gerekçeleri sanatçının farklı olma hakkına dayandırılır.

Bu dönemdeki gençlerin zekâ durumlarıma değişik gelişim özellikleri gösterir. Bilincine varılmamış bir zekâ ve gerçeğe yanaşma (bilinçaltında) söz konusudur. Hareket ve dramatik yöne eğilim görülür. İnsan resmi yaparken doğa değişimlerine görsel tanık olma ve orantı hissedilir. Eklemleri görüp resme aktarır. Uzakta ve yakındaki eşyaların boyut farklılığı gösterilir. Ufuk çizgisi (görsel) fark edilir. Yakın ve uzak renklerin değişimi söz konusudur. (Akkaya,,2004).

Bu yaşlarda çocuğun bir yandan alabildiğine gerçeği yansıtma isteği ve bu yolda başarısı ve başarısızlığı sürerken, bir yandan çizgide daha özgür ve kendisine özgü formları arar. (Kırışoğlu,2002).

Bu dönemin genel özellikleri şöyle açıklanmaktadır. Çocukluğun son yılları, ergenlik çağının başlangıcıdır. Bireysel farklılıklar artmıştır. Kimi hala çocukken, kimi gençliğe adım atmıştır. Duygusal yönden sağlıklı veya tam tersi olabilir. Duyguları dengesizdir, kavgacıdır. Bu dönem kız ve erkekler ergenlik çağına girerler. Bu dönemde öğretmenlerin, akılcı-adil, hoşgörülü olması açık davranması, bireysel ayrılıkları göz önünde bulundurması geçişi kolaylaştırır ve başarıyı artırır. Kızlarla, erkekler arasında fiziksel farklılıklar hızla artar.

Bedensel değişimler, büyüyen el, kol ve bacaklar yaşamlarını zorlaştırır. Oyun ve bedensel işlerde çabuk yorulurlar. Ayakta yapılacak toplantılar veya çalışmalar, ya kısa olmalı ya da oturarak sürdürülmelidir. Önceleri başarılı olan öğrencilerde, kısa süren başarısızlıklar görülebilir. Bu dönemde rehberlik çok yararlı olur. Bireysel çalışmaktan hoşlanmazlar, küme halinde veya 2-3 arkadaşlarıyla çalışmaktan hoşlanırlar. (http://www.gorselsanatlar.org)

2.7.4.1 12-14 Yaş Arası Çocukların Psiko-Sosyal Gelişimi

Çocukların belirgin değişikleri olan Bu dönemde onların Psiko-sosyal davranışlarında da belirgin değişiklikler görülmektedir. Yaş ve gelişim özelliklerine göre çocuklar da büyük farklılıklar olmaktadır. Bu büyüme ve beden durumlarının davranışlar üzerinde etkisi büyüktür. Çocuğun görev ve sorumlulukların değişmesi onun kişilik olarak da değişmesine sebep olmaktadır. Büyüdüğü görülen çocuktaki velilerin beklentilerde artar ve daha fazla sorumluluklar verilir. Bu dönemde çocuklar oldukça fazla hayal kurmaktadır.

Bu değişiklerin sonucu olarak çocuğun ruhsal özellikler değişiklik gösterir örneğin o zamana kadar çevresine oldukça uyum gösteren çocukların bile birden değiştikleri görülür. Çocuklar bu dönemde genellikle içe dönük bir davranış gösterirler. Psikolojik yönden de çocuk, adeta yeniden yaratılır.

Bu dönemde dengeli ve uyumlu ilkokul çocuğu gider, yerine oldukça tedirgin, güç beğenen ve çabuk tepki gösteren bir genç gelir. Duyguları hızlı iniş çıkışlar gösterir. Çabuk sevinir, çabuk öfkelenir, olur olmaz şeyleri sorun yapar, tepkileri önceden kestirilemez olur. Okul çalışmalarına ilgi azalmış olur, motivasyonu bozulmuştur, kendine dönük istekleri artmıştır. Evdeki kurallara sürekli karşı çıkar ve sorgular. Ebeveynlerin koyduğu kuralların ağırlığından ve sıklığından yakınır. Ana-babanın uyarılarına birden tepki gösterir, inatçıdır. Evde pek durmaktan sıkılır. Dağınıktır, savruktur, gürültülü müzikten, yalnız kalmaktan ve gizlilikten hoşlanır. Bunun yanı sıra akran gruplarına yönelim başlar. Çoğunlukla arkadaşlarıyla birlikte olmak ister. Ergen için bir gruba ait olmak önem taşır. Grubun norm ve değerlerine uyum sağlar. Kişiliğin geliştiği dönemler “Ben kimim? Neyim? Ne yapmak istiyorum?” sorularına yanıt arar.

Birçok gelişimci bu döneme fırtına ve gerginlik dönemi adını vermişlerdir. İlköğretimin II. Kademesine geç uyum sağlama Hem bedensel hem de psikolojik açıdan birçok temel değişiklerin oluştuğu bir çevrededirler. Kızlarda (10-12) erkeklerde (12-14)

yaşlarda ön plana çıkma anları daha belirgin olarak ortaya çıkar. Çabuk kızma, çabuk alınma düşünmeden tepkide bulunma (Agresif davranma) kıskançlık, başaramama durumunda okuldan ve öğretmenlerden şikâyetçi olma, daha çok sevgi ve ilgi bekleme doğru veya yanlışta olsa görüşlerini haklı gösterecek düşünce kurallarına ve mantık yollarına sıkça başvururlar ve tartışmaktan çekinmezler. Sık sık endişeli düşüncelere ve umutsuzluğa kapılma, bir gruba katılma özlemi ve kutuplaşmalar ve çevrenin takdirini kazanıma duygusu baskındır. Bundan dolayı başarısızlık sonucunda kendini yetersiz bulup içe kapanma görülebilir. Utangaçlık duygusu ve dikkati çekme korkusu yoğun olarak görülür. Bu evrede küçük kusurlar son derece büyütülür ve bunlar kişinin tüm bilicini kaplar. (http://www.rehberliknet.net)

2.8 Yaratıcılık

"*Bir millet ki resim yapmaz, bir millet ki heykel yapmaz, bir millet ki fennin gerektirdiği şeyleri yapmaz; itiraf etmeli ki o milletin ilerleme yolunda yeri yoktur.*" (Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Cilt II, s. 67)

Yaratıcılık, sanat adamlarının eleştirmenlerin ve akademisyenlerin uzun süredir üzerinde önemle tartıştığı bir konudur. İnsanların sahip oldukları kişisel ve fiziksel yetenekler, İnsan hayatında bir şekilde sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır. Yaratıcılığın genetik olduğu ve sadece doğumla insana verilen bir yetenek olduğu artık terk edilen bir düşünce olmuştur.

Bilim tasarım ve sanat eğitimi ile çağdaş insanın yaratıcık güdüsünün geliştirilebileceği düşünülmektedir. Çelenk'e göre sanat eğitiminde hayal gücünün görsel kayıtlarla zenginleştirilip araştırmaya yönlenmesi ve değerlendirmeler söz konusudur.

Yaratıcılık evrenseldir, farklılıklarına karşın herkeste bulunabilir. Bunun eğitimle geliştirilmesi söz konusudur. Bunun için çevreye, insana duyarlı olmak gerekir. Bu duyarlılık yaratıcılığı da beraberinde getirecektir mutlaka. (Çelenk, 2003)

Sanatçılarda ve bilim insanlarındaki yaratıcılığın diğer insanlardan daha üst düzeylerde olduğu genel kabul gören bir hipotezdir. Sanatçılar, sanat eseri üretenler yarattıkları eserle yeni bir "nesne" ortaya çıkartırlar. Kagan'a göre "sanatçı ve sanatta yaratıcılık birçok açıdan kaşımıza çıkmaktadır. Yaratıcılıkta gördüğümüz nesnelerin yansıtılışı sanatsal yeni bir imgenin yaratışıyla ortaya çıkar." (Kagan,1993).

Sanatçı ya da sanat yapan kişi burada çok yeni ve özgün işlerle bilinmeyeni kendi bilineni yapar. Karanlığa ışık tutar. Kagan sanatın hayal gücü ve düşünceyle birlikte etkinliği içinde yaratıcı imgeler ortaya koyduğunu daha önce bilinmeyeni ve yeniyi yarattığını ifade etmiştir. (Kagan,1993).

Burada, insanı sanatçı yaratışa iten şeyin ne olduğunu sorabiliriz artık. İnsanı yaratışa iten temel sebep görsel düşünmenin bir bileşenle ortaya çıkmasıdır. Duygusal ve zihinsel süzgeçlerden geçen düşünce eşsiz bir şekilde yaratıya dönüşür. Yaratıcılık Webster'ın yerinde belirtişiyle, yapma, varlığı ortaya çıkarma sürecidir. (Webster; Doğan 1998)

Düşüncesini sürükleyen ve destekleyen olarak yaratıyı şekillendirir. Yaratı tabii ki önce temel gereksinimlerini karşılamak için ortaya çıkar. Doğan'a göre sanatçı günlük gereksinimlerini karşılamak için yaptığı topraktan tabağın, çanağın, testinin üzerini çiçeklerle, kuşlarla, nakışlarla bezer. Bu önceleri bir üretimken sonra yaratı sürecinin de katılımıyla estetik nesneye yani eser dönüşür. (Doğan,1998).

Yaratıcı özellikleri olan kişilerde genellikle bulunan özgür düşünme yetisi, çoğu zaman yanlış anlaşılmış sanki sanatçıların normal insanlardan daha toplum dışı özelliklere ya da zihin hastalıklarına sahip oldukları sanılmıştır. May'a göre Yaratıcı süreç sayrılığın sonucu olarak değil, duygulanımsal (emotional) sağlığın en yüksek derecedeki betimi, normal kişilerin kendilerini gerçekleştirme edimlerinin bir dışavurumu olarak keşfedilmelidir. "Yaratıcılık sanatçının olduğu kadar bilimin. estetiğin olduğu kadar düşünürün de emeğinde görülmelidir." (May ,1994 s. 63)

Yaratıcılığı tanımlarken, bir yandan sahte biçimleriyle yani, yüzeysel bir estetizm olan yaratıcılıkla arasındaki ayrımı ortaya çıkarmamız gerekir. Diğer yandan da yaratıcılığın otantik biçimini yani, yeni bir şeye varlık kazandırma sürecini. Ersoy'a göre:

> Sanat sosyal bir yaşamın ürünüdür. Bu bakımdan toplumu ilgilendiren çeşitli amaçları vardır. Dinsel, duygusal, faydalı ve ulusal amaçlara hizmet eder. Sanatın amaçlarından birisi de, güzeli bulmaktır. Ancak bu estetikle sanatın özdeş olduğu fikrini doğurmamalıdır. Çünkü sanat, çoğu zaman estetiği aşar ve tek bir bireysel ruhun ürünü değil, toplumsallığı işaret eden bir üründür. (Ersoy, 1995 s.40)

Yaratıcılığın birçok tanımı bulunmaktadır. Tülay Çelek'e göre Yaratıcılık her alanda bilinmeyeni bulma, özgün olma, her yeni karşılaşmaya, probleme farklı çözümleme uğraşısıdır. "Yaratıcılık bir tür meydan okumadır." (Becer;1997)

Bunları yaparken başka alanlardan beslenme gerekir. Tüm bunların yerini bulması ve değerlendirilmesi de öğrenciyi araştırmaya yöneltmek ve daha çok seçenek sunmalarını sağlamakla olur. Çok konu yerine yeterli konu ve bu yeterli konunun araştırılması, fazla olasılık ve seçeneklerin olmasına dikkat edilmesi, yönlendirilmesi söz konusudur; müdahale edilmesi değil. (Çelenk,2003)

Sanatçılar, özgün buluşlar ortaya koyma becerisidir. Her insan yaratıcıdır. Yaratıcılık ileriye dönüktür. Yaratıcılık; özgün buluşlar ortaya koyma becerisidir. Her insan yaratıcıdır. Yaratıcılık ileriye dönüktür. Yaratıcı olmak geleceğin görünümü olanaklarıyla uğraşmaktır. Sanat eğiminde yaratıcılık da birçok aşamadan geçer. Yaratıcı insan tabii ki bulunduğu toplumda farklılıkları olan kişidir. Alışılmış kurallar ve beklendik durumlar onu etkiler. Onun yaratıcılığına ket vurur. Daha önce ortaya konulmamış sonuçları yorumlayıp buna uygun yeni eylem ve düşünceler gerçekleştirirler. Çelenk'e göre yaratıcı bireyler, özgürlüğüne düşkündür, yetilerini alışılmadık biçimde deney imleyerek farklı şekilde aktarırlar. Sentezleme ve analizi çok iyi kotaranlar daha yaratıcı bireylerdir. Yaratıcılar, olanakları zorlar. Özünde farklılık yatar. Önceden birbiriyle ilişkisi olmayan kavram ve görsel unsurlar arasında bağlantılar kurma yeteneğidir yaratıcılık. Tabii hayal gücü olmadan da düşünce üretilemez. Yaratıcı insan okuyan, gözlemleyen, dinleyen ve araştıran bireydir. (Çelenk,2003)

Yaratıcı sürece ilişkin birçok görüş vardır. Yaratıcı düşünce her türlü düşüncelere karşı açıktır ve zekânın etkisinde sürekli dönüşüme hazırdır.

Yaratıcılık farklı düşünceler ortaya çıkartmak için her zaman hazırdır. Zıt düşüncelerden beslenip bunları potadan geçirir. Ve yaratıyı ortaya koyar. Yaratıcılık yeni bir estetik nesne yaratmaktır. Bu iki boyutlu da olabilir. Üç boyutluda olabilir. Özellikle özgün ve yeniyi bulmada yaratıcı sürecin pekişmesi mümkündür. "Yaratıcılık işte buldum dedirten tüm bilişsel duyuşsal ve devinişsel etkinliklerde yeni bir söylemi, davranışı, tutumu, beceriyi, ürünü, yaşam felsefeni vb. ortaya koymayı göze almaktadır." (Üstündağ, 2005)

2.8.1 Yaratıcı Kişinin Özellikleri

Yaratıcılık bir eğitimden öğretimden kazanma dışında birçok etkene bağlı bir süreçtir. İnsanoğlu bulunduğu dünyada yeni şeyler nesneler ve işine yarayacak materyallerle buluşlar gerçekleştirir. Bu bilimsel ve sanatsal yönde olmaktadır. Her alandaki yeni yaşam zorlukları istek ve ihtiyaçlar dünyayı tanıma ve anlama kişiyi anlama kendini anlama isteği, karşılaşılan problemler, insanı yaratıcılığa zorlamakta ve yeni çözümler üretmeye yöneltmektedir. San'a göre yaratıcılık tanımlar tarafından da ortaya çıktığı gibi yaratıcı bir kişilikte en başta merak sabır, buluş yapma yetisi, serüvenci düşünme, imgelerle düşünebilme ve imgelemci olma, deney ve araştırmalardan kaçmayan ve bireşimci yargılara varabilen bir kişilik yatmaktadır. (San, 2003 s. 17)

Yetenek her zeki bireyde görülen bir ortak bir niteliktir. Yaratıcık ise bu yetenekli olmanın yanında fazladan bazı özellik ve donanımlar ister. Yaratıcı kişinin psikolojik durumu ve onu yaratmaya iten bazı sosyal dinamikler olduğu gibi. Bu süreç Ataleyer'e göre tüm sanatlarda bulduğu gibi görsel sanatlarda da bireyi yeni bir şey yaratmaya yönelten potansiyel güç "dürtüdür" bilinç ve bilinçaltı güdü itki ve duygularıyla güdümlenmiş dürtü yoksa yaratıcık da yoktur. Dürtü ise hiç kuşkusuz bireyin geçmiş yaşamıyla ilgilidir. (Ataleyer, 1994)

Yaratıcı kişi iyi analiz yapar ve detaylara karşı özenli olmasını bilir. Bu da onu yaratıcı yapan bir özelliktir. Yaratıcı kişiler, kendi iç dünyalarında yaşadıklarına gerekse dış âlemden gelen uyaranlara karşı hassasiyetleri fazladır. Hem sınırları zorlama, hem de aşırı hassas olmak onları acı çekmeye, üzülmeye yatkın kılar. Yaratıcı sanatçıların hayatlarının tek amacı sanatları hâline gelebilir ki, bu tarafları onları sade (yalın) kılar.

Ömeroğlu'na göre yaratıcılık, hem düşünsel, hem duygusal yaşamı ifade etmektedir. Yaratıcı bir etkinlik hemen kendiliğinden oluşmaz. Cesaretlendirme ve yol gösterme aracılığı ile yaşam biçimi hâlini alan, sürekli bir yöntemdir. Yaratıcılıkta özgünlük, olağanüstülük, kural dışılık, değişik olma (sıradışılık), bilinenlerin dışında kullanma, şimdiye değin olduğundan başka bir biçimde birleştirme gibi özellikler bulunur. Yaratıcı bireylerin; öğrenmeye hazır, ilgili, dilde, çağrışımlarda, düşünsel alanda ve anlatımda akıcı, düşüncede esnek ve özgür, meraklı, hayal gücünü kullanabilme, deneme, araştırma, sınama, bulma, kalıplardan kurtulma ve yeni fikirler üretme, farklı olana yeniliğe karşı istekli olma,

görülmemiş ve benzersiz olan şeyler üzerinde durabilme ve riski göze alma gibi belirgin özellikleri vardır. (Ömeroglu, Turla, 2001).

Yaratıcı kişi kavramlar arasında bağlar kuran bir kişidir. İnsanı bu yaratılışa iten şey nedir? Bir rastlantı mı? Uyması ya da uymaması fark etmeyecek bir durum mu? Bazı filozofların ileri sürdüğü gibi ereksiz bir oyun gereksinimi mi? Artut'a göre "…birçok kişi yaratıcılığın çok az insanın sahip olduğu olağanüstü bir yetenek, gizemli bir süreç ve doğuştan gelen bir lütuf olduğunu düşünür. Franklin'in elektrikle çalışması, Galileo'nun astronomi çalışması, Picasso'nun küpleri kullanması (kübist resimler yapması) F.Lloyd'un mimari tasarımları, yaratıcı dâhilerin bazı örnekleridir (Isbell, Raines, 2003). Dolayısıyla yetişkinlik sürecinde dâhiyane bir biçimde kendini gösteren yaratıcı özelliklerin çocukluktan itibaren fark edilmesi, ancak yaratıcı bir eğitim sürecinde nitelik kazanabilmektedir. (Artut, 2007. s.183).

Bilgisel açlık, merak açıklık, yoğunlaşma yeteneği, mükemmeliyetçilik, yaratıyı gerçekleştirinceye kadar kendinden dahi vazgeçme kendini unutma. Bunlar da yaratıcı insanları duygusal olarak oldukça değişken kılmaktadır. San'a göre "…yaratıcı bir kişinin, giriftliği, karmaşıklığı sevdiğini, yargılarında bağımsız, kendine güvenli, oldukça başat (dominant) bir kişiliğe sahip olup, baskı ve sınırlandırmalara karşı çıkan bir kişilik yapısında olduğunu söylemektedir." (San,2003).

2.8.2 Sanat Eğitimi ve Yaratıcılık

Sanat eğitimi; kişiye estetik yargı yapabilme konusunda yardımcı olmayı amaçlarken, yeni biçimleri hissedip, eğlenmeyi ve heyecanlarını doğru biçimlerde yönlendirmeyi öğretir. Sanatçı yetiştirmeye değil; yetiştirmek durumunda olduğu her kişiyi, yaratıcılığa yöneltip, onun bilgisel, bilişsel, duyusal ve duygusal eğitim ihtiyaçlarını karşılamaya yöneliktir. Yaratıcı güç ve potansiyelleri eğitmek, estetik düşünce ve bilinci örgütlemek için çalışır.

Sanat eğitimi yalnızca sanatçı adayları ve sanatçılar yetiştirmeye dönük olanlara değil özel yeteneği olmayıp çocuğun motor hareketlerinin gelişmeye başladığı dönemden itibaren insanın hayatı boyunca çeşitli aşama ve basamaklarda sürdürülecek bir eğitsel süreç olarak görülmelidir. Yeni, özgün ve çağdaş düşünceler üretmeyi öngören sanat eğitiminin en önemli amaçlarından birisi bireylerin yaratıcılık yeteneklerini geliştirmektir. Ulcay'a göre çocuğun yaratıcı düşünceyi üretebilmesi için dış uyarılara açık ve alıcı, olmakla birlikte duygu, istek, hayal gücü ve iç tepkilerinin de bilincinde olması gerekir. Kuşkusuz, algıların bilincine varan

çocuk, bunları çok çeşitli biçimde yansıtmakta ve dile getirmekte güçlük çekmez demektedir. (Ulcay, 1985)

Sanat eğitimi alan bireylerin Yaratıcı ve dinamik bir kişiliğe sahip olabildikleri ileri sürülmektedir. Yaratıcı sanat eğitiminin bilişsel görsel yaratıcı düşünceyi ve okuma başarısını olumlu yönde etkilediği görülmüştür. Kişinin yeniden uyarlama ve özgün nesneler yaratabilme yeteneğinin geliştirilmesi hayatında çok önemli olmaktadır. Modern ve çağdaş düşünebilmek, olaylara bilimsel verilerle yaklaşmayı öngören sanat eğitimini alan bireylerin olay ve olguları çok yönlü düşünerek algılayabildikleri ve yorumlayabildikleri, çağdaş gelişmeye yatkın, hoşgörülü olduğu görülmektedir.

Sanat eğiminin okul öncesi dönemden önce başlaması ve o andan itibaren bireyin yaş özelikleri hesaplanarak verilmesi daha sonrası için mükemmel bir zemin oluşturacaktır. Ersoy'a göre erken yaşlardan başlayarak sanat eğitimi alan birey, yeteneklerini ve yaratıcılık gücünü geliştirip estetik bir düzeye ulaşabileceği gibi, iyiyi, doğruyu, güzeli seçme becerisi de kazanacaktır. Küçük yaştaki çocukların yaratıcılıklarını geliştiren uygun alanlardan biride sanatsal alanlardır. Sanat eğitimi çocuğun gözlem yapmasını, çevresini daha iyi algılayıp değerlendirmesini sağlar. Yalnızca bakmayı değil görmeyi, duymayı işitmeyi öğreterek yaratıcılık için ilk aşamayı sağlamaktadır.(Ersoy, 1993)

Sanat Eğitimi; bireyin duygu, düşünce ve izlenimlerini anlatabilme yeteneklerini ve yaratıcılık gücünü estetik bir düzeye ulaştırma amacıyla yapılan tüm eğitim çabasına denmektedir. Sanat eğitimi çalışmaları ile bireyler sosyalleşir, bilgi ve görgüleri artar. Sanat eğitimi alan öğrenci ya da birey aldığı bu eğitimin önceli ve sonucu olarak yaratıcı yönlerini kullanarak yeni üretimler yapmaktadır. Bu da yaratıcılığın gelişmesine neden olmaktadır. Eğitimciler sanat eğitiminin yaratıcılığa kök sağladığını söylemektedirler. Sanat eğitimi toplumda okulda ve sanatla uğraşılan yerlerde dolaylı ve dolaysız olmaktadır. Okulda yapılan sanat eğitimin sorumlulukları sanat eğitimcisine okul yönetimine diğer ders öğretmenleri sorumludur. Ünver'e göre yaratıcılığın gelişmesinde ailelere ve okul öncesi eğitimle ilgilenenlere de önemli sorumluluklar düşer. Evde, yuvada, okulda, çocuk bahçesinde, oyunda çocuk hayal gücü ile nesnelere farklı fonksiyonlar verir. Eğitimcilerin bu çabaları çocuktaki yaratıcılığı geliştirecektir. (Ünver, 2002)

Sanat eğitimi alan birey toplumla ve kendi ile yüz yüze gelerek. Kendini anlatır. Kendini Anlatmanın yollarını bulur. Sanat Eğitimi; estetik haz sanat eserini değerlendirme

gücü anlama yetisi kazandırır. Kendini bu yolla anlatır ve anlatılan eseri anlar. Kişinin zekâsı yetenekleri ve hisleri gelişir. Duygusal yoğunluğu artar. Hassasiyet kazandırır. Bu da kişiye yaratıcı bir düşünce tarzı kazandırır. Çelenk'e göre sanat eğitimi, öğrenme süreçlerinin en iyi biçimde düzenleyip yönlendirdiği sanat etkinlikleri sürecinin sonunda katılanlar, dolaysız olarak yaşadıklarının ve denetlediklerinin birer yaratıcı anlatıma kavuştuğunu, "kendini ifade", "kendini gerçekleştirme" olgularının gerçekleştiğini görürler. (Çellek, 2003).

Yaratıcı bireylerin özelliklerinden bazıları da şöyledir:

Csıkszentmihaly Yaratıcı kişinin özelliklerini şöyle sıralamaktadır.

1. Hem dopdolu bir enerjiye sahip, hem de sessiz ve rahattır.

2. Hem zeki, hem de acemi ve deneyimsizdir.

3. Eğlence ve disiplini, sorumluluk ve sorumsuz1uğu bir arada bulundurur.

4. Fanteziler, hayal kurma ve gerçekler arasındadır.

5. Kendi içindeki ve kendisinin dışındaki çelişkili yorumlar ya da anlayışlara karşı sürekli olarak kendini korur.

6. Hem alçak gönüllü, hem de gururludur.

7. Bir yanda sıradan bir kişinin katı ve kesin bir boyutunu, diğer yandan da biricik ve özgün bir kişinin eğilimlerini gösterir.

8. İşinde hırslı ve ateşliyken, diğer yandan öznel düşünebilir.

9. Duyarlılığı ve açık görüşlülüğü ona acı verse bile bu yönünü açığa vurur.

Başka bir deyişle yaratıcı kişiler; alışılmamış düşünceleri, alışılmamış açıklıkta ve kısaca anlatan, önemli buluşlar yapan, yeni bakış açıları, yargılar ve iç görüler oluşturan, özgün yollarla ve yazılarla dünyayı açıklayan ve bu yolla kültürü değiştiren kişilerdir. Onların başarıları bir toplumu ve bir ülkeyi anlatır. Bu ise bir kültürü ya da toplumu yalnızca yazıyla anlatmaktan daha kolaydır.(Csıkszentmihalyı,2002)

2.8.3 Yaratıcılığı Engelleyen Etmenler

Yaratıcılığa ket vurulmasını birçok değişken etmen etkilemektedir. Bunlardan birisi yaşadığı toplumun değer yargıları ve yönlendirmeleri sonucunda tümüyle özgürlüğünden ayrı

kalıp kendine ket vurmaktır. San'a göre bireyin toplumun birtakım yargılamaları karşısında belli stratejilere kavuşabilmek için, 'başka' olmaya yanaşamaması, Zorunlu olmadığı ve bir yaptırımla karşılaşmayacağı halde farklı olmayı ve başka davranmayı (moda, giyim, tavır, tutum) göze alamaması aslında kalıplardan hiç değilse belli ölçüde kurtulma ya da onları değiştirme yürekliliğini bekleyen yaratıcılığı büyük ölçüde engellemektedir. (San ,2004, S. 20).

Yapma, bozma, deneme ve sonuç alma özelliklerinden yoksun öğrencilerin tartıcı yönleri gelişmemektedir.

Toplumun içinde yaşayan bireyler yoğun olarak kurallar çerçevesi içinde yaşarlar. Bu yüzden özgürlük ve bireysel sınırlarını başkalarını özgürlük sınırları dahil olur. Bu durumda birey toplumla uzlaşmak zorunda kalır. San'a göre 'Uzlaşımcılık' ya da 'uylaşımcılık' olarak Türkçe kaynaklarda rastladığımız 'conventionalism' ise, karşı konulduğunda değişik derecelerde yaptırımları olan normatif (değer koyucu) alışkanlık, geçerlilik ve uygunluk içinde bir 'uyma' anlamındadır. Bireyin kendi kişisel rahatına olan düşkünlüğü ise, temelden yaratıcılığa karşı gelen bir etmen oluşturmaktadır:' (San .2004,s.20).

Bu durumda denilebilir ki aşırı derecede parazitlerden ayrılmış bir yüzey gibi elitilmiş yerler yaratıcı zekâ da çokta etkin olmamaktadır.

Yaratıcılığı engelleyen kişisel nedenlerden bazıları da şunlardır. Sorunları ayırıp sınıflandıramamak, sorunları ve zihin işlemleri gereken süreçleri sınırlayıp evrensel düşünememek, okuduğu veya düşündüğü anlam ve cümlelere yabancı kalmak, duyuların bir kısmının fazla, bir kısmının eksik kalması ya da duyuların düzgün verilmemesi, nesneler ve evrensel kurallar arasında bağlantıları kuramamak, eşyayı ve yasaları anlayamamak, sebep, sonuç ve analitik kuralları bilmemek ya da anlayamamak.

Yaratıcılığı engelleyen durumlardan birisi de eğitimcilerin sınıf içindeki durumlarıdır. Bazı eğitim süreçlerinde sanat eğitimcileri, öğrencinin cesaretini kırarak öğrencilere güvenmezler. Aşırı derecede öğrenciyi zedeleyecek şekilde hareket eden eğitimci davranışları göstererek öğrencileri engellerler.

Öğrencilerin her görüşünü eleştiren eğitimciler, kontrolsüz duygu ve düşüncelerini öğrencilerine yansıtan eğitimciler, heyecanı olmayan, düz anlatımı tercih eden, katı ve aşırı kuralcı, alanla ilişkisini kesmiş olan, öğrencilerin sadece istek ve beklentilerine uygun olarak

ders işleyen yetersiz eğitimciler. İlgi alanlarında kendini donanımlı kılmayan, sınıf dışında tartışma ve sosyokültürel yanlarını geliştirememiş eğitimciler.

Eğitim öğretim olanak ve fiziki koşulları da yaratıcılığı etkileyen etmenler arasındadır. Eğitimci ve öğrenci vaktinin ve eğitim öğretim zamanını büyük zamanını fiziksel ortam içinde geçirir. Bu ortam çok iyi düşünülmüş tasarlanmış ve hazırlanmış olmalıdır. Ayrıca eğitim öğretim yapılan yerler açısından da eğitimin uygun gereklerine cevap verebilir olmalıdır. Manning ve Manning de sınıfın fiziksel çevresinin öğrencileri teşvik edici olabileceğini ve onların mutlu ve üretken kalmalarına yardım edebileceğini ve de bir öğretmenin sınıfın duvarlarından, tavanından ve zemininden yararlanmasının önemli olduğunu çünkü bunlar sayesinde öğretmenin araştırmacılığı ve üretkenliği cesaretlendirebileceği belirtmektedirler. (Maning, M. & Manning, 1993)

Bu özellikler şöyle sıralanabilir: Ders ortamı için uygun geniş bir mekan buna uygun sıra ya da masa görsel araçlar. Eğitsel araçlar, tepegöz, bilgisayar projeksiyon makinesi, sanat atölyeleri için özel masalar, boyalar, televizyon, video, görsel araçlar, tablolar, reprodüksiyonlar, ışıklandırma, mekanı güzelleştiren renkler, uygun havalandırma, su ve lavabo araçları, teknik araçlar. Bunlar öğrencilerin aktivitelerini ve yaratıcılıklarını sergilemede en önemli fiziksel elemanlardır. Fiziksel mekan problemleri bir bütündür. Bu gelişmişlik ve yardım hizmetlerinden az yararlanan okullarımızda daha olumsuz bir yönde seyretmektedir. Özelikle devlet okullarında fiziksel mekanların kullanımı henüz yaygınlaşmamış, yaygınlaşanlarda diğer fiziksel elemanlarının eksikliği halihazırda sorun olarak devam etmektedir. Yıldırım, benzer şekilde eğitim sistemimizin olumsuz etkilerinin en olumsuzundan birisi de aşırı gürültü ve bölünmedir, fiziksel şartlar yaratıcılığımızı olumsuz yönde etkileyebilir demektedir. (Yıldırım, 1998)

Fiziki çevre düzenlenmesinden inşasına kadar öğrenci üzerinde psikolojik etkilerde bulunacaktır. Bu çevre öğrenmeyi ve devam eden gelişmeyi ya cesaretlendirecek ve artıracak ya da önleyecek veya cesaret kıracaktır. (Uludağ& Odacı,2002).

Bunlar; öğrenciye çalışma zemini ve ders yapma olanağı tanıyan işlevsellik, öğrenme aktivitelerinin arzu edilen duruma gelmesinde öğrencide duygu yoğunluğu ortaya çıkarması, farklı amaçlara hizmet edebilecek esnekliğe sahip olmalıdır. Eğitim ve öğretimin yaratıcılığı etkilemesi, fiziksel imkansızlıklardan tutun da velilerin sosyo-ekonomik durumlarının gelişmişliği ile ilgilidir. Edwards ve Springate makalelerinde, bu yaş grubundaki çocukların

yaratıcılıklarının ortaya çıkarılması için sınıf ortamının şu şekilde düzenlenebileceğini vurgulamakta ve zaman, yer, malzeme, iklim ve durumlar alt başlıkları altında konuya açıklık getirmektedir." Uygun zamanda, uygun öğrenme koşullarının yaratılması, zihinsel becerilerin kazanılmasında etkili olmaktadır" (Healy,1997)

Yetenekler; yönlendirme, pratik yapma, tekrarlama ya da becerilerin doğrudan uygulanması ile de geliştirilebilir. (Katz,1999).Bu görüş de açıkça ifade bulan açıklama ile uygun becerilerin ortaya çıkarılması ancak uygun fiziksel mekân düzenlemeleri ile mümkündür. Yaratıcılığın gelişmesi için mekanların tam düzenlenmiş olması gerekmektedir. Çocuklar, kendi yaş dönemlerine uygun düşen öğrenme ortamlarını bulduklarında, son derece hızlı gelişmektedirler.

İlhan'a göre "İlköğretim kurumlarının çocuklar için ilgi çekici, bulunmaktan zevk aldıkları, çocuk dostu ortamlar olabilmesi için, özellikle ilk beş yılda öğretim programlarında çocukların oyun yoluyla, müzikle, resimle, yaratıcı dramıyla, dansla, hareket ederek, araştırarak, keşfederek öğrenmelerini sağlayacak eğitim durumlarına ve temel olarak çocuğun kendi içindeki ilerlemesini dikkate alacak sınama durumları, ölçme ve değerlendirme tekniklerine yer verilmelidir. Bilgi teknolojileri, resim, müzik, yaratıcı drama, beden eğitimi ve yaratıcı dans gibi dersler; gerek ilgili, gerekse diğer derslerde öğretme-öğrenme aracı olarak eğitim programlarında hak ettiği yere getirilmelidir. (İlhan, 2004).

Yaratıcılığa olumsuz etki eden faktörler peş peşe sıraladığında temel bazı sorunlar toplu olarak görülebilir. Yaratıcı düşüncenin kaynağı olan özgür düşünce, sosyokültürel geleneksel kuralların ve bu kuralların etkilerinden olumsuz yönde etkilenir. Yolcu'ya göre;

> Yaratıcılığı etki eden faktörlerin türü ne olursa olsun, her alandaki yaratıcılık bundan etkilenir. Bilimde, teknikte, sanatta ve diğer tüm alanlarda sergilenen yaratıcılığın temelinde, yaratıcı düşünce ve yaratıcı davranış yatar. Bir başka ifadeyle, hangi türden bir yaratıcılık gösterilirse gösterilsin, böyle bir davranışın temelinde yaratıcı düşünce vardır. Bu düşünce, çeşitli etmenler nedeniyle zarara uğrar ya da engellenirse, bireyin hemen her alandaki yaratıcılığına olumsuz bir etki yapılmış olunur. (Yolcu,2004.s.194)

Toplumsal yaşamı düzelmeyen bazı kurallar, sanat eseri üreten bireye karşı olumsuz etkilerde bulunabilir. Yolcu bu konuda şöyle devam etmektedir. Önceden belirlenmiş temel ilke ve kuralların tek ve değişmez doğrular olarak görülmesi, yaratıcılığı engeller ve yeni

fikirlerin yeşermesine olanak tanımaz. Bu nedenle katı kuralların, statükonun, kalıpların ve sınırların dışına çıkabildiği ölçüde yaratıcı olunabilinir. (Yolcu, 2004 s.194)

Bu konudaki, bir diğer düşüncede Yıldırım tarafından dile getirilmektedir:

> Yaratıcılığımızın önündeki en büyük engelin mantıksal düşüncenin baskın olması veya zamanından önce devreye girmesi olduğunu söylemiştik ancak bu türden genellemeler doğru olsa bile pratik önlemler için yeterli değildir. Bunun için mantıksal düşüncenin yaratıcılığımız üzerindeki etkisini daha somut bileşenlere ayırmak ve bir takım tutum ve davranışlarımızla ilişkilendirmek zorundayız. (Yıldırım, 1998)

Yaratıcılığı etkileyen bir diğer etmen de sanatçının ya da kişinin yaratma eylemine girerken çeşitli verilerin olması zorunluluğudur. Yaratıcı süreci birçok birbirinden farklı bileşenle oluşur. Ataleyer'e göre "genel olarak, kültür seviyesi, teknolojik ortamı ne olursa olsun, bilinç ve bilinçaltı yapılaşması olan her bireyde yaratma güdü ve eylemi vardır. (Atalayer,1994).

Bazı değer yargılarının çok katı olması ve düzenli bir sıradanlık için birden birey yaratıcılığını kaybeder. Her yaratıcılık dogma değer ve kalıpların baskısı altındadır. Birey yaratıcı yönüyle her şeyi sorgulamak ister. Çevresindeki cevaplarla tatmin olmaz. Hep daha fazlasını arar. Çevresine dünyaya ve evrene sanatsal olsun bilimsel olsun hep kuşkuyla bakar. Hep daha estetik olanı arar. Hep daha mükemmele koşar. Bu da hep yeniyi özgünü aramasını ve bulmasına sebep olur. Ataleyer'e göre "Kurulu düzenler değerler, daima kendi varlıklarını, egemenliklerini sürdürmede, kalıplaşmış, değişmez, tutucu norm ve kurallara kuşatılırlar." (Atalayer,1994).

Bireylerin yaratılarını engelleyen büyük faktörlerden birisi toplumsal değerlerdir. Yaratıcı birey, çevresine hep sorgulayarak bakar. Bütün çevresine karşı yorumlayıcı ve algılayıcı bir metotla yorumlaması gerekmektedir. Bu yaratıcı bireyin bir özelliğidir.

Yıldırım'a göre "düşünsel ve duygusal yapımıza içinde bulunduğumuz kültürel ve fiziksel ortama göre sınıflandırmalar yapabiliriz. Örneğin ön yargılarımız veya inançlarımız, istek ve beklentilerimiz bizi hep aynı noktalara yönlendirip diğer seçenekleri görmemizi engelleyebilirler." (Yıldırım, 1998 ,s. 47)

2.8.4 Sosyo-Ekonomide Yaratıcılığın Yeri

Bireyin yaratıcılığını ekonomik yapı doğrudan etkilemektedir. Toplumun ve bireyin ekonomik durumu bozuldukça zorunlu ihtiyaçlar yaşamaları için en önemli etken haline gelmektedir. Bu da bireylerin yaratıcılıklarını olumsuz etkilemektedir. Yaratıcılık kişinin bulunduğu ortamda uygun bir ortam ve süreç bulmadıkça gerçekleşememektedir.

Yaratıcı etkinlikleri aile tarafından desteklenen sosyoekonomik düzeyi iyi olan demokratik anne-baba'nın çocukları diğer ailelerin çocuklarına göre daha yaratıcı olmaya yatkındırlar. Sosyo-ekonomik düzeyi düşük otoriter ailelerde çocukların yaratıcı düşünce ve eylemleri önemsenmez, kabul görmez. Üstündağ'a göre yaratıcılığın geliştirilmesinde diğer bir görüş ise, stresten uzak ve rahat bir ortam yaratmak olarak dile getirilmiştir. En güç problemlerin çözümünde bile stres gereksizdir. Stres insanı sonuca ulaşmaktan alıkoyabilir. İnsanın zihni ne denli rahat kalırsa, hayal gücünü ve yaratıcılığını özgürce kullanabilirse, o oranda sınırsız kaynaklara ulaşılabildiği gözlenebilir. (Goldsmith, 2001)

Tasarımda yaratıcılığı ve işlevselliği kısıtlayan en önemli konu ise ekonomik etkidir. Eğitim ortamının yapıldığı okullar ve o okulun eğitim öğretim işleyişi çağdaş ve öğrenci merkezli olsa dahi, çevresel bazı etkiler, öğrencimizin başarısını olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

Erbay'a göre,

> Yoksulluk, aile ortamının elverişsizliği, ailedeki değerler ile okulun öğrettiği değerlerin çatışması, gibi bir takım etkenler sıralanabilir. Ekonomik zorluğun getirdiği, bir işte çalışma, çoğu zaman derslerin aksamasına ve ödevlerin yerine getirilememesi neden olabilir. Bu konularda çıkabilecek sorunların öğretmen tarafından en aza indirilmesi için eğitmen tarafından bireysel yaklaşımlar uygulanabilir. (Erbay,2004)

Üst düzey sosyo-ekonomik duruma sahip çocuklar ile alt düzey yoksul aile çocuklarının yaratıcılıkları ailenin yaratıcılık sürecini destek farklarına göre şekil almaktadır. Üst düzey akademik eğitim almış ve ekonomik durumu iyi olan ailelerin çocuklarındaki yaratıcılık süreçleri daha hızlı gelişmektedir. Ekonomik durum birçok açıdan sanat eğitimi

sonuç durumunu etkiler. Temel eğitimde dahi ekonomik durumun etkisi fazladır. Ortaş'a göre başarısızlığının nedeni, sosyal ve ekonomik faktörlerdir. (Ortaş,2007).

Eğitim durumunu belirleyen ekonomi bir ülkenin gelişmişlik durumunu da belirler. Eğitim, bireyin ve toplumun refah ve mutluluğunu sağlar. Ekonomik durum, sanat kurumlarının finansal gücünü, para temini ve harcaması gibi mali konuları kapsar. Sanatsal etkinliğin, eğitimin gerçekleşmesi için satın almak, kiralamak vb. gibi etkinliği sürdürmek için bir takım kaynaklara ihtiyaç vardır. Erbay'a göre günümüzde sanat eğitimi pahalı eğitim grubunda yer almaktadır. Bu da sanat eğitimine ve sanatsal etkinliklere katılıma olan talebi azaltmaktadır. Eğlence endüstrisinde ekonomik durgunluğa girildiğinde orta gelirli insanlar harcamaları kısıtlar, yüksek gelirlilerde değişiklik olmaz. Düşük gelirlilerde sanata yaptıkları az harcamayı keserler. Sanat eğitiminin de masraflı olduğu düşüncesi, sanat eğitiminden vazgeçilebilirliği artacaktır. (Erbay.2004).

Sanatsal etkinliklerin, eğitimin nerede, nasıl, ne zaman, hangi amaç ile verileceği gibi konuları ile teknik yönü, sanat kurumunun ekonomik düzeyini ortaya koyar. Ekonomik durumda sanat eğitiminin durumunu belirler. Ortaş'a göre sosyo-ekonomik durumu kötü ise, çocuğunu "iyi bir okula" gönderebilme olanağı, çok zayıf bulunuyor. (Ortaş,2007).

Ülkemizdeki öğretmenlerin genel durumunun ekonomik düzeyi diğer meslek guruplarına göre düşüktür. Sanat eğitimi veren öğretmenlerin çoğunluğu çeşitli zorluklar içinde görevlerini yapmaktadırlar.

Ülkemizde sanat eğitimcilerinin yarıdan fazlası, Öğretmenlerin yüzde 62,9'u sosyo-ekonomik düzeyi orta olan okullarda çalışmaktadır. Yüzde 17,8'i düşük ve yüzde 19,4'ü de yüksek olduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerin yarıya yakını (yüzde 46,4) okul düzeyinin kısmen, yüzde 24,9'u çok etkilediğini belirtirken, yüzde 28,6'sı da hiç etkilenmediğini belirtmiştir. (http://ekutup.dpt.gov.tr.)

Sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan okullarda sanat eğitimi ni uygulamak daha güç olabilmektedir. Çünkü okulun fiziki yapısının yanında, ekonomik durumu, ailelerin ekonomik durumu, öğrencilerin giriş davranışları vb. sanat eğitimi ni uygulanmasını olumlu veya olumsuz etkileyebilmektedir.

Devlet okullarında sosyoekonomik durumu zayıf olarak eğitim alan öğrenci ailelerinin eğitime ayırdıkları genellikle kısıtlı bütçelere sahip velilerden oluşmaktadır. Bu veliler, sabit

gelire sahip olmaktadırlar. Sanat eğitimine ayırdıkları bütçe ise daha da azdır. Sanat eğitimi dersinin materyallerinin fiyatları dolayısıyla velilerin bakış açıları sanat eğitimi dersinin pahalı bir ders olduğu konusundadır. Ortaş'a göre ülkemiz eğitimi sosyoekonomik yapısı iyi olan eğitilmiş ailelerin çocukları ile gelir düzeyi düşük ailelerin gelir düzeyi arasında bir farklılaşmaya neden olmuştur. (Ortaş,2007).

Sosyo-ekonomik durum, eğitim öğretim sürecinde ailelerin sosyokültürel durumları eğitim durumlarındaki başarıya birebir etmendir. Çocukların toplum katmanlarına yeteneklerine göre dağılması, çağdaş vatan millet sevgisi ve üretme isteğiyle dolu gençlerin oluşması ailelerin ortak kalite, eğitim ve ekonomik durumlarıyla da ilgilidir. Yeni nesiller çağdaş uyumlu toplumda üretme ve yaratma ışığı sunacak dünyadaki çözümsüz problemlere umut olacak vatanı ve milletiyle sıkı sıkıya bağlı bireyler oluşturup kültürün aktarılmasını diğer düşüncelere karşı esnek ve sorgulayıcı kişilerin yetişmesinde aile mesleklerinin ve eğitim durumlarının belirleyiciliği ile okulun ekonomik, sosyal ve öğretimsel imkânlarının fazla olması, yaratıcı ve üretken birey yetiştirmede esastır. Sosyo-ekonomik durum farklılıkları öğrencinin başarısını önemli derecede biçimlemektedir.

Arvasi'ye göre "Ailenin sosyoekonomik statüsünün göstergesi olarak kabul edilen babanın mesleği ile çocuğun zekâ testi neticeleri arasında sıkı bir münasebet olduğu şimdiye kadar çeşitli araştırmaların göstermiş olduğu bir gerçektir." (Arvasi, 1995).

Baba mesleği ile okuldaki başarı arasında da son derece önemli bağlar bulunmaktadır çok nadiren ortaya çıkmış sosyoekonomik durumu bozuk yetenekli çocuklar genelin yargısını değiştiremez.

Piaget araştırmalarında IQ'lar ve sosyoekonomik durumu düşük olan çocukların ahlâkî fikirlerin gelişimi yönünden de geri kaldıkları, düşük bir sosyoekonomik ortamdan gelen çocukların otoriter yargılara daha çok bağlı oldukları ve yanlış davrananlara daha ağır cezalar verilmesini önerdikleri ileri sürülmektedir. Oysaki bazı yoksul çevrelerde, ahlâk ölçüleri, daha yüksek gelir gruplarındaki ahlâk ölçülerinden daha katıdır veya alçak gönüllülük ve otoriteye saygı daha belirgindir. (Jersild, 1979)

Ailenin mesleği anne mesleği kalıtımsal olarak bırakılan meslekler eğer ekonomik durumun belirleyiciliğinde etken olamamışsa baba evi ve aileyi geçindirmek için bedensel işlere dönük ya da el emeğine dayalı işlerde çalışıyorsa hem çocuğun entelektüel yapısı

gelişmemekte hem de ailenin sosyal katmanlar arasında sıkışıp kalmasına sebep olmaktadır. Bu durumda çoklukla aile, ekonomik öğrenci ihtiyaçlarını tam karşılayamamakta sadece temel ihtiyaçlarını karşılayabilmektedir. Aynı zamanda ekonomik durumun sadeliği dolayısıyla da oturulan evden tutun da beslenmeye kadar her türlü olumsuz etkenden etkilenilmektedir. Aynı zamanda alınan besinlerin zayıflığı ya da düşük kaliteli olması beynin tam olarak beslenememesini sağlamakta bu da başarıyı doğrudan etkilemektedir.

Eğitimde ve öğretimde sosyo-ekonomik farklarda dolayı birçok eşitsizlikler oluşmuştur. Okulların müfredatı aynı olsa da sınıfsal farklılıklar ve çevre faktörleri ile eğitim ve öğretimde farklı eşitsizlikler oluşmuştur. Her bölgeden sanat eğitiminde başarılı olmak için her türden farklılığa izin vererek eğitim öğretim durumunu yaygınlaştırıp başarıyı artırmaktır. Sanat derslerinin artırılması ve sonuçlarını kaliteli hale gelmesi ancak her yere sanat eğitimini taşımakla mümkündür. Sanat eğitiminin yaygınlaştırılması ancak eğitim durumunun yaygınlaşması ile mümkündür. Ülkemizde halen sosyo-ekonomik farklılıklardan dolayı bazı okullarımızda sanat eğitimi atölyeleri hazırlanamamıştır.

Arvasi , ülkemizin bazı bölge ve kentlerine yeter oranda okul, öğretmen, ders aracı gönderilmeli gerektiğini , çevrenin sosyoekonomik yapısına göre okullar ve programlar çeşitlenmesi gerektiğini. Geri kalmış bölge ve illerimiz özellikte plânlı ve sistemli bir biçimde hızlı bir kültürel kalkınmaya muhtaç görünmekte olduğunu belirtmiştir. (Arvasi, 1995)

Aile yaşamının kalitesi, iyileştirebilirliği, zenginliği, toplumsal ve kişisel eğitimin vazgeçilmez gereksinimidir. Aile toplumun en temel oluşumudur ve onun sosyo-kültürel durumu direkt olarak topluma yansır.

Sosyo-ekonomik durum ve toplumsal sorunlar aileleri etkilemektedir. Ailenin bireyleri de bu durumdan etkilenir. Ailenin ekonomik yeterliliği birey üzerinde eğitim öğretim basamağında olumlu yönlendirmeler yapmaktadır.

Türk ailelerin sosyal durumu güçlüdür ve bireyler kendilerini diğer aile bireylerine yakın hissederler, Diğer bireylerle olan akrabalık ilişkileri kuvvetlidir. Zorluklar karşısında mücadele etmede dayanışma devreye girer. Aileler yerel unsurlarından ve köklerinden tamamen uzaklaşmadıklarından toplumsal, ekonomik zorluklar karşısında morallerini yitirmemektedirler. Bireyin (ve ailesinin) içinde bulunduğu sosyal ve ekonomik durumun kişinin gelişimini ve davranışların etkilediği bilinmektedir. Bacanlı'ya göre Bireyin (ve

ailesinin) içinde bulunduğu sosyal ve ekonomik durumun kişinin gelişimini ve davranışlarını etkilediği bilinmektedir.

Sosyo-ekonomik durum belirleyici temel etmenlerden de olsa eğitim öğretim sınıflandırılmasında her zaman çok etken olmamaktadır. Bacanlı'ya göre sosyo-ekonomik düzeyin göstergesi hem zaman, hem de mekân olarak değiştiği için her zaman geçerli bir gösterge listesi ortaya koymak pek mümkün değildir. (Bacanlı, 1997)

Yine Bacanlı , göstergeler bir yana, alt sosyo-ekonomik düzey çocuklarının daha az imkâna sahip olduğu, üst düzey çocuklarının ise daha çok İmkâna sahip olduğu ve bu yüzden kalıtımla gelen dezavantajlarının en azından bir kısmını imkânlarla telafi edebilecekleri söylemektedir.. Alt düzey çocuklarının ise tersine, kalıtımla getirdikleri bir takım üstünlükleri imkânsızlık nedeniyle onaya koyamaya bilinmektedirler. Öğretmenin öğrencilerle iliş-kilerinde bunun farkında olması öğrenci başarısını artırmada etkili olabilir. (Bacanlı ,1997)

Sanat eğitimi çağımızın modern ve teknolojik dünyasından etkilenmemektedir. Sınıfsal farklılıklar artmış ve sosyoekonomik durum eğitime de olumsuz yansımıştır. DTP (Devlet Planlama Teşkilatı)'ye göre sosyo-ekonomik durum, yoksulluk sorunu gerek ülkemizde gerekse de dünyada günümüzün en önemli maddesidir. Gelişmiş ülkelerle gelişmekte olan ülkeler arasındaki gelir eşitsizliği giderek büyümektedir. Özellikle sosyal devlet ilkesinin giderek göz ardı edildiği bir ortamda yoksulluk sorunu ilerideki yıllarda büyük önem kazanacaktır. (http://ekutup.dpt.gov.tr.)

2.9 Okul Ortamı

Bu başlık altında okul ve özellikleri incelenecektir.

2.9.1 Okul tercihleri

Aile yapısını refahındaki iyileşme ne kadar hızlı olursa bireyde bundan o denli hızlı etkiler. Kaliteli bireyler yetiştirmek ve topluma kazandırmak bütün insanlığın görevidir. Refahı yükselen aileler genellikle özel okulları tercih etmektedirler. Refahı yüksek ailelerin çevresinde eğer birkaç özel okul varsa bunlar açısından seçim yapmaktadırlar.

Özel okullar ve devlet okulları da sosyo-ekonomik farklılaşma açısından oldukça farklı veriler ortaya koymaktadır.

Türkiye'de ilköğretim basamağında sanat eğitiminin verildiği örgün öğretim kurumları devlet ve özel okullar olarak ikiye ayrılmaktadır. Zorunlu temel eğitim 8 yıl olduğundan, ilköğretim düzeyinde sade bir devlet okulu-özel okul ayrılığından bahsedilebilir. Öncelikle okullar uzmanlaşmalarına göre ayrışırlar.

Özel okul dediğimizde aklımıza ilk gelenler şunlar: Güzel görünümlü, bakımlı, temiz bina ve derslikler, şık ve rahat kıyafetli öğrenciler, son derece kibar ve çoğu zaman da başarılı öğretmenler, fen ve dil laboratuarları, çeşitli spor dallarıyla ilgilenmeyi olanaklı kılan tesisler.. Özel okulların, devlet okullarıyla karşılaştırıldığında, öğrencilere çok fazla serbestlik tanıdığını görürüz.

Özel okullar yasalarla kurulmuş ve eğitim öğretim masrafları tümüyle veliler tarafından karşılana ortak müfredata sahip kurumlardır.

Özel okulların devlet okullarından farklılıkları bulunmaktadır. Özel okulda öncelikle öğretmen eksiği gibi bir sorun pek olmamaktadır. Sınıflar az öğrencilidir. Özel okullar Milli Eğitime bağlı müfredatı uygulamakla yükümlü olması dışında serbest piyasa ekonomisi dâhilinde fazladan katma değer sunan okuldur.

Özel okullara çocuklarını yönlendiren ailelerin gelir durumları orta ya da iyi durumdadır. Refahı yüksek aileler tam donanımlı bir eğitim sistemi aramaktadırlar. Bununda özel okullarda olabileceğini düşünmektedirler. Fakat buradaki en ilginç yön özel ilköğretim okullarındaki öğrenciler arasında en başarılı olanlar yine bir devlet okulu olan fen liselerine ve Anadolu liselerine gitmek istemektedirler.

2.9.2 İlköğretimde Sanat Eğitimini Etkileyen Faktörler

Sanatsal gelişim ve sanat eğitimi modern eğitimde olmazsa olmazların başında gelmektedir. Çağdaş eğitim alan her birey sanat eğitimi almaya hak kazanmıştır. İlköğretimde eğitimin daha ilk kademesinde sanat eğitimi dersleri çok büyük dönem taşımaktadır. İnsanın sanatsal gelişimin de sanat dokunuşu önemli bir yer tutmaktadır. Özellikle sanat eğitimi derslerinde öğretmen öğrenci fiziksel mekân ve araç çok önemli olmaktadır.

Erbay'a göre, sanatın değişen yapısını bilmek bir sonraki kuşakların şekillendirmesinde sanatın vazgeçilmezliğini artıracaktır. Eğitim sistemini bu değişen şartlar

uygun olarak düzenlenebilecektir. Örneğin okullarımızdaki fiziki şartların değişmesi daha sağlıklı ve başarılı bir eğitim verilmesini sağlayacaktır. (Mutlu Erbay ,2004).

Sanat eğitimini etkileyen bir faktörde velilerin tutumudur. Genellikle veliler öğrencilerin sanat eğitiminde başarılı olmak için yetenekli ya da üstün yetenekli olması gerektiğini düşünürler. Bu ortak başarı hedeflerine ulaşmada büyük bir engeldir. San'a göre. "İnsanın yaratıcı girişimlerinin çevreden kabul görmeyeceği gibi kimi korku ve önyargılar, bizi yaratıcılıktan uzaklaştırabilir." (San, 2004).

Her insanda olması gereken yaratıcılık duygusu ve yeteneğinin gelişimini bu tutumlar engellemektedir. İlköğretim okullarında velilerin bu tutumu güzel sanatlar lisesine yönelik bir tutumdur. "Benim çocuğum sanatçı mı? Olacak olmasa da olur" görüşüyle sanat eğitiminin yalnızca sanatçı adayı yetiştirmek gibi düşünceye sahip olarak çocuklarını bu eğitimden sorgulamaktadırlar bu da yanlıştır. Büyükişleyen'e göre Sanat Eğitimi okul öncesiyle başlayan ilk, ortaokul ve lisede süren ve mezuniyet sonrasında kişinin topluma sağlıklı olarak katılmasını amaçlayan bir bütün olarak ele alınmalıdır. Hele sadece sanatçı yetiştirmeye yönelik ve yetenekli kişilere uygulanmasını düşünmek daha baştan en büyük hataya düşmek demektir. (Büyükişliyen,2000)

Sanat eğitiminde sosyal etkilenmeler kadar öğretmenlerin fiziksel mekân problemleri öğrencinin eğitim yapacağı eğitim alanlarının olmayışı ya da konuma uygun olmayışı sebebiyle öğreticiler büyük sıkıntılarla karşılaşmaktadır.

Kırışoğlu'na göre sanat eğitimi ya da özel adıyla görsel sanatlar dersi bilindiği gibi okul programlarının en sorunlu alanlarından biridir (Kırışoğlu, 2002). Alan o kadar sorunludur ki; görüldüğü gibi konuya girer girmez "ya da" gibi ifadelere ihtiyaç duymaktayız. (Kırışoglu,2002)

Bu mekân problemlerine de yansımakta ve öğretmenin dersi anlatmada ve aktarmada yaşadığı temel problemlerden birisi haline gelmektedir. Fiziksel mekanın bu önemi eğitim öğretim sınıflandırmasında hedeflere ulaşmada bizim için fiziksel mekanın özelliğini gösterir. Görsel sanatlar dersinin yürütülmesinde eğitim disiplinlerinin çok önemi bulunmaktadır. Öğretmenlerin kazanımlarını uygulayabilmesi için gerekli fiziksel ve öğrenci merkezli sorunların azaltılması ya da çözülmesi gerekir. Öğretmenden ve öğrenciden kaynaklanmayan fiziksel mekan ve öğrenci merkezli diğer engellerde çözümler üretmek gereklidir.

İlköğretimde sanat eğitimini etkileyen faktörlerden birisi de eğitimcilerle ilgili olanıdır. Eğitimciler çağın gereklerine göre derslerini ilgi ve cazibe merkezi haline getirmelidirler. O halde eğitim durumunda işlenişten kaynaklı sınıf problemleri ders içi katılım eksikliği gibi etmenler büyük oranda yenilecektir. Yılmaz'a göre, bu konuda öğrencisinin dikkatini çekme becerisini sağlamaya yönelik eğitim ve öğretim yöntemlerinden yararlanmaları gerekmektedir. Bu işlevleri yapabilmesi içinde öğretmenlerimizin eğitimdeki çalışmaları ve yapılan araştırmaları takip etmeleri gereklidir. Bunun için de sık sık hizmet içi seminerlerinin düzenlenmesi ve üniversite, mili eğitim işbirliğinin oluşturulması için gerekli çabaların gösterilmesi üzerinde durulmalıdır. (Gökay.2003).

İlköğretimde eğitimcilerle ilgili bu problemlerde sanat eğitimcilerinin ders harici sanat konularında fazla iletişime girmemeleridir. Zaten programla ağırlaşmış süreyi çoğu zaman yalnızca etkinliklerle tamamlarlar ve bu da öğrencilerin tek merkezli olarak gelişimlerini sağlar.

> Sanat eleştirisi bir sanat yapıtına ayrıntılarıyla, bir bütün olarak ve toplumla ilişkisi açısından bakma, betimleme, çözümleme, yorumlama ve yargılama sürecidir. Öğretmenler çocukları sanatın ne olduğu konusunda konuşmağa da yüreklendirmelidirler. Buna, sanatı takdir etme ve sanata değer vermeği öğrenme süreci olarak estetik denir. (www.yok.gov.tr)

Eğitimde sistematik gözlem ve deneysel araştırmalarla üretilen bilgiler; öğretim tekniklerinin geliştirilmesinde, eğitimde başarıyı etkileyen faktörlerin incelenmesinde önemli olmaktadır. (Fidan- Erden, 1992).

> Çevre, ilgi ve yararların bir araya getirdiği çeşitli gruplara bağlı bireyler topluluğu olduğuna göre, çevrede çeşitli grupların olması olağandır. Bu gruplar dengede olduğu surece, okul yöneticisini yıpratıcı bir durum meydana gelmeyecektir. Fakat bunlardan biri veya birkaçı çevrede bir güç yapısı kurarsa, okul yöneticisi bu yapıyı iyi tanımak ve gözlemek zorundadır. (Bursalıoğlu, 2000 s. 52- 53).

2.9.3 Okulların Yapısından Kaynaklanan Sorunlar

İlköğretimde sanat eğitimine etkileyen bir faktörde fiziksel mekân problemidir. Fiziksel mekân problemleri tamamen materyal ve maddi olduğundan aslında en çabuk aşılabilecek problemlerden birisidir. Fakat bu durumun her zaman görsel sanatlar eğitimcisi ve alıcı olan öğrencisi önünde durması eğitim durumunu olumsuz etkileyen bir faktördür.

Özsoy'a göre Fiziksel ortam dediğimizde karşımıza çıkan bu üç kavram bir taraftan insanın çevresi ile uyuşmasını gündeme getirirken diğer taraftan onun kendi iç dünyasında kendisi ile olan barışıklığını sağlamakta veya onu kuşatan çevresinden algıladıkları sayesinde kendi iç dünyasına kapanmasına uyumsuz veya psikolojik yönden rahatsız, huzursuz bir insan olmasına sebep olmaktadır. (Özsoy,Uludağ 2002)

Motivasyon öğrencide öğrenme durumu için son derece önemlidir. Eğitimde öğrenci her zaman en önemli unsurdur. Uygun ilgi durumu gerçekleşmezse öğrenme gerçekleşemez. Çelenk'e göre "Eğitimde iletişim ve organizasyonun sağlıklı olması ve ondan da önce motivasyon çok önemlidir." (Çelenk,2004)

Sanat eğitiminde motivasyonun önemi bir çok eğitimci tarafından dile getirilmiştir. Öğretmenin yapacağı şakalar ve ilgi çekici görsel materyaller motivasyonu artırır. Kehnemuyi'ye göre öğretmenin coşturucu, etkileyici konu ve sunuşları ile çocuk daha iyi duyma, çevresini daha iyi görme, kişiliğine bağlı anlatımını daha etkin bir biçimde ortaya koyma olanağına kavuşmuş olur. (Kehnemuyi, 2006)

Fiziksel ortamın eğitimi kalitesini belirlemesi ve eğitim öğretimin aktarılması ve geliştirilmesinde önemli olması birçok eğitimci tarafından belirtilmektedir. Fiziksel olarak iyi seçilmemiş ve düzenlenmemiş bir mekân tabii ki öğrencide yeterli motivasyonu sağlamaktan uzaktır.

Özsoy bu konuda şöyle devam eder. Öğretmen-öğrenci yaşamının büyük bir bölümünün geçtiği fiziksel mekan yani sınıf öncelikle içerisinde bir takım özellikleri barındırmalıdır. Bunlar; öğrenciye çalışma zemini ve ders yapma olanağı tanıyan işlevsellik, öğrenme aktivitelerinin arzu edilen duruma gelmesinde öğrencide duygu yoğunluğu ortaya çıkarması, farklı amaçlara hizmet edebilecek esnekliğe sahip olmalıdır ve öğrencilere sınıfta elde ettiklerini doyasıya yaşatacak estetik bir değer önde gelmelidir. Çünkü fiziki çevre düzenlenmesinden inşasına kadar öğrenci üzerinde psikolojik etkilerde bulunacaktır. Bu çevre öğrenmeyi ve devam eden gelişmeyi ya cesaretlendirecek ve artıracak ya da önleyecek veya cesaret kıracaktır. (Özsoy,Uludağ 2002)

Fiziksel mekânın sınırlı yetersiz ve uygun düzenlenmemiş olması hatta hiç olmaması sanat eğitimi açısından büyük bir problemdir. Okulların kendi bünyelerindeki eksiklikler bir tarafa sanat eğimi dersine harcamalar ancak sosyoekonomik düzeyinde zorunlu ihtiyaçlarını

karşılayabilen ailelerce mümkündür. Sosyoekonomik durumu bozuk aile çocuklarının çoğunlukla sınıflarda yapılan dersleri atölyeli okullara bir türlü taşınamamaktadır. Bu ise uygun kaynaktan yoksun öğrenci önünde yaratıcılığa engeldir.

Fiziksel ortamın bu etkileri sanat eğitimini olumsuz etkiler. Zorunlu ve problemli işleniş durumunun yaratıcılığı engellememsi mümkün değildir. Yaratıcılığı engellenmiş bir birey toplumda üretimsizliğe ve sıradanlaşmaya yol açar. Fiziksel ortamın kalitesi eğitim durumunun kalitesi ve seviyesini belirler. Bu da öğretimde kaliteli bir hedef sonucunun üretilmesini sağlar.

Eğitimde sağlıklı bir bireyin oluşumu sanat eğitimdeki hedeflere ulaşılması açısından her zaman daha dikkat çekici güdülenmeyi artıran bir fiziksel eğitim ortamında olması ile mümkündür. Yaratıcı düşüncenin gelişebilmesi adına eğitim öğretim donanımlarının kalite seviyesinin yüksek olması beklenir. Yaratıcı düşünce ancak uygun ve yeterli ortamlarda gelişir. Buna uygun fiziksel mekân ve öğretim alanları arttıkça sanat eğitiminde hedeflenen sonuçlar ortaya konması başlanacaktır. Sanat eğitimcilerinin mesleki ve alan bilgilerini tam kazanmış olmaları da öğrencilerin yaklaşımlarındaki belirleyici durumu değiştirerek öğrencilerde oluşan belirsizlikleri de giderecektir.

Artut'a göre uygunsuz sanat eğitimi ortamları öğretimi etkilemekte, öğrenci ve öğretmende yeterli motivasyon oluşmamaktadır. Sanat eğitimi alan bireyde yaratıcı sürecin yetişmesi için aşağıdaki kurallar geçerlidir. "Varlıkları ve olayları iyi görebilme, gözlemleme becerisine sahip olduğunda, estetik davranışların ödüllendirildiği, demokratik, özgür bir ortamın yaratıldığı durumlarda geçerlidir." (Artut, 2007)

Özellikle birçok okulda bu atölyelerin olmaması sanat eğitimi başarısını olumsuz etkiler. Öğrenciler bu malzemelerle çok zor ulaştıklarından öğrencilerle bu dersler arasına bir sınır çekilmiş olur.

Sanat eğitimi atölyeleri birçok okulda öğrenci fazlalığından dolayı sınıf yapılmaktadır. Binaların kullanımdaki yetersizliği sanat eğitimi dersleri için ayrılmış bölümlerin olmaması sebebiyle de, öğrenciler plastik sanatlarla ilgili uygun koşullarda yapamamaktadırlar.

Görsel sanatların diğer alanlarına karşı duyarlığı ve bu alanlardan herhangi birine karşı yoğunlaşabilme becerisi kazandırıldığında çocukların sanattan daha çok zevk aldıkları ve beklenen sanatsal öğrenme becerilerinin gerçekleştiği görülebilmektedir.

2.9.4 Fiziksel Ortam ve Öğeleri

Fiziksel ortam olarak kabul ettiğimiz okul, sınıf ve okulun çevresi hakkındaki tartışmalar oldukça eskiye dayanmaktadır. Bu tartışmalar genelde okul binalarının teknik ve inşası yanında okulun mekânının düzenlenmesi ile okulun çevresi hakkında ortaya çıkmakta olduğu görülmektedir. Okul inşaatlarının tarihsel gelişim çizgisinde "yetki" mercileri arasında grup farklılıkları bu konudaki gelişmeleri desteklemiş ve görüşlerin değişmesine neden olmuştur.

Bir görüşe göre eğitim mekanı olarak okul, insanın çevresindeki değişimlere ayak uydurmak üzere birey davranışlarını değiştirmek ve yeni davranışlar kazandırmakla yükümlüdür. Bu yüzden okulun; hem çevredeki gelişmelere uyum sağlayacak, hem de çevredeki gelişme ve değişmeleri oluşturabilecek yeterliliğe sahip olması gerekmektedir. (Türk,1999)

Acar'a göre ülkemiz gelişmekte olan bir ülkedir ve kaynakları kıttır. Eğitim öğretimin yapılmasını sağlayan personel, araç-gereç ve alt yapı imkânları savurgan bir tutum içerisinde kullanılırsa, çoğu zaman da böyle olmuştur, o ülkede verimlilikten ve kaliteli bir eğitimden söz edilemez. Her ikisinin de oyun ya da uygulama bahçesi yetersizdir, duvarlar kaldırılıp bahçe birleştirilmez. Aynı yerde bulunan okul ve kurumlardan birinde ihtiyaçtan fazla büro memuru, hizmetli vardır, diğerinde ise yoğun ihtiyaç. Bir okulda A branşındaki öğretmen aylık karşılığında ders saatlerini dolduramazken, komşu okulda aynı branştaki öğretmenin okutabileceği dersler boş geçer. İşte bu çarpıklığı önlemek, eğitim personeli ile diğer personeli, fizikî kapasiteyi, ders araç ve gereçlerini ortak, etkili ve verimli kullanmak, böylece eğitimde kaliteyi yükseltmek amacıyla "eğitim bölgesi" oluşturmaya karar verilmiştir. (Acar,2001)

Okulun fiziksel ortamı eğitim öğretim yönetiminde ve hedeflere ulaşılmasında insan ve çevre öğrenci ve eğitimci beraberliğini ve imkanlarını gündeme getirmiştir. Fiziksel ortamların iyi düzenlenmemiş olması eğitim başarısını artırmadığı gibi öğrenci eğitimci ve aile üçgeninde bütün yönlerin psikolojisini etkilemektedir. Uludağ'a göre

> Fiziksel ortam dediğimizde karsımıza çıkan bu kavram bir taraftan insanın çevresi ile uyuşmasını gündeme getirirken diğer taraftan onun kendi iç dünyasında kendisi ile olan barışıklığını sağlamakta veya onu kuşatan çevresinden algıladıkları

> sayesinde kendi iç dünyasına kapanmasına uyumsuz veya psikolojik yönden rahatsız, huzursuz bir insan olmasına sebep olmaktadır. (Uludağ, 2002)

Fiziksel ortamı olan okul, sınıf, okulun çevresinin düzenlenmesi ve yapılandırılmasında birçok eğitimci ve araştırmacı veriler ortaya koymuştur. Eğitim tarihimiz boyunca bu okullar ilkler derslikler ve atölyeler sürekli bir değişim içindedir ve okulun çevresi hakkındaki tartışmalar oldukça eskiye dayanmaktadır. Tartışmaların merkezini bunların eğitim durumuna göre biçimlendirilmesi almaktadır. Teknik olarak sürekli gelişen inşaat teknolojisi yeni imkanlar sunarak modern binaların yapımına zemin hazırlamış bu da yeni tasarımların ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Geleceğin gereksinmelerine yanıt verebilecek yeni okul binaları için değişen ve gelişen eğitim sistemine, inşaat teknolojisine uygun, yeni ilköğretim programının hedefine ve istenilen nitelikte uygulanmasına olanak sağlayan, arsa özelliklerine, çevre ve iklim koşullarına uyum sağlayacak yeni ilköğretim projeleri hazırlanması gerekmektedir. (http://www.meb.gov.tr/Stats/ist2000/b5c.html)

Fiziksel ortam dediğimizde karşımıza çıkan bu kavramlar bir taraftan insanın çevresi ile uyuşmasını gündeme getirirken diğer taraftan onun kendi iç dünyasında kendisi ile olan barışıklığını sağlamakta veya onu kuşatan çevresinden algıladıkları sayesinde kendi iç dünyasına kapanmasına uyumsuz veya psikolojik yönden rahatsız, huzursuz bir insan olmasına sebep olmaktadır. Büyükkaragöz'e göre "Çevre öğrenci üzerinde kimyasal bir madde gibi etkide bulunur. Bu da öğrenmeyi etkiler. öğretim çevresi öğrencinin beden ve ruh sağlığı ile de ilgilidir." (Büyükkaragöz,Çivi, 1997)

Eğitim öğretim alanları insan hayatının bütün evrelerinde izler bırakmaktadır. Eğitim ve öğretim alanlarının fiziksel durumları hızla düzeltilmesi gerektiği tüm eğitimciler tarafından dillendirilmektedir. Öğrenci öğretmen alışverişinin yaşandığı sınıf ortamlarında mutlaka çağdaş normlara ve eğitimin en hızlı ve kaliteli bir şekilde yapılabilmesi için yeniden düzenlenmelidir. Buralar yüksek öncelikli mekânlar olarak teknolojik ve öğrenci öğretmen yapısalına uygunca düzenlenmelidir. Daha insanı ve daha kaliteli düzenlenmiş mekânlar insan merkezli olarak olumlu çalışma ortamları ve gerekli alt yapılar oluşturacaktır. Ancak bu şekilde öğrenci ve öğretmen üzerinde tümüyle olumlu psikolojik olanaklar sağlayacak bir sistem oluşturulabilir. "Bu çevre öğrenmeyi ve devam eden gelişmeyi ya cesaretlendirecek ve artıracak ya da önleyecek veya cesaret kıracaktır." (Uludağ&Odacı,2002)

Fiziksel ortamlarla ilgili her ayrıntı sanat eğitimine olumlu ya da olumsuz etken olmaktadır. Sanat atölyelerinin rengi görüntüsü büyüklüğü zemine göre seviyesi ortamın düzenlenme şekli ve materyaller öğrenci ve eğitimciler için hem ona verilen değeri göstermesi açısından hem de olumlu değişkenler anlamında derse katılımı artıracak bir etkendir ki bu da sanat eğitimini doğrudan etkilemektedir. "Bu konuda yapılan çalışmalarda iyi bir sınıf düzeninin öğrenciyi güdelediği, öğrenci başarısını artırarak öğrenilenlerin hatırlanmasına neden olduğu, öğrencilerin birlikte çalışma alışkanlığı kazanmalarına ve arkadaş ilişkilerinin gelişmesine katkıda bulunduğu ortaya konulmuştur" (Cohen, Manion,Marison, 2002 .s. 342.)

> Sınıfın fiziksel çevresinin öğrencileri teşvik edici olabileceğini ve onların mutlu ve üretken kalmalarına yardım edebileceğini ve de bir öğretmenin sınıfın duvarlarından, tavanından ve zemininden yararlanmasının önemli olduğunu çünkü bunlar sayesinde öğretmenin araştırmacılığı ve üretkenliği cesaretlendirebileceği belirtmektedirler. (Manning, Manning, 1993)

Eğitim hedeflerini gerçekleştirebilmek ve sanat eğitiminde çağdaş uygarlık seviyelerine çıkabilmek için yeni modern yapıların olması gereği bir ihtiyaçtır.

Öğrencilerin estetik fiziki yapılarda estetik objeleri ve yaratıcı süreçleri daha iyi takip edecekleri bir gerçektir. Bucko'ya göre sağlıklı bir öğrenme atmosferinin; arkadaş canlısı sınıf arkadaşları, güzel fiziksel çevre, yumuşak renkler, temizlik, klasik müzik ve destekleyici öğretmenlerden oluştuğunu belirtiyor. (Bucko, 1997)

Eğitim kurumları insanın temel fiziksel özellikleri dikkate alınmadan yapılandırılamaz. Çünkü sınıf içinde uygulanan yöntem, teknik ve stratejiler mükemmel dahi olsa fiziksel yeterlilik sağlanmadığı sürece o okulda verimli bir eğitim-öğretimin gerçekleşmesini beklemek güçtür. Okul eğitim öğretim amaçlarını yerine getirmek için meydana getirilmiş sosyal bir örgüttür. Okulda uygulanan program ve ders uygulamaları çağdaş mekânlar içinde ihtiyaç ve ders kuruluşlarına göre kurulmalıdır.

Büyükkaragöz'e göre okul, her şeyi ile öğrencinin eğitim ve öğretimine yardım etmelidir. Okulun fiziki şartları içinde çoğu etmen öğrenci başarısını etkilemektedir. Okullarda mutlak dinlenme ve fiziksel rahatlama için uygun mekanlar olmalı şehre çok uzak olmalı, öğrencilerin okula gitmek için geçirdikleri süreler azaltılmalıdır. Okul bütün çalışma ve dinlenme yerleri ile çağdaş eğitim kurumlarının bir örneği olmalıdır. (Büyükkaragöz,Çivi, 1997)

Norma'ya göre "Yaratıcılığı geliştirici bir eğitim ortamında yetişmiş olan çocuklar, muhakkak ki kısıtlayıcı bir ortamda yetişmiş olan çocuklardan çok daha mutlu, vermeli ve üretken bireyler olacaktır." (Norma,1990)

Görsel sanatlar dersinin icra edileceği atölyeler dışında teknoloji atölyesi, laboratuar kitaplık, konferans salonu, bilişim odası, görsel sanat atölyelerinin uygun şekilde düzenlenmiş olması gerekir. Yolcu'ya göre "resim dersinde de durum böyledir; çocuğun yaratıcı davranış sergileyebilmesi, gerekli donanımlara sahip, uyarıcı görsel materyallerle zenginleştirilmiş resim atölyelerini gerektirir." (Yolcu, 2004 s.196)

Görsel araçlar sanat eğitimde olmazsa olmazlar arasındadır. "Kaynak araç-gereçlerin kullanımı dersin anlam ve amacı bakımından son derece etkilidir. Sanat öğretiminde, görsel araç-gereçlerin konularına göre sınıflandırılarak zenginleştirilmesi istenilen sonucun daha etkili ve anlamlı kılabileceği bilinmelidir." (Artut, 2007 s.138)

Sanat eğitiminde bu olanaklardan eksik kalma yoksun bırakılma genellikle sosyoekonomik durumu iyi olmayan okullarda çok eski bina ve yapılarda hizmet vermeye çalışılan binalarda bu sorunlarla karşılaşılır. Bazı okulların atölyesi olsa dahi bunları kullanamamaktadırlar. Bunun nedeni okullarda köyden kente olan göçler sebebi ile aşırı derece öğrencilerin yığılmasıdır. Artık sınıfların kalabalıklaşması ile görsel sanatlar atölyeleri sınıf haline getirebilmektedir. Sanat eğitimi atölyelerinin derslik haline gelmesi genellikle kalabalık devlet okullarında meydana gelmektedir.

Asıl itibariyle görsel sanat atölyeleri devlet okullarının bir kısmında tam düzenlenememiş şekilde hizmet vermektedir. Bu durumu daha yoksul okullarda atölyenin olmamasını yanında fiziki eğitim olanakları da yetersizdir. Bu da sanat eğitimini ve doğrudan yaratıcılığı etkileyen bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Artut'a fiziksel sorunları şöyle açıklar. "Fiziksel sorunların başında kuşkusuz atölye, kaynak yayınlar, derslik ve diğer amaca uygun materyallerin varlığı veya yeterliliği önem taşımaktadır." (Artut,2007,s. 138).

Buradan şu sonucu çıkartabiliriz ki sosyo-ekonomik durum sanat eğitimini önünde yaratıcılık faktörünü hem okulun fiziki şartları anlamında da etkilemektedir. Şimşek'e göre "Öğrenme toplumsal bir deneyimin ürünüdür ve ortaya çıkabilmesi için kişisel gündem ile çevresel yapıların örtüşmesi gerekmektedir." (Şimşek, 2004 s.150)

Öğrencinin psikolojisini etkileyen ve daha somut olarak da eğimin direkt işlenişi ve uygulanışını etkileyen bu durum öğrenciyi bedensel,çevresel sorunlarla baş başa bırakan bir durumdur.Bu olumsuzluğun en çok etkilediği okullar arasında da sosyoekonomik durumu bozuk aile çocuklarının topluca bulunduğu veya kümelendiği bazı okullarda görülmektedir.Bu da yaratıcılığın bu okullarda temel dinamiklerine ulaşmamızda bir engelimizdir.

> Maddi çevre olarak kabul edilen sınıfın aydınlanması, ısınması, havalandırılması, öğrenci sayısına uygun alan ve hacimde toplaması konuların gerektirdiği araç ve gereçlerle kaynakların yeterince sağlanması gibi durumlar ne ölçüde yeterliyse öğretimde o ölçüde başarılı olacaktır. Buna karşılık bu yönlerden yetersiz olan çevrenin öğretimdeki olumsuz etkilerini, çok yetenekli öğretmen ve çok iyi metotlarla bile tamamen ortadan kaldırmak mümkün değildir. (Büyükkaragöz, 1997 s.42)

2.10 Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik ve Farklılıkları Olgusu

Ekonomi, insanların üretim tüketim faaliyetlerini nasıl organize ettikleri konusunu incelenmesidir. Diğer bir tanıma göre ise ekonomi toplum halinde yaşayan insanların davranışlarını konu alan sosyal bilimdir.

Zeka çeşitliliğinde hiçbir ırkın diğerine ya da normal şartlar içinde doğmuş çocuklar arasında zeka farklılığı bulunmaz. Smith ekonomik gerçeklik hakkında şöyle demektedir: “Gerçekte, insanlar arasında doğal olarak bulunan yetenek farklılığı sandığımızdan çok daha azdır ve değişik mesleklerden insanları ayırt eder görünen çok farklı yetenekler, çoğu zaman iş bölümünün nedeni olmaktan çok sonucudur.” (Smith ,1984 .s.35)

İnsanlar arasındaki farlılık sadece doğduğu coğrafik ve kültür konumu ile sosyolojik durum farklılıklarıdır. Smith bu konuda şöyle demiştir:

> Birbirine hiç benzemeyen insanlar arasındaki fark, örneğin bir filozofla basit bir sokak hamalı arasındaki fark, pek o kadar yaratılıştan değil, alışkanlık, gelenek ve eğitimden kaynaklanıyor gibi görünmektedir. Bu iki insan doğduklarında ve yaşamlarının ilk altı ya da sekiz yılında, belki de birbirlerine çok benziyorlardı ve ne ana babaları ne de oyun arkadaşları bu ikisinin arasında dikkat çekici bir farklılık görmemişlerdi. O yaşlarda veya az sonra çok değişik alanlarda çalışmaya başla-mışlardır. Yetenek farklılığı işte o zaman göze çarpmaya başlamakta ve giderek genişlemektedir. Öyle ki sonunda filozofun kibri, aralarında herhangi bir tür benzerlik bile olduğunu kabule pek yanaşmayacaktır. (Smith ,1984.s.36)

Zeka çalışmalarının sonucunda çalışmaların ortaya koyduğu temel gerçek şudur; bir bireyin zekasının ve yeteneklerinin alt ve üst sınırı genetik olarak belirlenmiştir, ancak bireyin bu sınırlar içinde zeka ve yeteneklerini ne düzeyde geliştireceği çevresel etmenlere; yaşadığı deneyimlere ve aldığı eğitime bağlıdır. (Ville, 1979)

Temel eğitim çağındaki özellikle kırsal kesimdeki köy çocuklar ile büyük şehirlerin varoşlarında yaşayan çocukların aile bütçesine katkı amaçlı çalıştırılmaları sebebiyle temel eğitime devam edememeleri, belirli özür gruplarındaki çocuklara özel eğitim hizmetinin sunulamamasıyla, temel eğitimden ayrılmak zorunda kalmış çocukların tekrar eğitim sürecine döndürülememesi ve bu çocuklara bir meslek kazandırılamaması, temel eğitim çağındaki çocukların önemli sorunları arasındaki yerini korumaktadır. (http://ekutup.dpt.gov.tr)

Yoksulların eğitimsizliği ve gençlik mücadelesi Devlet İstatistik Enstitüsü verilerine göre şu şekilde gerçekleşmiştir. Türkiye'de ailelerin eğitim için harcamaları 1,6 katrilyon lira olup, bunun % 73'ünü (1,2 katrilyon) nüfusun en zengin %20'lik bölümü, çocuklarının eğitimi için yapmaktadır. Nüfusun % 80'lik (13 milyon aile) kesimi ise, çocuklarının eğitimi için toplam olarak ancak 4,9 trilyon lira harcama yapabilmektedir. 2002 yılında "eğlence ve kültür alanı"nda harcanan 2 katrilyon 978 trilyon liranın 2 katrilyon 233 trilyonluk bölümü de bu azınlık zengin tayfasına ait. (http://ekutup.dpt.gov.tr)

Devletin kalkınması ve gelişmesi, sanayileşmesi ve demokratikleşmesi; bireyin eğitilmesi ve kendini tanıması, toplumla yaşayan bir sosyal varlık olması, yaratıcı, üretken, tasarımcı, sosyal, estetik, bir varlık olması için devletler eğitim öğretim ve kişinin yetişmesi ile ilgili kurumların tümüne yatırım yapar programlar oluşturur. Stratejiler geliştirir. Tabi bunların hepsinin uygulanabilirliği için uygun yasalar, yatırımlar, sponsorluklar, yetişmiş eleman ihtiyacı hisseden kurumları oluşturmak ve toplum da modern çağdaş bir geleceğe destek vermek gerekir. Bunlar için öncelikle eğitim yapılan bütün eğitim öğretim sınıfının ve bunların uygulandığı fiziksel alanlardan aileye kadar yayılması gerekir.

Eğitimde okul başarısında da sadece yetenekler yeterli olmamaktadır. Başarının yetenek çevre gibi birçok etmenden etkilenir. Çevrenin başarı üzerindeki etkisini göz ardı etmemek gerekir. Uygun bir çevre olmadığı takdirde çocuğun yetenekleri gelişememektedir. Eğitimli ve sosyoekonomik durumu iyi ailenin çocuklarını eğitim ve öğretimde daha başarılı oldukları gözlenmiştir. Bacanlı'ya göre "Bireyin içinde bulunduğu sosyal ve ekonomik durumun kişinin gelişimini ve davranışlarını etkilediği bilinmektedir." (Bacanlı, 2005 s.118)

Milliyet gazetesinin yaptırdığı bir araştırma durumu ortaya koymaktadır. Araştırma sonuçlarına göre, anne ve babanın eğitim düzeyi arttıkça başarı oranı artış gösteriyor. Annesi yüksek lisans yapanların, okur-yazar olmayanlardan yüzde 80-90 oranında daha başarılı oldukları saptandı. Babası doktora yapmış olanların okur-yazar olmayanlardan yüzde 75-80 oranında daha başarılı oldukları ortaya çıkmıştır. Maaşlı anne ve babaların çocuklarının en yüksek başarıyı elde ettikleri belirlendi. Kendi işinde çalışan annelerin çocuklarının, çalışmayan annelerin çocuklarından daha az başarılı görülüyor. Babası maaşlı çalışanların çocukları, işveren ve kendi evinde çalışanlardan daha başarılı oluyor. (www.milliyet.com)

Ekonomik yönden diğerlerine göre daha avantajlı olanlar sonrasında doğumdan sonraki fırsat eşitliği faktörünü tersine çevirmektir. Kuzgun'a göre; "Ekonomik yönden güçlü olanlar özel ders aldırarak çocuklarının zihin gelişimini hızlandırabilmektedir. Ayrıca varlıklı aileler çocuklarını bol proteinle besleyebilme onları zekayı etkileyebilecek kaza ve hastalıklardan korunma konusunda yoksul ailelerden çok daha fazla olanağa sahiptir."(Kuzgun, 2004 s.40)

Bu çalışmalar da göstermektedir ki eğitimli ve sosyoekonomik durumu iyi aile çocuklarının eğitim öğretim sınıfındaki, başarı yüzdeleri yüksektir. Bu da etken olarak sanat eğitimini ve yaratıcılığı etkilemektedir.

Öte yandan çocukların aileler arasındaki eğitim ve ekonomik açıdan gözlenen aşırı uçurumlar, siyasal bilgilerin algılanmasında başlı başına bir değişken olmaktadır. Bu açıdan çocukların ailelerinin eğitim, toplumsal ve ekonomik konumları arasındaki farkları azaltmak, siyasal sistemin daha sağlıklı bir yapıya kavuşturulması açısından önemli olmaktadır. Çocukların ailelerinin eğitim düzeyleri, aynı zamanda çocukların bilgiye erişim kaynakları açısından da farklılaşmalarına neden olmaktadır. Yüksek eğitimli aile çocuklarının bilgiye erişim açısından düşük eğitimli aile çocuklarına göre farklı bilgi kaynaklarını kullanması çoğulculukla eğitim düzeyi arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktadır. Böylece, daha sağlıklı bir siyasal yapı için bilgi kaynaklarının çeşitlenmesi gerekliliği eğitim düzeyine önem vermek gerekliliğini ön plana çıkarır. Ailelerin eğitim düzeylerini artırmak, gelecek nesillerin oluşturacağı siyasal yapının daha çoğulcu ve sağlıklı olması açısından önem kazanmaktadır. (Öztürk, 2004)

2.10.1 Ekonomik Gereklilik

Eğitimde ekonomi eğitimin sürdürebilirliği ve hedefe ulaşma yolunda önemlidir, vazgeçilmez olan ekonomi eğitim ilişkisinde ailenin ekonomik yapısı da bireyin eğitiminde sürecin iyi yönetilmesi açısından önemli olmakta hedeflere ulaşmada zeka ve kişi faktöründen sonra gelmektedir. Ailenin sosyo-ekonomik açıdan ne kadar durumu iyi ise o kadar eğitime katkı sağlamaktadır. Tabi bu durum bazen değişmekte ekonomik yönden iyi durumda olan ailelerde çocuklarının eğitimlerini önemsememektedir. Bu durum sanat eğitimi pratiği açısından daha da farklıdır.

Umutsuzluk düzeyi yükseldikçe çocukların özsaygıları da azalıyor. M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Öğretim Görevlileri Dr. Halil Ekşi, Dr. Mustafa Otrat ve Dr. Müge Yukay, 13-16 yaş grubundaki ilköğretim 7-8 ve lise 1. sınıf öğrencisi 207 çocuk arasında bir araştırma yapmıştır. Öğrencilerin "benlik saygısı ve umutsuzluk düzeylerinin, sosyo-ekonomik düzey açısından incelenmesini" kapsayan araştırmaya göre, ailesinin gelir düzeyini "alt grup"ta algılayan öğrenciler, geleceğe umutsuz bakmakta oldukları ortaya çıkmıştır.. Yapılan araştırmaya göre , babası ilkokul ve altında eğitim düzeyinde olan öğrenciler, babaları üniversite mezunu olan öğrencilere göre daha umutsuz. Genel olarak düşük sosyoekonomik düzeyde olan ergenler, yüksek sosyoekonomik düzeyde olan ergenlere göre; daha fazla geleceğe ilişkin motivasyon kaybı yaşıyor. Araştırma sonuçlarının çarpıcı bir bulgusu da "umutsuzluk düzeyinin yükselmesiyle birlikte özsaygının da azaldığı" yönünde. Araştırmayı yapan ekipten Mustafa Otrat, özsaygısı yüksek olan kişilerin kendilerini saygıya ve kabul edilmeye değer, önemli ve yararlı kişiler olarak algıladıklarını belirterek "Özsaygısı düşük olan bireyler ise, kendilerini pek önemli olmayan, sevilebilir özelliklerden mahrum, kendilerine güvenmeyen kişiler olarak görme eğilimindeler" demiştir. (www.milliyet.com)

Birçok ebeveyn sanat eğitimini bir yük olarak görmekte bir kısmı da kültür derslerinin yanında bir angarya olarak görmektedir. Seviye belirleme sınavlarında matematik, sosyal ve Türkçe dersleri dışında sanat eğitimi içinde bir soru olmaması seviye belirleme sınavlarına giren öğrencilerin görsel sanatlar derslerine karşı olumsuz tutumlar geliştirmelerine sebep olmaktadır. Ailelerin önceki olumsuz alışkanlıkları, yetersiz eğitim koşulları, sanat eğitimi ders malzemelerinin yüksek değerlerde olması sanat eğitimi derslerini olumsuz etkilemektedir. Kurtuluş bu durumu şöyle açıklar: “Sanat eğitimi kapsamındaki derslerinin, kuramsal ve uygulamalı çalışmaları içeren özelliklerine karşın, diğer derslerin arasında kısa bir zamana sıkıştırılması hedeflerinin gerçekleşmesini engeller niteliktedir.” (Kurtuluş, 2006)

Türkiye'deki sanata zaten toplum ilgisiz kalmaktadır. Bunlarda eğitimsizlik, yoksulluk, köyden kente gelmişlik başroldedir. Toplumun ve bireylerin sanata bu yaklaşımları sanat eğitimi derslerini olumsuz etkilemektedir.

Fakat bunlar içinde çok duyarlı ve birey gelişiminde ve öğrenmede yaratıcılıkta sanat eğitiminin rolünü bilenlerde vardır. Bu ilgi durumları artık çoğalmakta ve daha iyiye gitmektedir. Sanatın ve sanat eğitimin bulması gerektiği değeri Gökay şöyle belirtmektedir: "Sanat eğitiminin zihinsel bir aktivite olduğu kabul edildiğine göre halen bazı okullarda uygulanmakta olan boş zamanları değerlendiren bir ders konumundan da kurtulması gerekmektedir." (Gökay.2005.s.75)

Sanat eğitiminin rolünün aileler ve eğitimciler tarafından anlaşılması ile bireyin gelişiminin hızı artacak estetik duyarlılığın olması sağlanacaktır. Bunun da tek yolu sanat eğitimi. Yaşadığı evde, babasının iş yerinde resim gören, anne-babası ile müze, galeri, sergi gezen çocuk, kültür ve sanata ilgi gösterecek, sanatla ilgili kitap okuyacak, program izleyecek, ilgisi sevgiye dönüşecek ve resim yapacaktır. Ailesinden bu görgüyü alan çocuğuna da aşılayacaktır. Davet edildiğimiz sergilere zaman ayırıp gitmek, dergimizdeki sanatlarını okumak, sergilenenlere ilgi göstermek, değerlerimizi yüceltmek ve sahip çıkmak bir vatandaşlık özelliğidir.

> Sanatın ekonomik yönden gerekliliği düşünüldüğünde, gelişen teknoloji ile birlikte ortaya çıkan maddi sıkıntılar göz ardı edilemez. Her ne kadar sanat ve sanat değeri eylemler için insan zeka ve becerisi çok önemli ise de imkanların araç ve gereçlerin gerekliliği bu değerlerin harika ürünlere dönüşebilmesi için o kadar kaçınılmaz bir ihtiyaçtır. (Alakuş, 2005 s.29)

2.10.2 Sanat Eğitimi Açısından Devlet Okulları ve Özel Okullar

Çeşitli kaynaklar elektronik araçlar ve toplumda mevcut bilgiler öğrencilerin faydalanacağı alan ve materyaller özel okullarda devlet okullarından daha yaygındır.

Özel Etkili bir okul iyi idare edilen; öğrencilerinden yüksek beklentileri olan ve öğrenmeye değer veren bir kültür ve ortam geliştiren okuldur. Buradan da kalıcı ve sürekli eğitime ulaşılabilir. Çağdaş eğitim yenilikçi, yaratıcı ve öğrenci merkezlidir. Kurallar öğrenci ve öğretmenin en kaliteli eğitimi vermesine dönüktür. Veliler her zaman bilgilendirilir. Velilerin sürekli kalıtımı sağlanır. Öğrenciler başarı durumlarını gizleseler bile velilerin

bundan haberi olur ve duruma buna göre müdahale ederler. Teknolojik eğitim imkanlarından öğrenciler yararlanır. Her şey bir yana, etkili öğretim öğrencilere öğrenme ve başarılı olma isteğini aşılar.

Devlet okullarının eğitimin amaçlarından birisi bütün öğrencilere eşit fırsatlarda yüksek standartta eğitim ve öğretim sunmaktır. Fakat ailelerin sosyoekonomik durumlarından dolayı bu tam olarak gerçekleşemez.

Devlet okullarında çok sayıda okul öğrencilerin ihtiyaçlarının ve materyal eksiklikleri ile fiziksel yetersizliklerinin açık bir şekilde belirlenmesi ve bu ihtiyaçlara cevap verebilmek için yeni ve daha başarılı yöntemler geliştirilmesi konusunda yeni açılımlar yapmak gerekmektedir.

Devlet okulunu veya özel okulu tercih eden bir aile genellikle ekonomik etmenler konusunda bir problemi yoksa seviye belirleme sınavlarında başarı gösteren devlet okullarına çocuklarını yönlendirmektedir. Özel okula yönlendiren velilerin birçoğu kaliteli eğitim imkânlarından yararlandırmaktadır. Özel okullarda velilerin çocuklarının eğitimi hakkında seçim yapabilmeleri ve karar verebilmeleri için okullar hakkında kapsamlı ve doğru bilgi almaya hakları vardır. Bu devlet okullarında biraz zorunluluklar etrafında olmaktadır.

Aile, bireyin kişiliğinin oluşumunda gerekli doğru veya yanlış tercihleri yaparak öğrenciyi yönlendirmektedir. Toplumsallaşmasında etkin bir faktör olarak, toplumun sosyokültürel özelliklerini bireye aktarmaktadır.

> …Böylece aile, birey davranışlarını düzenleyici bir sosyal ortam özelliği kazanmaktadır. Bireysel yaşamda insanlar, kişisel sorunlarıyla ilgili kararlarını bile kendileri kolayca alamamakta, güvendikleri ve inandıkları kişilerin görüşlerini alma gereği duymaktadırlar. Bu bağlamda, birey kararlarını etkileyen kişiler olarak, öncelikle aile bireyleri düşünülebilir. (Çerik, 2008)

2.11 Eğitime Ailelerin Yaklaşımı

Sanat eğitimcisi ve öğrenci eğitim yapıp uygularken birçok problemlerle karşılaşmaktadır. Bunlardan biriside sanat eğitimi yönünden ailelerin yaklaşımıdır. Bu konuda Ülkenin geri kalmışlığı toplumu, dolayısıyla bireylerin sanata ve sanat eğitimine bakış açısını belirler. Yolcu bu ilgisizliği söyle açıklar. "Ülkemizde "sanat" boş zamanları değerlendirme, bir beceri, fantezi ve süsleme düşüncesiyle geleneksel bir anlayış olarak algılanmıştır. Ayrıca

öğrenci velilerin sanat eğitimine ilişkin olumsuz ön yargı ve tutumları belirleyici olmaktadır." (Artut, 2007 s.137).

Okul öncesi dönemde, çağdaş ve ekonomik toplumun gerektirdiği duygu ve düşüncelerini özgürce ifade edebilen, araştırmacı, meraklı, girişimci, kendi kendine karar verebilen, kendi haklarına ve başkalarının haklarına saygılı, yeteneklerini kullanma becerisine sahip ve öz denetim geliştirebilen çocuklar yetiştirebilmek ancak okul ve ailenin iş birliği ile mümkün olacaktır.

Ailelerin eğitim programlarına katılımları sonucu bilgi, davranış ve tutumlarında meydana gelecek istendik değişiklikler, toplum bilincini ve duyarlılığını geliştirerek toplumun eğitim politikalarına katkıda bulunacaktır. (Yaşar,Ömeroğlu, 2007).

Sanat eğitimi alan yaş durumlarına göre normal zeka özellikleri olan bütün öğrenciler az veya çok yaratıcıdırlar. Bu özellikleri kimi zaman aileler tarafından desteklenmekte kimi zaman ise aileler tarafından bilinçli veya bilinçsiz olarak engellenmektedir.

> Bireylerin aktif, özgüveni olan özerk, yaratıcı olmaları, bir anlamda, sosyal ve kişisel uyumu olan bireyler olmaları, bireysel ve toplumsal çatışmaları azaltıcı bir unsur da olmaktadır. Uyum, bireyin kendi benliğiyle ve çevresiyle dengeli ve etkili bir ilişki kurabilmesi ve sürdürebilmesi anlamındadır. Bireyin bu uyumu kazanabilmesini ise kişisel özellikleri ile cinsiyet, sosyoekonomik düzey ve aile ortamı etkilemektedir. Ailenin tutumları, eğitim biçimleri ve aile içi ilişkiler gibi aile ortamına ilişkin değişkenlerin kişilik gelişimindeki rolü düşünüldüğünde, bireylerdeki uyum düzeylerindeki farklılıklarda ailenin etkisi açıkça ortaya çıkmaktadır. (Çerik, 2007)

San'a göre kendi ile barışık olmama, kendini birey olarak hissetmeme, çalıştığı alan hakkında yeterli bilgiden yoksun olma, dış koşullardan ve dış ilişkilerden güvenli olamama, hata yapmaktan korkma, alay edilmekten çekinip adım atamama, belli bir otoriteye (baba otoritesi gibi) bağımlı olma, gereksiz detaylara takılma mükemmeliyetçi olmak adına sabit kural ve doğrulara takılıp hep tekrar etme, diye bütünü görememe, öğretim ve eğitiminde hayatı boyunca analitik düşünme duygusallığa kapılmadan sebep sonuç ilişkisine dayalı olup hep hayatı genel kural ve doğrular içinde kabullenme ve böyle yaşama sağ beyine yönelik, kısaca akademik zekâya dönük bir sistemden geçmiş olma, yaratıcılık yetisinin dünyada pek az kişiye vergi bir yeti olduğunu sanma, yaratıcılığın başlıca engelleri arasında yer aldığını belirtmektedir. (San;Tuna , 2005)

Yaratıcı özelliklerin ortaya çıkması ya da yaratıcılığın engellenmesi muhakkak ki önce aile olmak üzere tüm toplumsal kurumlar tarafından etkilenen bir süreçtir. Toplum içerisinde, öncelikle ailenin yaratıcı ortamın yaratılması konusundaki tutumlarının araştırılması ve buna bağlı analizlerin yapılması, işletmelerin yaratıcı ortamın yaratılması ile ilgili yönetsel ve organizasyonel önlemleri alması konusunda yardımcı olacaktır. (Çerik, 2007)

Sanat eğitiminde beklendik sonuçlara ulaşılması ancak okul öğretmen ve eğitim kurumlarını destekleyen kişilerce olmaktadır. Farklı sosyal çevrelerden gelenlerin birbiriyle çok farlı kişilikte ve sosyo-ekonomik durum farklılıklarının olması kaçınılmazdır. Bu durum eğitim öğretim sürecinde kişiye uygun yeni eğitim disiplinleri geliştirmiştir. Bu farklılıkları öğretim sürecinde en aza indirmek için, eğitim müfredatları birbirine tamamen aynı programlar oluşturulmuştur.

Ekonomik ve sosyo-kültürel farklılıklardan kaynaklı, eğitimde ve sanat eğitiminde birçok sekmeler meydana gelmiştir. (Kuzgun,2004.s.38)

2.12 Zekâ

Çevrenin zeka üzerindeki etkisi eğitimciler tarafından kabul görmektedir. Kuzgun'a göre Zekâ çevreden gelen uyarıcıları alma, saklama ve işleme becerisidir.Çevre uyarıcı yönünden ne kadar zengin olursa, zihin gücünün o derece bol ve çeşitli uyarıcıyı işleyebileceği ve böylece güçleneceğini bekleneceğini belirtir. (Kuzgun,2004.s.38)

Zekanın gelişim faktöründeki en büyük değişken Çevre faktörü olmaktadır. "Bu değişkenlerin başında sosyoekonomik düzey gelmektedir." (Kuzgun,2004.S.38)

Sosyoekonomik düzeyin önemli göstergelerinden biri eğitim ise, diğeri de gelir düzeyidir. Eğitim düzeyi Gelirle de bağlantılı olmaktadır. Eğitim düzeyi düşük ama gelirleri yüksek aileler özel ders ve özel okullarla eğitim düzeyini yükseltmektedir. Eğitim düzeyi düşük yoğun nüfusa dayalı kişiler ise bu fırsatlardan yararlanamamaktadırlar. Eğitim düzeyi düşük olanların genellikle gelir düzeyi de düşük olduğundan bu ikisini ayırmak zorlaşmaktadır. (Kuzgun, 2004) .

Zekanın oluşumundaki fiziksel koşullar ve kalıtım belirleyenlerini Koçer 'e göre zekayı kalıtım tam olarak belirlememektedir. Kalıtımın zeka potansiyeli açısından etkisi daha fazla olmakla beraber, tek başına zekayı belirlememektedir. Kişinin kalıtımı ne kadar başarılı

zeka örneklerine bağlı olursa olsun çevre koşullarının o potansiyele uygun olması gerekmektedir. Bu da zekanın ciddî ölçüde kalıtım ile bunu tamamlayan çevre koşullarıyla oluştuğunu ve geliştiğini gösterir. (Koçer, 2006)

Kuzgun bu konuda şöyle demektedir:

> Sosyoekonomik düzeyin en önemli göstergesi eğitim süresi olduğu için SED'i yüksek aileler çocuklarına zengin bir eğitim ortamı sağlayabilmektedirler. Ekonomik yönden güçlü olanlar özel ders aldırarak çocuklarının zihin gelişimini hızlandırabilmektedirler. Ayrıca varlıklı aileler çocuklarını bol proteinle besleyebilme, onları zekâyı etkileyebilecek kaza ve hastalıklardan koruma konusunda yoksul ailelerden çok daha fazla olanağa sahiptirler. Burada sosyoekonomik düzey ile genetik etmenlerin etkileşimi de söz konusu olabilir. Demokratik toplumlarda hiyerarşinin üst basamaklarına çıkabilmek için ileri düzeyde eğitim görmek gerekir. (Kuzgun, 2004 s.39)

Sosyo-ekonomik durum farklılığı ailelerin eğitimden beklentilerini de değiştirmekte,farklılaştırmaktadır. Tüm toplumsal sınıfların eğitim öğretimden beklentileri, kendi dünya değerleriyle ile eş düzeyde olmaktadır. Bu nedenle eğitim ve öğretim üzerindeki istek arzu ve beklentiler tartışmalarla sürmektedir. Toplumdaki bu farklılıkların olması kaçınılmaz olmaktadır. (Özdemir, Yalın, Sezgin, 2004)

Koçer'e göre zekası normalin üzerinde olan bireyler eğitim öğretim olanaklarından faydalanıp daha iyi sonuçlar almaktadırlar. Bunun sonucu olarak da daha kazançlı işlerde çalışmaktadırlar. Kurdukları ailelerde de daha sonraki olacak çocuklarını eğitim öğretim durumlarını belirlemektedirler. Sosyoekonomik düzeyi yüksek ailelerin çocukları daha fazla öğrenme olanağına sahiptir, Ekonomik durumu iyi aileler çocuklarına özel dersler ve dershanelerle desteklemektedirler bu değişken sonucu olumlu şekilde etkilemektedir. Seviye belirleme sınavlarında ki kültürel ve mantıksal soruları bu öğrenciler daha kısa zaman ve daha doğru seçenekleri işaretleyerek yapmaktadırlar. Zekâ testlerinde sözel bölümlerin bulunması, eğitim seviyesi yüksek kişilerin daha yüksek puan almasına yardım etmektedir. Dolayısı ile burada hem kalıtımsal hem de yetişme tarzından gelen bir avantaj söz konusudur. (Koçer, 2006)

Yine Neisser de ekonomi ile zeka durumu arasındaki bağlantıyı şöyle açıklar: "Her toplumda bireylerin zekâ testi puanları ile sosyoekonomik düzeyleri arasında bir ilişki olduğu gözlenmektedir." (Neisser, 1995)

Buradaki görüş ve verilerden de anlaşılır ki sosyo-ekonomik durum ve zeka arasındaki pozitif değişken zekayı olumlu etkilemektedir. Ancak zeka yaratıcılık için olmazsa olmazların başında gelebilmesine rağmen yaratıcılık için gerekli şartlardan birisi çok boyutlu düşünebilme olmalıdır. San'a göre "yüksek IQ sahibi olmaktan çok, çok yönlü yetisine sahip olanlar yaratıcıdırlar. Bu çok yönlülük içinde ise önseziler, sezgiler, duygular, devinduyum, duyular ve iç organsal devinimler bile bulunur." (San.2004)

BÖLÜM 3

METOD VE YÖNTEM

3.1 Giriş

Bu araştırmaya katılan farklı eğitim seviyelerindeki öğrencilerin anket sorularına verdikleri cevapların durumu Bölüm 4'de grafikler halinde verilmiştir. Bu öğrencilerin anket sorularına verdikleri yanıtlar ile bulundukları eğitim seviyeleri arasında yapılan karşılaştırma ve öğrencilerin estetik beğenileri konusunda elde edilen sonuçlar Bölüm 4'de analiz edilecektir. Çalışmayı değerlendirmek amacı ile ilköğretim 7. Sınıf öğrencilerine ve yetişkinlere olmak üzere iki farklı anket hazırlanmıştır. Öğrencilere yönelik hazırlanan ankette yapılacak eğitim çalışmasını, öğrencilerin sanata, sanat eğitimine ve sanat eğitiminde kullanılan materyallere bakış açılarını; yetişkinlere yönelik ankette ise yetişkinlerin sanata, sanat eğitimine bakış açılarını ve sanat eğitiminde kullanılan materyallere karşı tutumlarını değerlendirmek amaçlanmıştır.

3.2 Araştırma Modeli

Bu bölümde araştırmanın yürütülmesinde izlenmiş olan yöntem araştırmanın örneklemi evreni kullanılan veri ve kaynağı veri toplama teknikleri ile verilerin çözümlenmesinde kullanılmış olan işlemler açıklanmıştır. Bu araştırmada önce konu ile ilgili kaynak ve araştırmaların belirlenmesi amacı ile kaynak tarama yöntemi daha sonra da öğrencilerin sanat eğitimi dersi ile ilgili yaklaşımları araştırılmıştır. Bu araştırma yüz yüze anket tekniğine dayanan bir çalışmadır. Sayısal bir araştırma yapılmıştır. Amaçta belirlenen araştırma sorunlarına cevap aranacaktır. Olan durum anlaşılmaya çalışılmıştır. Bu araştırmada soru cevap tekniği kullanılmıştır. Önceden hazırlanan sorular, öğrencilere yöneltilmiş sonra da velilere yöneltilmiştir.

3.3 Evren ve Örneklem

a) Farklı eğitim ve ekonomik seviyelere uygulanacak anket için seçilen öğrenci grupları, Konya il merkezi sınırları içinde bulunan aşağıdaki eğitim kurumları seçilmiştir:

Şükriye Onsun İlköğretim Okulu

Diltaş İlköğretim Okulu

Sıraç Aydın Taşbaş İlköğretim Okulu

İlköğretim 7.sınıflar ortalama 30 öğrenciden oluşmaktadır. Veli gurubu 30 veliden oluşmaktadır. Özel okul içinde öğrenci gurubu 30 kişiden oluşmakta veli gurubu 30 kişiden oluşmaktadır. Şükriye Onsun İlköğretim Okulu öğrencileri toplam 61 öğrenciyle temsil edilmiştir. Sıraç Aydın Taşbaş İlköğretim Okulu 59 kişiyle temsil edilmiştir. Diltaş İlköğretim Okulu ise 79 kişiyle temsil edilmiştir. Bu öğrenciler il merkezinde olup sosyal, ekonomik ve kültürel açıdan ülke şartlarının normal düzeyinde özelliklere sahiptir. Diltaş İlköğretim Okulu ise bu öğrencilerin sosyal, ekonomik ve kültürel özelliklerine bakıldığında, gelir seviyeleri diğer gruba göre daha fazla ve eğitim düzeyi yüksek ailelerin çocukları oldukları dikkati çekmektedir.

b) Örneklem olarak Konya'nın Selçuklu İlçesi'ndeki Resim-iş öğretmeni olan üç ilköğretim okulu seçilmiştir. Bu bölgeyi seçmekte iki önemli amaç vardı. Bunlardan birincisi, bu ilçenin düşük, orta ve yüksek sosyoekonomik sınıfları temsil eder nitelikte çoğunluğa sahip olması, ikincisi ise coğrafyası açısından anketlerin elden dağıtılıp, toplanmasına imkân vermesidir.

c) Sınıflar karışık olarak özellikle seçilmiştir.

d) Elden dağıtım yöntemi özellikle seçilmiştir. Bunun nedeni cevap oranını arttırmak ve anketlerin dağıtım ve toplanma süresini en aza indirmektir. 270 öğrenci anketi 270 veli anketi uygulanmıştır. Bu anketlerin. Bir kısmı geçersiz kabul edilmiştir. Geçersiz olanların kırk tanesi tamamen boş bırakılmış. Ya da hiç geri gönderilmemiştir.

3.4 Veriler ve toplanması

Çalışmayı değerlendirmek amacı ile iki farklı anket hazırlanmıştır: İlköğretim 7. sınıf öğrencileri yetişkinler (Ek 5) öğrencilere yönelik ankette yapılacak eğitim çalışmasını değerlendirmektir. Öğrencinin sanata sanat eğitimine bakış açıları ve sanat eğitiminde kullanılan materyallere bakış açıları yetişkinlere yönelik ankette sanata sanat eğitimine bakış açıları ve sanat eğitiminde kullanılan materyallere karşı tutumlarını değerlendirmek amaçlanmıştır.

Anketler için daha önce İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden izin alınmıştır. Alınan izinler sonucunda da raporlar değerlendirmeye alınmıştır.

Deneklere çalışmanın amacı anlatılmış, bunun bir zekâ ölçümü olamadığı anlatılmış. Ve not almayacakları araştırma dışında bu bilgilerin isimle dahi kullanılmayacağı beyan edilmiştir. Deneklerin mümkün olduğunca birbirlerinden etkilenmemsi için sınıf ortamı ayarlamıştır. Yapılan anketlerin 20-25 dk. da tamamlandığı gözlenmiştir. Anketler yüz yüze uygulanmıştır. Araştırmaları okullardaki resim iş ve yerlerine giren öğretmen ve idareciler tarafından uygulanmıştır. Deneklere anketlerin nasıl doldurulacağı hakkında bilgi verilmiştir. Öğrencilere velilere uygulanacak anketler hakkında bilgi verilmiştir. Yapılan anket uygulamalarında öğrencilerin ve velilerin hepsi soruları açıklıkla algılamışlardır.

3.5 Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Verilerin toplanmasında, anket tekniğinden faydalanılmış; verilerin analizi bilgisayar ortamında SPSS for Windows adlı istatistik programıyla yapılmıştır. İstatistiksel teknikler olarak yüzde ve (t) testinden faydalanılmıştır. Ayrıca gözlem formları kitaplar yurt içi ve yurt dışı makalelerden yaralanılmıştır.

270 öğrenci anketi 270 veli anketi uygulanmıştır. Bu anketlerin bir kısmı geçersiz kabul edilmiştir. Geçersiz olanların kırk tanesi tamamen boş bırakılmış. Ya da hiç geri gönderilmemiştir. Yapılan anketlerde sırasıyla yüzdelik hesaplaması ile yorumlar çıkarılmıştır. Epss 2 kare testi ile de sonuçlar ve sanat eğitiminde yaratıcılık konusunda anlamlı ilişkiler var mıdır? Buna bakılmıştır. İlk olarak araştırma yapılacak okulların durumları karşılaştırılarak karar verildi. Öğrencilerle ve velilerle sosyal durum anketi yapıldı. Oluşturulan çerçeveye göre verilerin hangi başlıklar sunulacağı belirlendi. Makale ve kitaplardaki konuyla ilgili yorumlanarak araştırmacının kaynaklarıyla arasındaki iletişimler gözden geçirildi.

3.6 Araştırma soruları

Öngörülen Resim-iş programının uygulamaları açısından özel ve devlet ilköğretim okulları arasında herhangi bir fark var mıdır? Örneğin Şükriye Onsun İlköğretim Okulu resim atölyesi bulunmamakta, Sıraç Aydın Taşbaş İlköğretim Okulu ise kent merkezine uzak ve sosyo-ekonomik durum sebebiyle malzeme temini ve atölye imkânı bulunmamaktadır. Okullardaki ve sınıflardaki öğretim ortamları (sınıf mevcudu, atölye olanakları vs.) açısından eşitlik bulunmamakta bu da eğitim durumuna yansıyan bir etmen olmaktadır.

3.7 Anketlerde kullanılan malzemeler

Anket açık ve kapalı uçlu, toplam 39 sorudan oluşmaktadır. Kapalı uçlu soruları sormaktaki amaçlar şöyle sıralanabilir:

a. Ankete cevap verenler açısından, doldurulmasının kolay ve çabukluğu. Bu özellik cevap verme oranını arttırmaktadır.

b. Araştırmacı açısından analizlerin bilgisayar yardımıyla kolay ve çabuk olması.

c. Sınırlanmış ölçütler sayesinde, açık uçlu sorulara nazaran daha güvenilir olması.

Kapalı uçlu sorularda "Evet-Hayır" tutum cetveli kullanılmıştır. Açık uçlu sorularda, kapalı uçlu sorulara nazaran daha detaylı ve esnek bilgi verilmiştir. Böylece, öğrencilerin belli konulardaki kişisel görüş, eleştiri ve önerileri öğrenilmiş oldu. Açık uçlu soruların konuları şöyle belirlenmiştir: Öğrenci velilerinin kendi sosyo-ekonomik durumların belirleyen kendi, görüşleri, öğrencilerin sanat eğitimi ile ilgili yaklaşımları, velilerin sanat eğitimi ile ilgili yaklaşımları ve görsel sanatlar dersinin önemi ve sanata yaklaşımlar.

BÖLÜM 4

BULGULAR VE YORUM

4.1 Giriş

Mesleği, yetişkin bir insanın yaşamını kazanmak ve sürdürmek amacıyla ekonomik gelir elde etmek için uzmanlaştığı ve çalıştığı iş olarak tanımlayabiliriz.

Açık uçlu olarak sorduğumuz veli mesleğine 35 tane meslek adı yazıldığı gözlenmiştir. Yazılan bazı meslekler, başka adlarla yeniden yazılmış olduğundan, kendi için gruplandırılmalarına karar verilmiş ve şu ana başlıklar altında toplanmıştır:

1- Memur: Memur, imam, kamuda çalışan müdür.

2- İşçi: işçi, sanayi işçisi, kapıcı, şoför, bilgisayar programcısı

3- Emekli

4- Güvenlik görevlisi: Subay, astsubay, uzman çavuş, polis, sivil güvenlik görevlisi, itfaiyeci

5- K. Esnaf: Esnaf, bakkal

6- Serbest meslek: Serbest meslek, muhasebeci, mühendis, doktor, ekonomist, işletmeci, biyolog, hırdavatçı, veteriner, müteahhit, pazarlamacı, tesisatçı, tıbbi malzemeci, özel sektör yöneticisi, denetçi, nakliyatçı vb.

Meslek kavramında, ilgili alanda uzmanlaşma vardır. Uzmanlaşmayla eğitim-öğretimin doğrudan ilişkilidir. Mesleği olan ailelerin çocuklarına ilgi ve yeteneklerine uygun eğitim-öğretim yaptıracakları varsayımından yola çıkarak çocuğuna meslek kazandırmaya ek olarak sanat alanında da yetişeceklerine inanıyoruz. Memurlar az ya da çok akademik öğrenim görmüştür. Serbest meslek sahipleri de uzmanlık alanı oldukları için geçimlerini sürdürebilirler. Bu konudaki varsayımımız rakamlarla doğrulanmıştır. Yani, sanat eğitimi isteyen veliler çoğunlukla memur ve serbest meslek sahipleridir.

Alınan eğitim-öğretimin düzeyi, ilgilinin yaşam kalitesini yükselttiği kadar, meslek kazandırır ve entelektüel olmasını sağlar. Buna ilişkin olarak ilgi ve yeteneklerine uygun en

üst düzeyde öğretim alanlar, çocuklarını ya sanat alanında yetiştirmek ya da sanatı hobi olarak seçmelerini isterler. Bu araştırmanın amacı bu varsayımımızı sorgulatmaktı. Her üç okulda lise, üniversite, yüksek lisans ve doktora yapan velilerin oranı 117 kişiyle % 58.79'dur. Buradan yola çıkarak babanın eğitim öğretim düzeyi ne kadar yüksekse çocuğunu sanata o oranda yönlendirmektedir denilebilir.

Bilim adamları ve aileler çocukların sağlıklı gelişmesi, nitelikli bir öğretimden geçmesi, kendini gerçekleştirmiş bir birey olması için çocuğun aile ortamında büyümesi gerektiğini söylerler. Biz de bu görüşe katılıyoruz.

Çocuğun aile ortamında daha iyi yetiştiği ve sanata yönelmesinin daha kolay olduğu rakamsal verilerde açıkça görülmektedir. Çalışmamıza dahil olan çocukların % 98.73'ü bir aile ortamında yetişmiştir.

Sanatı kurgulama, sanata yönelme, sanat ürünü üretme sanat yoluyla kendisini ifade etme, sanat yoluyla yaratıcılığını geliştirerek bilim ve teknolojide ilerleme, üstün bir refah düzeyinde yaşama sadece insanlara özgüdür. Zihinsel olarak bellek oluşturma, bellekten yeni bilgiler üretme, sanal ve sembolik düşünce olmadan sanat yapılamaz.

Bir görüşe göre "Sanat" ihtiyaçlar teorisinin en üst basamağında bulunmaktadır. Halihazırda, insanoğlu "sanattan" sonraki ürününü verememiştir. Birey doğmadan önce birçok bilgi öğrenir. Esas öğrenme ise doğumdan sonra başlar. Bebek yeni doğduğunda ihtiyaçlarını giderecek türlü reflekslerle doğar. Ama zaman için işlevini tamamlayan refleksler kaybolarak yerine öğrenme girer.

Doğuştan, öğrenmeye uygun bir beyinle doğan bebek öğrenmeye hazırdır. Çevre tarafından uyarıcı olarak gelen bilgi ve davranışları birey öğrenir. Bilgi ve davranışların öğrenilme hızı ve derecesi bireyden bireye değişir. Doğuştan bedensel ve zihinsel öğrenme özelliklerine sahip benzer özellikleri taşıyan iki kişiyi karşılaştıracak olursa, çevreden uyarıcılar nedeniyle eşitlik hemen bozulur.

Mutlu bir ailede doğarak mutluluk ve başarıya götüren aile çerçevesinde büyüyen, olgunlaşan, gelişen, bilimsel bir eğitim-öğretim almış, refah düzeyleri ortalama ve üzerinde olan bireylerin evlenmeleriyle doğacak çocuklar başarı, gelişme ve mutlulukla ilgi en baştan şanslı bir çevrede doğmuşlardır.

Kendini gerçekleştiren, mesleği olan, düzenli ve yükselerek artan bir kazancı olan, eğitim öğretim almış olan aileler çocuklarının ilgi ve yetenekleri doğrultusunda gelişmeleri için uygun ortam ararlar. Onların bir meslek sahibi olmaları, kazanç sağlamaları, mutlu olacakları kız ya da erkekle evlenmeleri için her türlü özveride bulunurlar.

Denek olarak almış olduğumuz Ş.O.İ.Ö.O'lu öğrencilerinin velilerinin orta düzey gelir sahibi, çoğunlukla orta öğretim ve yükseköğretim mezunu olduğunu, S.A.T. İ.Ö.O.'lu velilerinin düşük gelirli, çoğunlukla ilköğretim ve orta öğretim mezunu, Ö.D.İ.Ö.O.'lu velilerinin ise çoğunlukla yüksek gelirli, serbest meslek sahibi, çoğunlukla yükseköğretim ve ortaöğretim mezunu olduğunu, özellikle Ö.D.İ.Ö.O'lu velilerinin kendileri ve çocukları için yeni amaçlar koyabildikleri, kendilerini güdeleyebildikleri, sembolik olarak düşünebildikleri, günlük kaygılardan uzak oldukları o yüzden karın doyurmaktan çok yaratıcı olmak ve yaratıcılıklarını geliştirmek istedikleri bunun için çocuklarını özel okula gönderdikleri, akademik öğretiminin yanında çocuklarının sanat eğitimi de yapması gerektiği, sanat eğitimi yapmasa bile hobi olarak sanatla ilgilenmelerini isteyeceklerini varsayıyoruz.

Sanat, yetenek-ilgi ve ihtiyaç sonucu ortaya çıkar ancak sosyo-ekonomik yeterliliğin bulunduğu ortam varsa varlığını sürdürebilir. Tarih boyunca sanatçıları ya devlet ya özel kuruluşlar ya da zengin olanlar "sponsor"luk yöntemiyle desteklemişlerdir.

Eğitimi, ekonomisi, refah düzeyi, yüksek olanların olmayanlara oranla sanat eğitimini destekleyeceklerini iddia ediyoruz.

Sosyo-ekonomik düzeyi iyi, orta ve zayıf olarak derecelendirirsek, Özel Diltaş İlköğretim Okulu'nun velilerinin durumu iyi, Şükriye Onsun İlköğretim Okulunun orta, Sıraç Aydın Taşbaş İlköğretim okulunun da zayıf olduğundan hareketle Özel Diltaş İlköğretim Okulu'nu (a) kategorisi, Şükriye Onsun ile S.A.Taşbaş İlköğretim Okullarını aynı kategoride (b) ele alarak karşılaştırmayı a ve b kategorileri arasında yapmayı uygun gördük.

Soruları hazırlar ve düzenlerken: a) Doğrudan cevap alınabilecek, b) Yorum yapılabilecek, c) Okuyucunun zihninde genel bir sonuç doğurabilecek "sorular" olarak projelendirdik ve sorduk.

Soru kâğıtlarını öğrencilere vererek velilerinin yanıtlamalarını istedik. Eve gönderdiğimiz soruların çoğunun yanıtlanmamış olduğunu gördük. Bunun nedenleri şunlar

olabilir: a) Konuyu tam anlatamamışızdır, b) Veli ciddiye almamıştır, c) Sorulan soruların yanıtlarını "özel bilgisi" olarak algılayıp yanıtlamamıştır, d) Önemsememiştir, vb.

4.2 Öğrencilere Aileleri İlgili Yöneltilen Sorular

Soru 1: Ana-baba-kardeş bilgileri.

Aşağıdaki tablolardan da görüleceği gibi öğrencilerden; ana baba ve kardeşlerinin öz/üvey, sağ/ölü olup olmadıkları, medeni durumları, mesleki durumları ve eğitim durumları hakkında bilgi istenmiştir.

Tablo 4.1. Baba mesleği bilgisi (Şükriye Onsun İÖO)

Baba Mesleği	Sayısı	%'si
Memur	19	31,1
İşçi	18	29,5
Emekli	4	6,5
Güvenlik görevlisi	5	8,1
K.Esnaf	7	11,4
Serbest Meslek	5	8,1
Çiftçi	1	1,6
Yanıtsız	2	3,2
Toplam	**61**	**100**

Tablo 4.2. Baba mesleği bilgisi (Sıraç Aydın Taşbaş İ.Ö.O.)

Baba Mesleği	Sayısı	%'si
Memur	1	1,4
İşçi	26	37,6
Emekli	7	10,1
Güvenlik görevlisi	3	4,3
K.Esnaf	11	15,9
Serbest Meslek	10	14,4
Çiftçi	-	-
Yanıtsız	11	15,9
Toplam	**69**	**100**

Tablo 4.3 Baba mesleği bilgisi (Özel Diltaş İ.Ö.O)

Baba Mesleği	Sayısı	%'si
Memur	23	29,1
İşçi	-	-
Emekli	1	1,2
Güvenlik görevlisi	6	7,5
K.Esnaf	1	1,2
Serbest Meslek	43	54,4
Çiftçi	-	-
Yanıtsız	5	6,3
Toplam	79	100

Tablo 4.4 Baba Eğitim bilgisi

BABA İLE İLGİLİ CEVAPLAR	Şükriye Onsun İ.Ö.O İ.Ö.O	%	Sıraç Aydın Taşbaş İ.Ö.O	%	Özel Diltaş İ.Ö.O	%
İlkokul	19	31,14	27	45,76	2	2,53
Ortaokul	3	4,91	5	8,47	1	1,26
İlköğretim	8	1,8	7	11,86		
Lise	12	19,67	12	20,33	9	11,39
Meslek yüksek						
Fakülte	15	24,59	4	6,77	61	87,34
Yüksek lisans	1	1,63			1	1,26
Doktora					2	2,53
Yanıt yok	3	4,91	6	10,16	3	3,79
Toplam	61	100	59	100	79	

Tablo 4.5 Baba medeni durum bilgisi

Baba	Şükriye Onsun İ.Ö.O İ.Ö.O	%	Sıraç Aydın Taşbaş İ.Ö.O	%	Özel Diltaş İ.Ö.O İ.Ö.O	%
Bekâr						
Boşanmış						
Evli	60	98,36	59	100	78	98,73
Yaş						
Ölü			2	3,38	1	1,26
Sağ	61	100	57	96,6	78	93,73
Üvey			2			
Öz	61	100	59	100	79	100
Toplam	61		59		79	

Tablo 4.6 Ana medeni durum bilgisi

ANNE İLE İLGİLİ CEVAPLAR	Şükriye Onsun İ.Ö.O		Sıraç Aydın Taşbaş İ.Ö.O		Özel Diltaş İ.Ö.O	
Ana						
Evli	61	100	59	100	79	100
Yaş						
Ölü						
Sağ	61	100	59	100	79	100
Üvey	1					
Öz	61	100	59	100	79	100

Tablo 4.6 Anne yaş durum bilgisi

ANNE İLe İLGİLİ CEVAPLAR	Şükriye Onsun İ.Ö.O	%	Sıraç Aydın Taşbaş İ.Ö.O	%	Özel Diltaş İ.Ö.O	%
29-34	16	26,2	22	37,2	17	21.5
34-40	20	32,7	20	33,8	36	45,5
40-50	17	27,8	14	23,7	21	26,5
Yanıt yok	8	13,11	8	15,3	5	6,3
Toplam	61	100	59	100	79	100

Bu soru ve tabloda amaç okullara göre annelerin yaş dağılımı hakkında bilgi vermektir. Yaşları 35-40 arasında bulunan annelerin duygularını daha kolay denetleyebilecek durumda ve daha çok donanımlı olduğu bu nedenle çocuğunu ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yönlendirebildiği varsayımı vardır. Özel okula öğrenci göndermede temel etmenler ailelerin sosyo-ekonomik düzeylerinin yüksekliği ve eğitim öğretimde daha bilinçli olmalarıdır.

Tablo 4.7 Baba yaş durum bilgisi

Baba yaş	Şükriye Onsun İ.Ö.O	%	Sıraç Aydın Taşbaş İ.Ö.O	%	Özel Diltaş İ.Ö.O	%
31-35	5	8,1	6	10,16		
35-40	24	39,3	22	37,2	20	25,3
40-56	31	50,8	31	52,5	49	62
56-….					1	1,26
Y yok	1	1,63			5	6,32
Toplam	61	100	59	100	79	100

Bu tabloda 4.6'te de görüldüğü gibi, amaç okullara göre annelerin yaş dağılımı hakkında bilgi vermektir. Yaşları 35-40 arasında bulunan annelerin duygularını daha kolay denetleyebilecekleri, daha çok donanımlı oldukları bu nedenle çocuklarını ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yönlendirebilecekleri varsayımı vardır. Özel okula öğrenci göndermede temel etmenler ailelerin sosyo-ekonomik düzeylerinin yüksekliği ve eğitim öğretimde daha bilinçli olmalarıdır.

Tablo 4.8 Anne yaş durum bilgisi

Öğr. Anketi Ana geliri	ŞÜKRİYE ONSUN İ.Ö.O		DİLTAŞ İ.Ö.O.		SIRAÇ AYDIN TAŞBAŞ İÖO	
360	1	1,63			4	6,7
750	1	1,63	3	3,78		
1000	5	8,19	29	36,7	1	1,69
2000			1	2,52		
3000			1			
YANIT YOK	54	88,52	45	56,96	53	89,83
Toplam	61	100	79	100	59	100

Sanat eğitimi için yetenek, istek, ailenin yönlendirmesi ve ailenin ekonomik durumunun harcamaları kaldıracak düzeyde olması gerekir. Bugün ülkemizde sanatla uğraşan kişi sayısı istediğimiz düzeyde değildir.

Genel anlayış, üniversite sonunda çocuğun para kazanacak bir meslek sahibi olmasıdır. Günümüzde çoğu sanatçı maddi zorluklarla yaşamını devam ettirmek zorunda kalmıştır. Bu nedenle ailelerin ekonomik durumu ve eğitim durumu iyiyse genellikle çocuklarının eğitim durumlarına müdahale etmemektedirler. Ankete yanıt verenlerin çoğu bu sorulara açık yanıt vermediklerinden üç okuldan sadece Özel Diltaş İÖO öğrencileri bu soruya kısmen yanıt vermişlerdir. Burada % 39,2 oranındaki ailenin aylık geliri 1000 ytl'nin üzerindedir.

Tablo 4.9 Baba Gelir durum bilgisi.

Öğrenci Babaları Gelirleri.	ŞÜKRİYE ONSUN İ.Ö.O	%	DİLTAŞ İ.Ö.O	%	SIRAÇ AYDIN TAŞBAŞ. İÖO	%
360-600	8	13,1	-		26	44
600-950	2	3,2	-		8	13,55
950-1500	11	18.03	21	26,5	10	16,9
1500-2000	8	13,11	12	15,1	4	6.77
2000-4500			8	10,1	5	8.47
4500-10000			3	3,79		
YANIT YOK	34	55,73	44	55,69	21	35,59
Toplam	61	100	79	100	59	

Her üç okulun hem ana hemde baba gelirleri karşılaştırıldığında Şükriye Onsun ve Sıraç Aydın Taşbaş ilköğretim okullarında annelerin geliri 600 ve altı %4.60, 1 ile 1000 ytl arasında %1.6 1000 ile 1500 arası %5, 1500 ve üstü %0,8 iken Özel Diltaş İ.Ö.O 600 ve altında %0, 600 ile 1000 arası %3.7, 1000 ile 1500 arası %36.7 ve 1500 ve üstü %2,3 olarak bulunmuştur. Babalarının geliri ise Şükriye Onsun ve Sıraç Aydın Taşbaş İÖO 600 ve altı %13, 600 ile1000 arası %8,3, 1000 ile 1500 arası %17.5, 1500 ve üstü %10.8; Özel Diltaş İ.Ö.O ise 1000 ile 1500 arası %26.5, 1500 ve üstü %17.2 olarak bulunmuştur.

Tablo4.9. de izleneceği gibi Özel Diltaş ilköğretim okulunda hem annelerin hem de babaların gelir düzeyleri Şükriye Onsun ve Sıraç Aydın Taşbaş ilkögretim okullarındaki öğrencilerin anne ve babalarının gelir düzeylerinden açık ara yukardadır. Bu durumun eğitime katkısı olmayacağı düşünülemez.

Öğrenci Kardeşlerinin en son hangi okulu bitirmiştir?

En son bitirdiği okul Sorusuna verilen yanıtlar.

Tablo 4.10 Öğrenci Kardeşlerinin durum bilgisi.

İlkokul	**%**	**Ortaokul**	**%**	**İlköğretim**	**%**	**Lise**	**%**	**Üniversite**	**%**	**Yüksek lisans**	**%**	**Doktora**	**%**	**Yanıt yok**	**%**	**Toplam**	
1	1,19	2	2,38	31	36	8	9,52	13	15,47	-		-		26		84	Diltaş İ.Ö.O
7	5,55	2	1,58	32	25,39	19	15,07	8	6,34	-		-		7	5,55	126	Sıraç İ.Ö.O
7	6,54	4	3,73	23	21,49	25	23,36	11	10,28	-		-		10	9,34	107	Onsun İ.Ö.O

Öğrencilerin Kardeşleriyle Kardeşlerinizin meslekleri nelerdir?

Tablo 4.11 Öğrenci Kardeşlerinin durum bilgisi

Şükriye		Sıraç		Diltaş		Meslekler
71	78,8	85	72,6	50	64,1	Öğrenci
2	2,2	4	,34	2	2,5	Ev hanımı
2	2,2	2	1,7	1	1,2	İşçi
1	1,1			2	2,5	Çiftçi
		14	11,9	7	8,9	Bebek
1	1,1	3	2,5	3	3,8	Memur
6	6,6	1	0,8	11	14,1	Serbest meslek
						Küçük esnaf
7	7,7	8	6,8	2	2,5	Y.yok
90	100	117	100	78	100	Toplam

Her aile çocuklarının eğitim, öğretim, meslek, iş ve kazanç düzeyi bakımından en az kendi düzeyinde olmasını temenni eder ve bu yönde uğraş verir. Çocukların durumunu anne-baba meslekleriyle karşılaştırdığımızda mesleklerin dağılımında ana babanın mesleklerine paralel bir dağılımın var olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin Kardeşleriyle ilgili cevaplar:

Öğrencilerin Kardeşlerinin medeni durumu ve sağ/ölü durum bilgisi.

Tablo 4.12 Öğrenci Kardeşlerinin durum bilgisi

Şükriye Onsun İ.Ö.O	%	Diltaş İ.Ö.O	%	Sıraç Aydın Taşbaş İ.Ö.O	%	
107	100	84	100	126	100	Öz
-		1	1,19	1	0,79	Üvey
103	96,26	81	100	125	99,20	Sağ
-		1	1,19	2	1,58	Ölü
7	6,54	8	9,52	3	2,38	Evli
98	91,58	56	66,66	122	96,82	Bekâr
-		-		-		Boşanmış
4	3,73	4	4,76	7	5,55	Yanıt yok
107	100	84	100	126	100	Toplam

Çocuk yetiştirme sürecinde kardeşlerin öz, sağ, evli, bekâr olmasının, hem çocuklar hem de aileler yönünden eğitim öğretime olumlu veya olumsuz yansıyacağını varsayıyoruz. Örneğin anne ya da babası ayrı olan kardeşler birbirlerini kıskanabilecekleri gibi, anne ve babalar da doğal davranamayabilirler. Kardeşlerin ikisinin ya da hepsinin sağ olması ve aynı çatı altında yaşıyor olmalarının paylaşma ve mensubiyet duygularını geliştirebileceği gibi ailelere de tasarruflu bir yaşamı ve mensubiyet duygusu yaratır. Eğitim ve öğretimde kardeşler birbirlerini model alabilirler.

Öğrencilerin kardeşleriyle ilgili cevaplar:

Tablo 4.13 Öğrenci Kardeşlerinin cinsiyet durum bilgisi

Şükriye Onsun İ.Ö.O İ.Ö.O	%	Diltaş İ.Ö.O İ.Ö.O	%	Sıraç Aydın Taşbaş İ.Ö.O	%		
52	48,59	42	50	60	47,61	Erkek	
55	51,40	34	40,47	67	52,38	Kadın	
107	100	84	100	126	100	Toplam	

Bazı aileler çocuklarının kız ya da erkek olmasını tercih etseler de, çoğunluk her iki cinsten çocuk sahibi olmak ister. Ayrıca aynı cinsten kardeşe sahip çocuklar ileride karşı cinsten de kardeşleri olsun isterler. Çocuğun cinsiyeti ve kardeşler arası iletişim eğitim öğretim durumu ve sanata yönelme, cinsiyetle de ilgilidir. Örneğin her cinsten çocukları olan ailelerde erkekler analitik mesleklere yönelirken kızlar sözel ve sanatsal mesleklere yönelmektedir. Tablo X'de de görüleceği üzere öğrenci kardeşlerinin cinsiyet farklılıklarında dengeyi bozan bir durum yoktur.

Kardeşlerinizin yaşlarını yazınız? Sorusuna verilen yanıtlar.

Tablo 4.14 Öğrenci Kardeşlerinin Yaş durum bilgisi.

	Diltaş	%	Şükriye	%	Sıraç Aydın taş	%
0-7	18	21,4	15	14,01	27	21,2
8-15	26	30,9	32	29.9	48	37,7
16-21	20	23,8	39	36,4	30	23,6
22-30	11	13.09	21	19,6	13	10,2
31-35	8	9.5				
Yanıt yok	1	1,1			9	7,08
Toplam	84	100	107	100	127	100

Kardeşlik güzel bir olgudur. Kardeş kardeşe mensubiyet duygusu kazandırır. Biri diğerinin bilgi ve becerilerden yararlanır. Her kardeş bir diğerinin güdüler. Kardeşler yardımlaştıkları kadar sahiptirler. Yaş farkı 2-4 yaş arasındaysa büyük küçüğü kıskanır, ana babanın yanlışları da kıskançlığı başlatır ve büyütür.

Tablo 4.15 Öğrenci Annelerinin mesleki durum bilgisi

Anne mesleği	Şükriye Onsun İ.Ö.O	%	Sıraç Aydın Taşbaş İ.Ö.O	%	Özel Diltaş İ.Ö.O	%
Yanıt yok	3	4,2	5	7,2	5	6,3
İşçi	1	1,4	3	4,3	1	1,2
K.esnaf						
Emekli	1	1,4			2	2,5
Güvevlik gör.						
Serbes meslek	1	1,4	1	1,4	16	20,2
Memur	4	5,6	1	1,4	30	37,9
Ev hanımı	51	83,60	59	86,44	25	31,34
Toplam	61	100	69	100	79	100

Tablo 4.15 Öğrenci Annelerinin eğitim durum bilgisi.

	Ş.Onsun İ.Ö.O		S.Aydın. Taşbaş.		Özel. Diltaş.İ.Ö.O	
İlkokul	39	63,9	48	81,3	10	12,6
Lise	10	16,9	7	11,8	16	20,2
Üniversite	5	8,1	-	0	49	62,02
Y,yok	7	11,4	4	6,7	4	5
Toplam	61	100	59	100	79	100

Çocuk yetiştirme ve yönlendirmede annenin rolü babanınkinden hem daha öncelikli hem de daha önemlidir. Anne uzmanlaşmış bir meslek kadını olduğunda, çocuğuna hem daha yüksek düzeyde eğitim öğretim yaptıracak hem de sanata yönlendirecektir.

4.3 Öğrencilere Sosyo-Ekonomik Durumları İle İlgili Yöneltilen Sorular

6. Soru: "Anne-babanız dışında, ailenize ekonomik katkıda bulunan biri veya birileri var mı? Uygun yeri işaretleyin." sorusunun yanıtları.

Tablo 4.16 Öğrencilerin ailelerine katkıda bulunan kişilerle ilgili durum bilgisi.

	Var	Yok	Yanıt yok	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O	9	52		61
%	14,51	85,2		
Sıraç Aydın Taşbaş	8	50	1	59
%	13,55	84,74	1,69	
Diltaş İ.Ö.O	5	72	4	81
%	6,17	88,88	4,93	

Aylık kazanç, ihtiyaçların karşılama düzeyini yükseltir, en son teknolojiyi satın almayı, üst bir refah düzeyinde yaşamayı eğitim öğretim olanaklarından yararlanmayı kolaylaştırır ve sağlar. Çoğu ailenin geliri ihtiyaçlarını karşılamayabilir. Bu durumda akrabaların, özel ve resmi kurumların katkıları sağlanabilir. Her üç okulun ailelerine de dışarıdan ekonomik katkı vardır. Ancak bu katkının zorunlu bir ihtiyaçtan mı yoksa refah düzeyini artırmaktan mı kaynaklandığını bilmiyoruz.

7.Soru: “Oturduğunuz ev kiraysa, aylık kaç lira ödüyorsunuz? Yazı ile yazınız!” Sorusunun yanıtları

Tablo 4.17 Öğrencilerin Barınma için bulundukları durum ve ödedikleri kira durum bilgisi

	Kira değil	150-300	300-500	500-600	Cevap yok	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O	38	8	5	2	8	61
%	62,2	13,1	8,1	3,2	13,1	
Diltaş İ.Ö.O	64	2	11	2	2	81
%	79,1	2,5	13,9	2,5	2,5	100
Sıraç Aydın Taşbaş	28	9	10		12	59
%	47,5	15,2	16,9		20,3	100

Oturulan ev ilk anda barınmak için bir basmaktır. Sosyal olarak barınma ihtiyacından mahrum kaldığımızı düşünmek toplum ve bireyin umudunu kırar. Ev bir sığınaktır. Özelliğini ve güzelliğini artırırsak refah düzeyi de artmış olur. Kirada oturan aileler her ay kazançlarının bir kısmını kiraya harcamak zorundadır. Yoksul ailenin ev kirası veriyor olması aynı zamanda ailenin diğer ihtiyaçlarının bir kısmından vazgeçiyor olması anlamına gelmektedir. Tablo 4.17’deki durumda da Özel Diltaş İ.Ö.O. öğrenci velilerinin %79,1’i kendi evlerinde oturmaktadırlar.

8 Soru: “Oturduğunuz ev kaç metrekaredir? Yazı ile yazınız.” Sorusunun yanıtları

Tablo 4.18 Öğrencilerin Barınma için kullandıkları evlerin metrekare durum bilgisi

	70-140-	140-190	190-240	Cevap yok	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O	29	13	4	15	61
%	47,5	21,31	6,55	24,59	100
Diltaş İ.Ö.O	9	56	9	7	81
%	11,11	69,13	11,11	8,64	100
Sıraç Aydın Taşbaş	43	7	9		59
%	72,2	11,86	15,25		100

Oturulan evin genişliği oturan kişinin refah düzeyi ile doğru orantılıdır. Özel Diltaş İ.Ö.O ailelerinin %69,1'i 140-190 m2 büyüklüğünde evlerde oturmaktadır. Oysa Şükriye Onsun İ.Ö.O velilerinin %21'i Sıraç Aydın Taşbaş İ.Ö.O velilerinin ise %72,2'si 140 m2'nin altında evlerde oturmaktadır. Yaşanılan refah düzeyi bilinçli kullanabilirse eğitim öğretim ve sanat eğitimine olumlu yansıyacaktır.

9.Soru: "Oturduğunuz evde, sana ayrılmış bir odanız var mı? Yazı ile yazınız." Sorusunun yanıtları.Tablo 4.19 Öğrencilerin barındıkları odada kendilerine ait odaları ile ilgili durum bilgisi

	Var	Yok	Yanıt yok	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O	48	13	-	61
%	77,41	22,58		
Diltaş İ.Ö.O	76	3	2	81
%	93,82	3,70	2,46	
Sıraç Aydın Taşbaş	30	29	-	59
%	50,84	49,15		

Aile yaşamında çocuğa bir odanın verilmesi çocuğun kişilik ve benlik duygusunu geliştirebilir ve bilinçli kullanma duygusu kazandırılabilirse çocuk derslerine daha iyi çalışabilir ve ödevlerini sakin bir ortamda daha iyi yapar. Üç okul karşılaştırıldığında ailelerin %93,82 sinin çocuklarına oda vermekte olduğu görülmektedir.

10.Soru: "Evinizi, aşağıdakilerden hangisi ile ısıtıyorsunuz? Uygun olanı işaretleyiniz." Sorusunun yanıtları

Tablo 4.20 Öğrencilerin barındıkları mekanın ısınması ile ilgili durum bilgisi

	Soba ile	Kalorifer ile	Klima	Yanıt yok	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O	11	50		-	61
%	19,35	80,64			
Diltaş İ.Ö.O	1	76	3	1	81
%	1,23	93,82	3,70	1,23	
Sıraç Aydın Taşbaş	41	9	-	9	59
	69,49	15,25		0,15	

Sağlıklı modern ve mutlu bir yaşam teknoloji sayesinde sağlanabilir. Bireyler bilinçli yaşamaya programlanabildiği ve yaşamlarını içsel olarak yaşayabildikleri zaman daha iyi hayal kurar ve daha başarılı olurlar. Birey kent yaşamında gününün en az 10 saatini evde geçirmektedir. Uygun bir barınma mekânı başarıyı artırır. Isınma teknolojisini gelişmeye katkıda bulunur. Sobalı ısıtmalı evlere oranla kalorifer ısıtmalı evler daha sağlıklı bir ortam sağlar.

11.Soru: "Evinizde aşağıdakilerden hangileri varsa işaretleyiniz!" Sorusunun yanıtları

Tablo 4.21 Öğrencilerin elektronik ve elektrikli eşyalara sahio olma durumunu gösteren durum bilgisi.

	Buzdolabı	Çamaşır mak.	Müzik seti	Telefon	Televizyon	Video	Elektrik süpürgesi	Bilgisayar	Yanıt yok	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O	61	61	38	58	61	36	61	33	1	61
%	100	100	62,29	95,08	100	59,01	100	54,09	1,63	
Diltaş İ.Ö.O	81	81	81	81	81	81	81	81	-	81
%										
Sıraç Aydın Taşbaş	57	57	16	56	56	25	54	15	2	59
	96,61	96,61	27,11	94,91	94,91	42,37	94,61	25,42	3,38	

Verilere göre Diltaş İ.Ö.O'nun %100 lük kısmı sorulan ev eşyalarının hepsine sahip olduklarını belirtmiş, Sıraç Aydın Taşbaş İ.Ö.O'lunun öğrencileri Müzik Seti ve Bilgisayarınız var mı?sorusuna %25 oranında yanıt vermişler,Şükriye Onsun İ.Ö.O.'nun öğrencileri ise %54 ü bilgisayarım var.%Video ve Müzik seti İse %60 oranında çıkmıştır.Diğer eşyalarının oranı %90 ve üzeridir.

12.Soru: "Daha önce veya şimdi vakıf, dernek, şahıs gibi kuruluş ve kişilerden para yardımı alıyor musunuz? Uygun olanı işaretleyin." Sorusunun yanıtları

Tablo 4.22 Öğrencilerin Vakıf dernek şahıs gibi kuruluşlardan yardım alıp almadığını gösteren durum bilgisi.

	Alıyorum	Almıyorum	Yanıt yok	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O	1	59	1	61
%	1,63	96,72	1,63	
Diltaş İ.Ö.O	-	70	11	81
%		86,41	13,58	
Sıraç Aydın Taşbaş	2	56	1	59
%	3,38	94,91	1,69	

Verilere göre Şükriye onsun İ.Ö.O'lunun %96'sı Vakıflardan yardım almıyorum demişler, Diltaş İ.Ö.O'lunun % 86 'sı Vakıflardan yardım almıyorum demişler, Sıraç Aydın Taşbaş İ.Ö.O'lunu ise %94'ü sı Vakıflardan yardım almıyorum demişlerdir. Bu duruma göre Öğrencilerin %90 ve üzeri yardım almamaktadır.

14.Soru: "Ailenizin ihtiyaçlarından, satın alamadıklarınız var mı? Varsa aşağıya yazınız!" Sorusunun yanıtları

Tablo 4.23 Öğrencilerin satın almak isteyip de alamadığı ihtiyaçlarını gösteren durum bilgisi.

	Alamadığımız yok	Yanıt yok	Bulaşık mak	Bilgisayar	Ev telefon	Cep tel	Araba	Mobilya	Ayakkabı	Telefon	Buzdolabı	Çamaşır Mak.	Araba	Müzik seti	Bulaşık Mak.	Televizyon	Play station	Kıyafet	
Şükriye Onsun İ.Ö.O	15	36	1	6	3	1	3	4		1		1	-	-	-	-	-	-	61
%	24,59	59,01	1,63	9,83	4,91	1,63	4,91	6,55		1,63		1,63							
Diltaş İ.Ö.O	77	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	81

%	95,06	7,40																	
Sıraç Aydın Taşbaş		46	-	8	-	-	-	-	2	1	2		2	2	1	1	1	4	59
%		77,96		13,55					3,38	1,69	3,38		3,38	3,38	1,69	1,69	1,69	6,77	

Üç okul öğrencilerinin arasındaki temel fark Özel Diltaş İ.Ö.O'lunun öğrencilerinin alamadığım yok şıkkının seçeneğini % 95' oranında seçmiş olmalarıdır.

15.Soru: "Öğleyin nasıl besleniyorsunuz? Yazı ile yazınız." Sorusunun yanıtları

Tablo 4.24 Öğrencilerin satın almak isteyip de alamadığı ihtiyaçlarını gösteren durum bilgisi.

	Yemek	Tost	Sandviç	Beslenemiyorum	Yanıt yok	
Şükriye Onsun İ.Ö.O	56	1	3		2	61
%	91,80	1,63	4,91		3,27	100
Diltaş İ.Ö.O	79			1	3	81
%	97,53			1,23	3,70	100
Sıraç Aydın Taşbaş	50				9	59
%	84,74				15,25	100

Verilere göre Şükriye onsun İ.Ö.O'lunun %95'i öğlenleri beslendiklerini söylemişler Diltaş İ.Ö.O'lunun % 96 'sı beslendiklerini söylemişler, Sıraç aydın Taşbaş İ.Ö.O'lunu ise %84'ü sı besleniyorum demişlerdir. Bu duruma göre Öğrencilerin %90 ve öğlenleri beslenebilmektedirler.

16.Soru: “Yaz tatilinde para getirici bir işte çalışıyor musunuz? Uygun olanı işaretleyiniz!” Sorusunun yanıtları.

Tablo 4.25 Öğrencilerin yaz tatillerinde çalışıp çalışmadığını gösteren durum bilgisi.

	Çalışmıyorum	Çalışıyor	Yanıt yok	
Şükriye Onsun İ.Ö.O	61	-		61
%	100			100
Sıraç Aydın Taşbaş	57	2		59
%	96,61	3,38		100
Diltaş İ.Ö.O	78	2	1	81
%	96,29	2,46	1,23	100

Verilere göre Şükriye onsun İ.Ö.O’lunun %100çalışmıyorum demişler, Diltaş İ.Ö.O’lunun % 96 ‘sı çalışmıyorum demişler, Sıraç Aydın Taşbaş İ.Ö.O’lunu ise %96’ü sı çalışmıyorum demişlerdir.Bu duruma göre Öğrencilerin %90 ve üzeri yaz tatilinde bir işte çalışmamaktadır.

17.Soru: “Okula ne ile gidip geliyorsunuz? Yazı ile yazınız.” Sorusunun yanıtları

Tablo 4.26 Öğrencilerin Okula ulaşmada tercih ettikleri yolları gösteren durum bilgisi.

	Servisle	Araçla	Yürüyerek	Otobüs	Bisiklet	Taksi	Yanıt yok	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O	20	2	35	1	1	2	1	62
%	32,25	3,22	56,45	1,61	1,61	3,22	1,61	
Diltaş İ.Ö.O	64	4	6			3	5	81
%	79,01	4,93	7,40			3,70	6,17	
Sıraç Aydın Taşbaş	9		49	1				59
%	15,25		83,05	1,69				

Verilere göre Şükriye onsun İ.Ö.O’lunun %35 yürüyerek okula gidiyorum demişler,Diltaş İ.Ö.O’lunun % 7 yürüyerek okula gidiyorum demişler Sıraç aydın Taşbaş İ.Ö.O’lunu ise %83’ü sı yürüyerek okula gidiyorum demişlerdir.Bu veriden yola çıkarak genellikle Sıraç aydın Taşbaş İ.Ö.O’lunun okula yürüyerek gittiği sonucunu çıkartabiliriz.

18.Soru: “Aileniz bir günde kaç lira harçlık verir? Yazı ile yazınız.” Sorusunun yanıtları

Tablo 4.27 Öğrencilerin günlük harçlık durumlarını gösteren durum bilgisi.

	50 kuruş	100 kuruş	150 kuruş	200 kuruş	250 kuruş	300 kuruş	400 kuruş	500 kuruş	1 YTL	1,5 YTL	2ytl	2,5 YTL	3 YTL	4 YTL	5 ytl	Harçlık	Cevap yok	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O					1			10	29		14		1	1	2	1	3	62
%					1,69			16,12	46,77		22,58		1,69	1,69	3,22	1,69	4,83	
Diltaş İ.Ö.O									8		29			3	17	2	22	81
%									9,87		35,80			3,70	20,98	2,46	27,16	
Sıraç		2			2			12	27	1			3			3	9	59
%		3,38			3,38			20,93	45,76	1,69			5,084			8,084	15,25	

Verilere göre Şükriye onsun İ.Ö.O’lunun %46’sı 1 ytl harçlık alıyorum demişler. Diltaş İ.Ö.O’lunun % 50’si 2 ytl ve üzeri harçlık alıyorum demişler. Sıraç aydın Taşbaş İ.Ö.O’lunu ise %45’i ytl harçlık alıyorum demişlerdir.

19.Soru: "Ailenizden herhangi bir kişi hasta olmasına rağmen paranız olmadığı için tedavi alamıyor mu?" Sorusunun yanıtları

Tablo 4.28 Öğrencilerin ailelerinde ekonomik durumdan dolayı sağlık hizmeti alamayan kişileri gösteren durum bilgisi.

	Alıyor	Alamıyor	Paramız var hasta yok	Yanıt yok	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O	5		42	15	62
%	8,06		67,44	24,19	
Diltaş İ.Ö.O	10		45	26	81
%	12,34		55,55	32,09	
Sıraç Aydın Taşbaş	7	1	29	22	59
%	11,86	1,69	49,15	37,28	

Verilere göre Şükriye onsun İ.Ö.O'lunun %67'si Paramız var Hasta da yok demişler.Diltaş İ.Ö.O'lunun % 55'si Paramız var Hasta da yok demişler. Sıraç aydın Taşbaş İ.Ö.O'lunu ise % 49'u Paramız var Hasta da yok demişler.%1'i ise tedavi alamıyor demişlerdir.

20. "Okuldan maddi yardım alıyor musunuz? Uygun olanı işaretleyin." Sorusunun yanıtları

Tablo 4.28 Öğrencilerin Okuldan maddi yardım alıp almadıkların gösteren durum bilgisi.

	Alıyorum	Almıyorum	Yanıt yok	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O	1	60	1	62
%	1,61	96,77	1,61	
Diltaş İ.Ö.O	3	77	1	81
%	3,70	95,06	1,23	
Sıraç Aydın Taşbaş	2	56	1	59
%	3,44	96,55	1,72	

4.4 Öğrencilere Sorulan Sanat Eğitimi Soruları

Soru: 1. "Sanat eğitimi dersi gerekli midir?" Sorusunun yanıtları

Tablo 4.29 Öğrencilerin sanat eğitimi dersini gerekli görüp görmediklerini gösteren durum bilgisi.

	Evet	Hayır	Cevap yok	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O	55	6	-	62
%	90,16	9,83		100
Diltaş İ.Ö.O	45	35	1	81
%	55,55	43,20	1,23	100
Sıraç Aydın Taşbaş	43	16	-	59
%	71,18	28,81		100

N=202 X2h= 19.9 X2t= 9.488 Df=4 p= 0.001 Alpha= 0.05

Özel Diltaş İ.Ö.O. öğrenci velilerinin çocuklarını sanata daha çok yönlendirecekleri Şükriye Onsun İ.Ö.O. ile Sıraç Aydın Taşbaş İ.Ö.O. velilerin çocuklarını sanata daha az yönlendireceği varsayımı ile çocukların da bu doğrultuda yanıt verecekleri varsayılmıştır. Tabloda da görüldüğü gibi bu varsayımımız doğrulanmamıştır.

Uygulanan Ki-kare analizi sonucunda gruplar arasında 0.05 düzeyinde anlamlı bir fark gözlenmiştir. Bu durum, Şükriye Onsun İÖO ve Sıraç Aydın Taşbaş İÖO öğrencilerinin, Özel Diltaş İ.Ö.O. öğrencilerine göre sanatın gerekli olduğu düşüncesine daha çok sahip olduklarını göstermektedir

Soru: 2: “Sanat eğitimi dersi yaratıcılığı artırır mı?” Sorusunun yanıtları

Tablo 4.30.Öğrencilerin sanat eğitimi dersini gerekli görüp görmediklerini gösteren durum bilgisi.

	Evet	Hayır	Yanıt yok	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O	58	3	1	62
%	93,54	4,83	1,61	
Diltaş İ.Ö.O	53	27	1	81
%	67,90	33,33	1,23	
Sıraç Aydın Taşbaş	48	10	1	59
%	81,35	16,94	1,69	

N=202 X2h= 18.4 X2t= 9.488 Df=4 p= 0.001 Alpha= 0.05

Sanat canlılar içerisinde sadece insanlar tarafından yapılır. İnsanlar içerisinde de nitelikli bir eğitim-öğretim alanlar sanat yapabilir. Doğuştan yetenekli olsalar bile eğitim öğretim yapmayan insan sanat yapamaz ya da ilkel düzeyde yapar. Sanat için yaratıcı düşünce ve hayal gücü gerekir. Birey sanat eğitimi almışsa yaratıcı süreci de olumludur. Çünkü hayal gücü genişleyecektir. Eğitim öğretim gören bireyin sanat eğitiminin yaratıcılığı artıracağı “düşüncesinde olduğumuzdan bu soruyu sormuştuk. Ortalama olarak % 80.93 oranıyla öğrenciler sanat eğitiminin yaratıcılığı artıracağını söylüyor.

Uygulanan Ki-kare analizi sonucunda gruplar arasında 0.05 düzeyinde anlamlı bir fark gözlenmiştir. Şükriye Onsun İÖO ve Sıraç Aydın Taşbaş İÖO öğrencilerinin, Özel Diltaş İ.Ö.O. öğrencileriyle karşılaştırıldığında, sanat eğitimi dersinin yaratıcılığı arttırdığı düşüncesine daha çok sahip oldukları görülmektedir.

Soru: 3: “Sanat eğitim dersini çok seviyorum, çünkü malzemelerim her zaman zamanında ve tam olarak alınıyor.” Sorusunun yanıtları

Tablo 4.31.Öğrencilerin sanat eğitimi dersindeki malzeme ve sanat eğitimi derslerine karşı sevgilerini gösteren durum bilgisi.

	Evet	Hayır	Yanıt yok	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O	46	16	-	62
%	74,19	25,80	0	
Diltaş İ.Ö.O	36	45	-	81
%	44,44	55,55	0	
Sıraç Aydın Taşbaş	34	25	-	59
%	57,62	42,37	0	

N=202 X2h= 12.7 X2t= 5.991 Df=2 p= 0.002 Alpha= 0.05

Sanat eğitimi pahalıdır. Herhangi bir kültür dersinde, örneğin fizik veya tarih dersi de öğrenci ders materyali olarak kitap ve defter kullanabilir. Oysa sanat eğitiminde çok çeşitli malzemeye ihtiyaç vardır. Bu malzemeleri almak aileler için bazı durumlarda külfet oluşturur. Ayrıca malzemelerin temin edileceği üretim ve satış yerlerini öğrenmek ve temin ettirmek fazladan bilgi zaman ve ulaşım olanaklarına bağlıdır. Bu da öğrenci ve ailelere yük oluşturmakta ve derse karşı ilgileri azalmaktadır. Malzeme kolayca temin edilse bile bir sefer kullanıldıktan sonra artan malzemeyi taşıma ve saklama sorunları oluşmaktadır. Bu nedenle kullanılacak malzemede ders yılı başında saptanır. Parası velilerden toplanır, okulda depolanır ve ihtiyaç olduğu zamanı kullanılırsa hem aileler mutlu olur hem de ders daha çok sevilir.

Uygulanan Ki-kare analizi sonucunda gruplar arasında 0.05 düzeyinde anlamlı bir fark gözlenmiştir. Şükriye Onsun İ.Ö.O Öğrencilerinin, Sıraç Aydın Taşbaş İÖO ve Özel Diltaş İ.Ö.O. öğrencileriyle karşılaştırıldığında, malzemelerinin zamanında ve tam olarak alındığı ve buna bağlı olarak sanat eğitim dersini çok sevdikleri görüşünü daha çok yansıttıkları anlaşılmaktadır.

4.Soru: “Sanat eğitimi dersi gerekli ama benim yeteneğim olmadığı için başarılı olamıyorum.” Sorusunun yanıtları

Tablo 4.32.Öğrencilerin sanat eğitimi derslerindeki başarılarını kendi yetenek durumları il ilişkili olup olmadıklarını gösteren durum bilgisi.

	Evet	Hayır	Yanıt yok	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O	27	35	1	62
%	43,54	56,45	1,61	
Diltaş İ.Ö.O	29	48	4	81
%	35,80	59,25	4,93	
Sıraç Aydın Taşbaş	24	35	-	59
%	40,67	59,32		

N=202 X2h= 4.25 X2t= 9.488 Df=4 p= 0.373 Alpha= 0.05

Zekâ bölümü 90 ile 110 arasında olan her öğrenci koşullar oluşturulduğu zaman öğrenir, dolasıyla sanatçı da öğrenir. Ancak sanattan anlamakla sanat yapmak farklıdır. Sanat üretmek özel yetenek gerektirir. Öğrencilerin de bu düşünceye sahip olup olmadıklarını gözlemeyi amaçlayan bu maddeye, Öğrencilerin %40'ı yeteneği olmadığı için başarılı olamadığını %58,34'i her şeye karşın başarılı olduğunu ifade etmektedir. Öğrencilerimizin yetenek kavramı ile ilgili yeterli bilince sahip olmadığını ve bu nedenle yanıtların bilinçli verilmediğini düşünüyoruz.

Uygulanan Ki-kare analizi sonucunda da gruplar arasında 0.05 düzeyinde anlamlı bir fark gözlenmemiştir. Şükriye Onsun İÖO, Sıraç Aydın Taşbaş İÖO ve Özel Diltaş İ.Ö.O. öğrencilerinin sanat eğitimi dersinin gerekli olduğu ancak yetenekleri olmadığı için başarılı olamadıkları görüşünü etkin olarak yansıtmadıkları gözlenmektedir.

5.Soru: "Sanat eğitimi dersini ve uygulamalarını seviyorum, ancak ailem istemediği için evde çalışamıyorum." Sorusunun yanıtları.

Tablo 4.33.öğrenciler Sanat eğitimi derslerini sevdikleri halde ailelerin istememesinden dolayı evde çalışmama durumlarını gösteren durum bilgisi.

	Evet	Hayır	Yanıt yok	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O	3	58	1	62
%	4,83	93,54	1,61	
Diltaş İ.Ö.O	6	74	1	81
%	7,40	91,35	1,23	
Sıraç Aydın Taşbaş	6	52	1	59
%	10,16	88,13	1,69	

N= 202 X^2h= 1.31 X^2t= 9.488 Df=4 p= 0.324 Alpha= 0.05

Ailenin ve öğretmenin desteklediği bilgi ve davranışlar hem kalıcı hem de sürekli olur. Bazı aileler "ev kirlenir malzeme pahalı sanat para kazandırmaz." düşüncesiyle öğrencilerin sanat çalışmalarını desteklemeyebilir. Öğrencinin sanat dersine çalışmaması acaba ailenin "desteklememesinden" kaynaklanabilir mi? Öğrencilerin %7,4'ü aileleri desteklemediği için başaramadıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin %91'i ise desteklendiklerini söylemiştir. Bu durumda ailelerin sanata bakış acısı olumludur.

Yapılan Ki-kare analizine göre de ekonomik durumları farklı olan grupların bu konuya ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir. Buradan, ailelerin sanata bakışıyla ekonomik durumları arasında bir ilişkinin var olmadığı söylenebilir.

6.Soru: “Sanat eğitimi dersini seviyorum ama ailemin malzeme alacak ekonomik gücü olmadığı için çalışmalarımı yapamıyorum.” Sorusunun yanıtları

Tablo 4.34 öğrenciler Sanat eğitimi derslerini sevdikleri halde ailelerin istememesinden dolayı evde çalışmama durumlarını gösteren durum bilgisi.

	Evet	Hayır	Yanıt yok	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O	2	59	0	61
%				
Diltaş İ.Ö.O	1	78	2	81
%	1,23	96,29	2,46	
Sıraç Aydın Taşbaş	4	54	1	59
%	6,77	91,52	1,69	

N= 202 X^2h= 4.58 X^2t= 9.488 Df=4 p= 0.334 Alpha= 0.05

Öğrenci ailesi gerek yoksulluğundan gerekse onaylamadığı için sanat eğitimi derslerine para ayırmayabilir. Böyle aileler her zaman vardır. Ailelerin sadece 4.27 si ekonomik nedenlerle malzeme alamıyor. Günümüzün aile gelirlerinin düzeyi ile ilişkilendirince ailelerin sanat eğitimi ne kadar önem verdikleri açıkça ortadır.

Yapılan Ki-kare analizine göre de ekonomik durumları farklı olan grupların bu konuya ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir. Buradan, ailelerin ekonomik güçleri olmasa da çocuklarına malzeme almak için çabaladıkları sonucuna varılabilir.

7.Soru: “Yeteneğim var. Sanat eğitimi dersini de çok seviyorum. Ancak bana gelecekte lazım olmadığı için önemsemiyorum.” Sorusunun yanıtları

Tablo 4.35 öğrencilerin sanat eğitimi dersini gelecekte gerekli görüp görmemelerine bağlı olarak önemseme durumlarını açıkladıkları durum bilgisi.

	Evet	Hayır	Yanıt yok	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O	16	45	1	62
%	25,80	72,58	1,61	
Diltaş İ.Ö.O	32	47	2	81
%	39,50	58,02	2,46	
Sıraç Aydın Taşbaş	24	34	1	59
%	40,67	41,97	1,69	

N= 202 X^2h= 4.10 X^2t= 9.488 Df=4 p= 0.393 Alpha= 0.05

İnsanlar ihtiyaçları için harekete geçer ve ihtiyaçları arasında kendilerini güdüler. sanat eğitimi ya da sanat bireyin en üst düzeydeki ihtiyaçlarından biridir. Yetenek ve bilgi birikimi soyutlama ve entelektüellik gerektirir. Alan araştırmalarındaki deneklerin eğitim-öğretim ve sosyo-ekonomik düzeyleri açısından konu ele alınırsa “ihtiyaç olmazsa sanat eğitimine önem verilmez” varsayımımız %35,3 oranında evet denmiştir.

Uygulanan Ki-kare analizi sonucunda gruplar arasında 0.05 düzeyinde anlamlı bir fark gözlenmemiştir. Şükriye Onsun İ.Ö.O Sıraç Aydın Taşbaş İÖO ve Özel Diltaş İ.Ö.O. öğrencilerinin bu konuya bakışları arasında benzerlik bulunmaktadır.

8.Soru: Eğitim ortamımız uygun olmadığından sanat eğitimi çalışmalarımız başarılı olmuyor. Sorusunun yanıtları.

Tablo 4.36 öğrencilerin sanat eğitimi ortamlarını uygun olup olmama durumlarını gösteren durum bilgisi.

	Evet	Hayır	Yanıt yok	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O	18	43	1	62
%	29,03	69,35	1,61	
Diltaş İ.Ö.O	10	70	3	81
%	12,34	86,41	1,23	
Sıraç Aydın Taşbaş	11	46	2	59
%	18,64	77,96	3,38	

N= 202 X^2h= 6.93 X^2t= 9.488 Df=4 p= 0.140 Alpha= 0.05

Bir çalışmanın verimlilikle sonuçlanabilmesinin bir koşulu da, dış koşulların ve mekânın ilgili çalışma etkinliğine uygun olarak düzenlenmesinin gerekliliğidir. İlköğretim okullarının çoğunluğunda müzik ve resim gibi dersler için özel hazırlanmış mekânlar bulunmaktadır. Araştırma yaptığımız Şükriye Onsun ve Sıraç AydınTaşbaş İlköğretim okullarında öğrenciler uygun mekânın ve ortamın bilincinde midirler? Öğrencilerimizin %77,9 u ortamın başarıya olumsuz etkisinin var olmadığını ifade etmişlerdir.

Uygulanan Ki-kare analizi sonucunda gruplar arasında 0.05 düzeyinde anlamlı bir fark gözlenmemiştir. Şükriye Onsun İ.Ö.O , Sıraç Aydın Taşbaş İÖO ve Özel Diltaş İ.Ö.O. öğrencilerinin büyük çoğunluğu eğitim ortamlarının uygunluğu yönünde görüş bildirmişlerdir.

9.Soru: “Eğitim ortamım uygun olmasına rağmen ailem sanat eğitimini gereksiz buluyor.” Sorusunun yanıtları

Tablo 4.37.Öğrencilerin sanat eğitimi ortamlarının uygun olup olmama durumlarını gösteren durum bilgisi.

	Evet	Hayır	Yanıt yok	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O	11	51	0	62
%	17,74	82,25		
Diltaş İ.Ö.O	13	68	1	81
%	16,04	83,95	1,23	
Sıraç Aydın Taşbaş	8	50	1	59
%	13,55	84,74	1,69	

N= 202 X^2h= 1.32 X^2t= 9.488 Df=4 p= 0.858 Alpha= 0.05

Ailelerin ve okulun, öğrencileri ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yönlendirme ve destekleme hak ve sorumlulukları vardır. Bazı aileler sorumluluğu önemseyerek “haklarını” öne çıkarak, önyargılı hareket edip sanat eğitimini gereksiz görebilir. Çocuklarda yaşları itibariyle telkine çok açık konumda oldukları için ortam uygun olsa bile sanat dersini gönüllü olarak katılmayabilirler. Öğrencilerimizin sadece %15,7’sinin aileleri eğitim ortamı uygun olduğu halde sanat eğitimini gereksiz bulmaktadırlar. Bu oran sevindiricidir, ancak oranın daha da küçülmesi daha çok sevindirici olacaktır.

Uygulanan Ki-kare analizi sonucunda gruplar arasında 0.05 düzeyinde anlamlı bir fark gözlenmemiştir. Şükriye Onsun İ.Ö.O, Sıraç Aydın Taşbaş İ.Ö.O. ve Özel Diltaş İ.Ö.O. öğrencilerinin büyük çoğunluğu ailelerinin sanat eğitimini gereksiz bulmadığı yönünde görüş bildirmiştir.

10.Soru: “Eğitim ortamımız uygun, ailem de sanatı çok seviyor ve destekliyor, ancak ben sevmiyorum.” Sorusunun yanıtları.

Tablo 4.38.Öğrencilerin sanat eğitimini sevip sevmediklerini gösteren durum bilgisi.

	Evet	Hayır	Yanıt yok	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O	16	47	1	62
%	25,80	74,19		
Diltaş İ.Ö.O	38	42	1	81
%	49,61	51,85	1,23	
Sıraç Aydın Taşbaş	17	40	2	59
%	28,81	67,79	3,38	

N= 202 X^2h= 9.58 X^2t= 9.488 Df=4 p= 0.048 Alpha= 0.05

Çocuğun yetenek ve ilgisinin yokluğu veya azlığı, yaşamının belli bir döneminde girişiminin destek görmemesi öğretmeninin onu yeteri kadar desteklememesi veya öğretmeni ile arasındaki iletişim bozukluğu, akranlarınca alay edilmesi veya desteklememesi, başka bir zekâ alanındaki bir başarısından ötürü dıştan ve içten ödül alması sonucu öğrenci sanatı sevmeyebilir. Bazı aileler sanat öğrensin diye çocuğuna her türlü maddi ve manevi olanakları sağlar. Buna rağmen çocuk istemeyebilir. İstemeyenlerin oranı % 34,74 bu aracı yüksek bir orandır. Bu oran küçültüldüğü durumda başarılı ve daha Mutluyuyuz demektir.

Uygulanan Ki-kare analizi sonucunda gruplar arasında 0.05 düzeyinde anlamlı bir fark gözlenmiştir. Özel Diltaş İ.Ö.O. öğrencileri, Şükriye Onsun İÖO ve Sıraç Aydın Taşbaş İÖO öğrencileriyle karşılaştırıldığında sanatı sevmeme yönünde daha güçlü bir eğilime sahiptirler.

11.Soru: “Ailem sosyo kültürel ve geleneksel sebeplerden görsel sanatlar dersini sevmiyor ve önemsemiyorlar.” Sorusunun yanıtları

Tablo 4.39.Öğrencilerin ailelerin sosyo kültürel sebeplerden dolayı sanat eğitimini sevip sevmediklerini ve önemseyip önemsemediklerini, gösteren durum bilgisi

	Evet	Hayır	Yanıt yok	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O	5	56	1	62
%	8,06	90,32	0,62	
Diltaş İ.Ö.O	9	67	5	81
%	11,11	82,71	4,05	
Sıraç Aydın Taşbaş	6	50	3	59
%	10,16	84,74	5,08	

N= 202 X^2h= 2.29 X^2t= 9.488 Df=4 p= 0.682 Alpha= 0.05

Ailenin eğitim-öğretim düzeyi, mesleği, ekonomik kazanç güdüsü ve doğduğu büyüdüğü çevrenin töreleri “görsel sanatlara” olan yaklaşımını etkileyebilir. Bazı aileler görsel sanatlara ilgi gösterir ve desteklerken bazı aileler ise “Gereksiz, ayıp, günah, vb”diyerek sevmiyor ve önemsemiyor olabilirler. Öğrencilerimizin sadece % 8,39’unun ailesi sosyo-kültürel etkenlerin ve geleneklerin etkisiyle görsel sanatları sevmediği ve önemsemediği gözlenmiştir.

Uygulanan Ki-kare analizi sonucunda gruplar arasında 0.05 düzeyinde anlamlı bir fark gözlenmemiştir. Şükriye Onsun İ.Ö.O , Sıraç Aydın Taşbaş İ.Ö.O ve Özel Diltaş İ.Ö.O. öğrencilerinin büyük çoğunluğunun (%84.74) ailelerinin görsel sanatlar dersini sevdiği ve önemsediği bulgusu elde edilmiştir.

12.Soru: Ailende güzel resim yapan kişiler var mı? Sorusunun yanıtları

Tablo 4.40.Öğrencilerin Ailelerinde güzel resim yapanların bulunup bulunmadığını gösteren durum bilgisi.

	Evet	Hayır	Yanıt yok	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O	46	14	1	61
%	75,40	22,95	1,63	100
Diltaş İ.Ö.O	66	13	2	81
%	81,48	16,04	1,62	
Sıraç Aydın Taşbaş	48	9	2	59
%	81,35	15,25	3,38	

N= 202 X^2h= 1.82 X^2t= 9.488 Df=4 p= 0.769 Alpha= 0.05

Plastik sanatlar hem sanat hem meslek hem de hobi olarak bireyler tarafından yapılabilir. Özelikle harika bir stres giderici etkinliktir. O yüzden resim yapmanın bir hayli yüksek oranda olduğunu varsayıyorduk. Sonuçta öyle çıktı. Uygulanan Ki-kare analizi sonucu da gruplar arasında 0.05 düzeyinde anlamlı bir fark ortaya koymamıştır. Şükriye Onsun İÖO, Sıraç Aydın Taşbaş İÖO ve Özel Diltaş İ.Ö.O. öğrencilerinin büyük çoğunluğu (%81.35) ailelerinde güzel resim yapan kişilerin varlığını bildirmişlerdir.

13.Soru: Ailende güzel sanatların herhangi birine ilgisi olan var mı? Sorusunun yanıtları.

Tablo 4.41.Öğrencilerin ailelerinde güzel sanatların herhan gibisine ilgisi olan ve olmayanı tespit ettiği durum bilgisi.

	Evet	Hayır	Yanıt yok	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O	32	29	1	62
%	51,61	46,77	1,61	
Diltaş İ.Ö.O	47	33	3	81
%	58,02	40,74	2,46	
Sıraç Aydın Taşbaş	27	30	2	59
%	45,76	50,84	3,38	

N= 202 X^2h= 2.32 X^2t= 9.488 Df=4 p= 0.677 Alpha= 0.05

İlgi bireyin çevresinde var olan bir iş veya etkinliğe bedenen zihnen ve psikolojik olarak yönelmesi ve alanda etkinliklerde bulunması durumudur. Çocuğun ailesinde sanata ilgi varsa gerek yönlendirme, gerek teşvik etme gerek taklit etme gerekse kendiliğinden öğrenme yöntemiyle çocukta sanata yönelik ilgili oluşacaktır.

Uygulanan Ki-kare analizi sonucu da gruplar arasında 0.05 düzeyinde anlamlı bir fark ortaya koymamıştır. Şükriye Onsun İÖO, Sıraç Aydın Taşbaş İÖO ve Özel Diltaş İ.Ö.O. öğrencilerinin ailelerinde güzel sanatların herhangi birine ilgisi olan bireylerin oranı hemen hemen eşittir.

14.Soru: "Ailende sanatçılara karşı genel tutum olumlu mudur, yoksa olumsuz mudur?" Sorusunun yanıtları

Tablo 4.42.Öğrencilerin ailelerinde sanatçılara olan tutumu gösteren durum bilgisi.

	Evet	Hayır	Yanıt yok	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O	39	21	2	62
%	62,90	35,59	3,38	
Diltaş İ.Ö.O	66	11	4	81
%	81,48	13,58	4,98	
Sıraç Aydın Taşbaş	29	27	1	59
%	49,15	45,76	1,69	

N= 202 X^2h= 19.4 X^2t= 9.488 Df=4 p= 0.001 Alpha= 0.05

Sanatçı, ilgili alanda yeteneklidir. Gerek kendi sorunlarını gerekse toplum sorunlarını sanatı ile ifade eder. Sanatçı sanatı ile kendini ifade ederken "eleştirilen kişi veya kesimler" tarafından dışlanır. Hatta cezalandırılmak istenir. Tarih boyunca toplum için sanat yapanlar yönetimler tarafından cezalandırılmıştır. Ayrıca, sanatı satın alanlar çok az olduğu için sanatçılar yoksuldur. Aile ve toplumu "olumlu"yaklaşırsa sanatçı adayı yükselerek daha başarılı sanat üretir. Öğrencilerimizin ailelerinin %64,512'i sanata olumlu yaklaşmaktadır. Bu sonuç çok güzeldir.

Uygulanan Ki-kare analizi sonucunda gruplar arasında 0.05 düzeyinde anlamlı bir fark gözlenmiştir. Özel Diltaş İ.Ö.O.öğrencilerinin, Sıraç Aydın Taşbaş İÖO ve Şükriye Onsun

İÖO öğrencileriyle karşılaştırıldığında, ailelerinde sanatçılara karşı genel tutumun daha olumlu olduğu görülmektedir.

15.Soru: "Sanatçıların toplumu ilerlettiğine ve geliştirdiğine inanır mısın?" Sorusunun yanıtları

Tablo 4.43.Öğrencinin Sanatçıların toplumu ilerlettiğine ve geliştirdiğine inanır mısın?" sorusuna verdiği yanıtların durum bilgisi.

	Evet	Hayır	Yanıt yok	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O	19	24	19	62
%	30,64	38,70	30,64	
Diltaş İ.Ö.O	55	25	1	81
%	67,90	30,86	1,23	
Sıraç Aydın Taşbaş	21	37	1	59
%	35,59	62,71	1,69	

N= 202 X^2h= 56.4 X^2t= 9.488 Df=4 p= 0.000 Alpha= 0.05

Sanatçı toplumu ilerletir. Mezopotamya, eski Çin, eski Mısır, ilkçağ Yunanistan ve Roma sanatı olmasaydı Rönesans olmazdı. Bugünün Avrupa bilim ve teknolojisinin temelinde Rönesans sanatçılarının sanat ürünleri vardır. Onun için sanat toplumu ilerletir. ve geliştirir. İkinci dünya savaşının en yıkıcı olduğu yıllarda bile savaşan ülkeler sanattan ayrılmamışlardır. Sanatçı hayal kurar ve hayalleri genişletir. Bilim adamı proje yapar uygulayıcılar projeyi uygular. Toplumlar da ürünlerden yaralanır. Örneğin Mikelanj sanatı ile modern tıbba öncülük etmiştir. Tıp ürünlerinden de hepimiz yararlanıyoruz.

Uygulanan Ki-kare analizi sonucunda gruplar arasında 0.05 düzeyinde gözlenen anlamlı farkın, Özel Diltaş İ.Ö.O.öğrencilerinin, sorulan soruya Sıraç Aydın Taşbaş İÖO ve Şükriye Onsun İÖO öğrencilerine göre daha çok olumlu yanıt vermelerinden kaynaklandığı oranlara bakıldığında görülmektedir.

16.Soru: “İki meslekten birini tercih etsen sanatçı mı olmak istersin, iş adamı mı?” Sorusunun yanıtları

Tablo 4.44.Öğrencinin İki meslekten birini tercih etsen sanatçı mı olmak istersin, iş adamı mı?” sorusuna verdikleri yanıtları gösteren durum bilgisi.

	Evet Sanatçı	Hayır İşadamı	Yanıt yok	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O	10	50	2	62
%	16,12	80,64	3,22	
Diltaş İ.Ö.O	7	70	4	81
%	14,63	86,41	4,93	
Sıraç Aydın Taşbaş	11	44	4	59
%	18,64	74,57	6,77	

N= 202 X^2h= 4.16 X^2t= 9.488 Df=4 p= 0.385 Alpha= 0.05

Sanatçılık yetenek ve sürekli bir uğraşı ister. Üstelik de çok meşakkatli bir alandır. Oysa iş adamı hemen doyuma ulaşır; çünkü insanların somut bir ihtiyacını karşılayıcısıdır. Lüks bir yaşam otomobil ev vb. hemen ilgi çeker. Bu nedenle öğrencilerin “iş adamlığını” tercih edeceğini düşünüyorduk. Nitekim %80,5 oranında öğrenciler “iş adamı”olmayı tercih ediyorlar. Elde edilen sonucun nedeninin, sanatçı olmak için yetenek gerekmesi, iş adamlığı için ise sermayeye ihtiyaç duyulması olduğu düşünülmüştür.

Uygulanan Ki-kare analizi sonucu, gruplar arasında 0.05 düzeyinde anlamlı bir fark ortaya koymamıştır. Şükriye Onsun İÖO, Sıraç Aydın Taşbaş İÖO ve Özel Diltaş İ.Ö.O. öğrencilerinin büyük çoğunluğunun gruplar arası bir fark oluşturmadan iş adamı olmayı tercih ettikleri görülmektedir.

4.5 Sosyo-Ekonomik Duruma İlişkin Sorulara Velilerin (Ana-Baba) Verdiği Yanıtlar

1.Soru: "Cinsiyetinize uygun olan ifadenin yanındaki kutunun içini işaretleyiniz." Sorusunun yanıtları

Tablo 4.45.Velilerin Medeni durum bilgisi.

Şükriye Onsun İ.Ö.O	Sıraç Aydın Taşbaş İ.Ö.O	Özel Diltaş İ.Ö.O	
28	29	36	Erkek
33	30	35	Bayan
61	59	79	Toplam

2. Soru: "Gerçek (Annenizden doğduğunuz) doğum yılınızı, ay ve gün de dâhil rakamla yazınız!" Sorusunun yanıtları

Tablo 4.46.Velilerin Yaş durum bilgisi.

	ŞÜKRİYE ONSUN İ.Ö.O İ.Ö.O	%	SIRAÇ AYDIN TAŞBAŞ. İ.Ö.O	%	DİLTAŞ İ.Ö.O.	%
Y.YOK.	21	12,81	37	21,83	45	35,55
1943			1	1,69		
1944			1	1,69		
1945					1	1,26
1946					1	1,26
1947	1	1,63			1	1,26
1948	1	1,63	1	1,69	1	1,26
1949						
1950	3	4,91	2	3,38	3	3,79
1951	2	3,27			2	2,53
1952	5	8,19	3	5,08	4	5,06
1953	3	4,91			2	2,53
1954	2	3,27	3	5,08	2	2,53
1955	2	3,27	1	1,69	2	2,53
1956					7	8,86
1957	7	11,47	1	1,69	2	2,53
1958	2	3,27	6	10,16	1	1,26
1959	3	4,91	1	1,69	2	2,53
1960	3	4,91			2	2,53
1961	1	1,63	2	3,38		
1962	4	6,55				
1963						
1964						
1965	1	1,63			1	1,26
Toplam	61		59		79	

4.Soru: “Doğduğunuz yeri köy, ilçe ve il olarak yazınız!” Sorusunun yanıtları

Tablo 4.47.Velilerin Medeni durum bilgisi.

	Şükriye Onsun İ.Ö.O	%	Diltaş İ.Ö.O	%	Sıraç Aydın Taşbaş	%
Konya	55	90,16	18	22,78	27	45,76
Belçika	1	1,63				
Trabzon	1	1,63				
Sivas	1	1,63				
Niğde	1	1,63				
Nazilli	1	1,63				
İstanbul	1	1,63	1	1,26		
Aksaray	1	1,63				
Adana	1	1,63				
Antalya	1	1,63	1	1,26		
İzmir	2	3,27			1	1,26
Karaman	1	1,63	1	1,26	1	1,26
Ankara			3	3,79		
Ağrı			2	2,53		
Erzurum			1	1,26		
Hakkâri			1	1,26		
Isparta			2	2,53		
Yozgat					1	1,26
Bursa					1	1,26
Gümüşhane					1	1,26
Denizli			2	2,53		
Nevşehir			1	1,26		
Yanıt yok	1	1,63	1	1,26	2	2,53

5. Soru: “Kaç kardeşiniz var? Sayı ile yazınız.” Sorusunun yanıtları

Tablo 4.48.Velilerin Medeni durum bilgisi.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O	3	9	14	11	4	6	3	-	2	1			
%	4,91	14,75	22,95	18,03	6,55	9,83	4,91		3,27	1,63			
Diltaş İ.Ö.O	8	7	9	5	3	1	-	1					
%	10,12	8,86	11,39	6,32	3,79	1,26		1,26					
Sıraç Aydın Taşbaş	1	3	9	4	7	4	1	2	2				
%	1,69	5,084	15,25	15,25	11,86	15,25	1,69	3,38	3,38				

6. Soru: “Siz dâhil ailenizde (anne-baba ve kardeşler), okula gidip de diploma alanları, rakamla, okul adının önündeki işaretinin içine yazınız.” Sorusunun yanıtları

Tablo 4.49.Velilerin Ailelerinin Eğitim durum bilgisi.

	İlkokul	Ortaokul	İlköğretim	Lise	Yükseokul	Fakülte	Yüksek lisans	Doktora	Yanıt yok	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O	43	10	7	30	21	27	4	5	1	148
	63,64	14,8	10,36	44,4	31,08	39,96	5,92	7,4	1,48	
Diltaş İ.Ö.O	43	16	10	26	15	9	1	1		121
	52,03	19,36	12,1	31,46	15,15	10,89	1,21	1,21		
Sıraç Aydın Taşbaş	60	5	5	18	10	2	1			101
	60,6	5,05	5,05	18,18	10,1	2,02	1,01			
Toplam	146	32	22	74	46	38	6	6	1	

7.Soru: “Ailenize, her ay giren para (gelir) tutarı 500 (beş yüz) YTL’nin kaç katıdır? Veya asgari ücretlinin aylık gelirinin kaç katıdır? Rakam ve yazı ile yazınız.” Sorusunun yanıtları.

Tablo 4.50.Velilerin aile bütçelerini gösteren durum bilgisi

	Şükriye Onsun İ.Ö.O	%	Diltaş İ.Ö.O	%	Sıraç Aydın Taşbaş	%	Toplam
Yanıt yok	6	9,83	6	7,59	3	5,08	
300	1	1,63			1	1,69	
400							
500	21	34,42			16	27,11	
700	1	1,63					
800	1	1,63					
850					1	1,69	
1000	14	22,95	4	5,06	6	10,16	
1500	3	4,91	5	6,32	5	8,47	
1750							
2000	5	8,19	12	15,18	1	1,69	
4000	1	1,63	6	7,59			
5000			1	1,26			

8.Soru: “Oturmakta olduğunuz evin tapusu size mi ait, size ait olmasa bile, bu evde otururken kirasını ödeyemeyeceğim veya her an çıkarılabilirim” korkusu yaşıyor musunuz?” Sorusunun yanıtları

Tablo 4.51.Velilerin Oturdukları ev ve evle ilgili durumların gösteren durum bilgisi

	Kiradayım korku yaşıyorum	Korku yaşamıyorum	Ev kendimize ait	Yanıt yok	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O	12	19	22	8	61
%	1,63	31,14	36,06	13,11	
Diltaş İ.Ö.O	2	20	43	14	79
%	2,53	25,31	54,43	17,72	
Sıraç Aydın Taşbaş	4	16	33	16	59
%	6,77	27,11	55,93	10,16	

Ailenin tapulu bir evinin olması ve orada oturması kira ödemediği için diğer ihtiyaçlarının daha kolay karşılamasını sağlayacağı gibi benlik duygusunu güçlendirerek psikolojik ve sosyal yönden daha mutlu olmasını sağlar. Bu da olumlu başarıyı teşvikler. Öğrenci ailelerinin %48,8’i kendi evinde otururken %2,7 si hem kirada oturuyor hem de korkuyor. %52.78 kirada oturuyor ama korku yaşamıyor.

9.Soru: “Aylık masraflar (harcamalar) için, ailenizden kaç YTL para alıyorsunuz?” Sorusunun yanıtları.

Tablo 4.52.Velilerin aylık harcamalar için aile bütçesinden aldıkları paranın durum bilgisi

	10-150	150-500	500-800	Almam	y.yok	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O	16	15		4	26	61
%	26,2	24,5		6,55	42,62	100
Diltaş İ.Ö.O	8	12	35	24	-	79
%	10,12	15,18	44,3	30,37	-	100
Sıraç Aydın Taşbaş	12	8		6	33	59
%	20,3	13,5		10,16	55,9	

10 Soru: “Ailenizde kaç kişi, para kazanarak aile bütçenize katkı yapmaktadır?” Sorusunun yanıtları

Tablo 4.53.Ailelerin aylık toplam kazancının durum bilgisi

	1	2	3	4	5	Yanıt yok	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O	40	10			1	10	61
%	65,67	16,39			0,61	16,39	
Diltaş İ.Ö.O	8	22	1			48	79
%	10,12	27,84	1,26			37,92	
Sıraç Aydın Taşbaş	21	6	2			26	59
%	35,59	10,16	3,38			15,34	

11.Soru: “Eşinizin şu andaki iş ve kazanç konumu nedir? Uygun olanı işaretleyiniz.” Sorusunun yanıtları

Tablo 4.54.Eşin kazancını gösteren durum bilgisi

	Evde oturur	Emekli	Çalışıyor	Yanıt yok	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O	15	5	31	10	61
%	24,59	8,19	50,81	16,39	
Diltaş İ.Ö.O	6		27	1	79
%	7,59		34,17	1,26	
Sıraç Aydın Taşbaş	12	8	14	25	59
%	20,33	13,55	23,72	42,37	

12.Soru: “Şayet liseyi bitirdiyseniz:” Sorusunun yanıtları

Tablo 4.55.Bitirdiği lisenin cinsini gösteren durum bilgisi

	Düz lise Genel lise	Fen Anadolu süper lise	Özel lise	Meslek lise	Yanıt yok	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O	8			12	33	
%	13,11			19,67	54,09	
Diltaş İ.Ö.O	17			9	8	
%	21,51			11,39	10,12	
Sıraç Aydın Taşbaş	5			5	24	
%	8,47			8,47	40,67	

13.Soru: “Lise sonrası öğrenim gördüyseniz işaretleyiniz.” Sorusunun yanıtları

Tablo 4.56.Lise sonrası görülen okulla ilgili durum bilgisi.

	Yüksekokul	Fakülte	Lisansüstü	Yanıt yok	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O	2	9	3	39	61
%	3,27	14,75	4,91	23,79	
Diltaş İ.Ö.O	9	14	4	45	79
%	11,39	17,42	5,06	56,96	
Sıraç Aydın Taşbaş	6	-	-	53	59
%	10,16			89,83	

Üniversitenin temel amacı öğrencisine evrensel bilgiyi, bilgi edinme yöntemlerini kendini gerçekleştirmeyi vb. öğretmektir. Üniversite mezunu velinin üniversite mezunu olmayana oranla "sanat eğitimini" destekleyeceği varsayılmaktadır.

Özel öğretim kurumu olan Özel Diltaş.İ Ö.O'da üniversite mezunu velilerin oranı %34 iken Şükriye Onsun ve Sıraç AydınTaşbaş İlköğretim Okullarında toplam %28.93'tür.

14.Soru: "En son bitirdiğiniz lise sonrası yüksekokul, fakülte veya lisansüstü okulun adını, bulunduğu il veya ülke adıyla, bitirdiğiniz yılı yazınız." Sorusunun yanıtları.

Tablo 4.57.en son bitirilen okulla ilgili durum bilgisi.

	Okuma - dım	İlköğretim	Lise	Yükseokul	Fakülte	Lisansüstü	Doktora	Yanıt yok.	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O	-	-	-		10	-	-	51	61
%					16,39			83,60	
Diltaş İ.Ö.O	-	-	-	1	24	-	1	53	79
%				1,26	30,37		1,26	67,08	
Sıraç Aydın Taşbaş	-	-	-	3	-	-	-	56	59
%				5,08				94	

Bitirilen lisede gösterilen başarı düzeyi üniversite sınav puanı ve kaydolunan yüksekokul ve fakültenin kendi araklarında bir ilişki olduğu açık bir durumdur. Örneğin ilçemiz lisesinden mezun bir öğrenci Ankara fen lisesinden mezun bir öğrenciyle eşit koşullarda yarışarak Ortadoğu teknik üniversitesine yerleşmeleri düşünülemez. (istisnalar hariç) bu iddia burada doğrulanıyor. 12. soruda özel Diltaş İ.Ö.O'da 17 kişi düz liseden mezun olurken Şükriye Onsun İ.Ö.O'dan ve Sıraç Aydın Taşbaş İÖO'dan 5 kişi mezun oluyor.

15.Soru: “Bitirdiğiniz programı (dalı, bölümü) yazınız!” Sorusunun yanıtları

Tablo 4.58. Bitirilen okulun bölümünü gösteren durum bilgisi.

	Sıraç		Diltaş		Şükriy	
				0,61	1	Kamu yönetimi
				1,83	3	İşletme
		0,79	1			matematik
		0,79	1			Toplum saglıgı
				0,61	1	Tekniker
		0,79	1			hemşire
		0,79	1			Meslek lisesi
		0,79	1			Turizm otelcilik
		2,37	3			eğitim
		9,48	12			Kimya
		8,69	11			Fizik müh.
		0,79	1			Arap dili
		0,79	1			Güzel sanat
		1,58	2			Saglık eğitimi
		1,58	2			ilihiyat
		8,69	11			iktisat
		0,79	1			Meslek yüksek
		0,79	1			filoloji
				0,61	1	Çocuk gelişimi
				0,61	1	Halkla ilişkiler
				2,44	4	Türk dili ve edebiyat
				0,61	1	Muhasebe
				0,61	1	Ev ekonomisi
		0,79	1			Mak.müh.
				0,61	1	İktisat
0,59	1					Açık öğretim
0,59	1					Haberleşme
		2,37	3			tıp
0,59	1					Sosyal bilimler
33,04	56	17,38	22	28,67	47	Yanıt yok

16.Soru: “Bitirdiğiniz program yetenek ve ilgi alanınıza uygun düşmüyorsa, aşağıda yazılı alanlardan hangisini bitirmek isterdiniz, en çok istediğinize 1 yazarak, istek sıranıza göre rakamla özleminizi derecelendiriniz!” Sorusunun yanıtları

Tablo 4.59. Bitirilmek istenen alanla ilgili durum bilgisi.

	mühendis	Mimar	şehir planlamacısı	Sağlık	Tıp ve eczacılık	İşletme	Hukuk	Ekonomi	Yönetim	Uluslar arası ilişkiler	Psikoloji sosyoloji felsefe	Fizik kimya biyoloji	Mantık matematik	Güzel sanatlar	Diğer	Yanıt yok	Toplam
Şükriye	7	6	4	-	12	7	9	-	-	6	4	4	4	4	6		61
%	11,47	9,83	6,55		19,67	11,47	14,75			9,83	6,55	6,55	6,55	6,55	9,83		
Diltaş	5	3	1	10	5	7	5	5	-	-	8	1	2	4	4	17	79
%	6,32	3,79	1,26	12,68	6,32	8,86	6,32	6,32			10,12	1,26	2,53	5,06	5,06	21,51	
Sıraç	6	22	28	-	10	30	18	26	-	-	2	1	-	1	-	46	59
%	10,16	37,28	47,45		16,94	50,84	30,50	44,06									

17. Soru: “Bildiğiniz bir yabancı dil var mı? Varsa adını yazınız!” Sorusunun yanıtları

Tablo 4.60. Bitirilmek istenen alanla ilgili durum bilgisi.

	Almanca	Fransızca	İngilizce	Arapça	Rusça	İtalyanca	Yanıt yok	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O	2	3	13	1	1	-	37	61
%	3,27	4,91	21,31	1,63	1,63		41	
Diltaş İ.Ö.O	2	2	14	2	-	1	43	79
%	2,53	2,53	17,72	2,53		1,26	54,43	
Sıraç Aydın Taşbaş	4	2	8	-	-	-	45	59
%	6,77	3,38	13,55				26,27	

Dil bir iletişim aracıdır. Zekâ gelişimini en olumlu etkileyen olgudur. İnsan ve toplumsal ilişkilerinde eğitim açısından en çok başarılan araçtır. Kişinin kendi dilini kurallı ve güzel konuşabilmesi ayrıcalıklı bir avantaj iken ana dil dışında bir ve daha fazla dil bilmek daha büyük bir avantajdır. “Bilinen yabancı dilden” kastedilen ortaöğretim ve üniversitede okuduğu yabancı dilden çok kullanabildiği yabancı dildir. Bu nedenle yabancı dil bildiğini iddia edenlerin dili kullanıp kullanmadıklarını bilmiyoruz. Ancak verdileri bilgilere göre Şükriye Onsun İ.Ö.O. ile Sıraç Aydın Taş baş İ.Ö.O. velilerinin toplam %28,3’ü yabancı dil bilmekteyken Özel Diltaş İ.Ö.O velilerinin % 54.43’ü bir yada daha çok yabancı dil bilmektedir. Yabancı dil olanaklara kolay ulaşmayı sağlar. Dolayısıyla yabancı dil bilenlerin sanata daha çok hoşgörüyle yaklaşacaklarını iddia ediyoruz.

18.Soru: “Bilgisayar kullanıyorsanız, aşağıdaki amaçlardan hangisini gerçekleştirmek için kullanıyorsunuz?” Sorusunun yanıtları

Tablo 4.61. Bilgisayar kullanma amaçlarını gösteren durum bilgisi.

	Oyun oynamak	İnternet	Yazı yazmak	Sipariş ve tablo	Tasarım hesap	0yazmak	Diğer	Yanıt yok	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O	4	15	12	4	4	3	3	13	61
	45 %73								
%	6,55	24,59	19,67	6,55	6,55	4,91	4,91	21,31	
Diltaş İ.Ö.O	9	26	16	3	4	1	8	12	79
	67 %84								
%	11,32	32,91	20,25	3,79	5,06	1,26	10,12	9,48	
Sıraç Aydın Taşbaş	6	12	6	1	3	5	-	27	59
	32 %54								
%	10,16	1,69	10,16	1,69	5,08	8,47		45,76	

Bilgisayar gelişmiş toplumların her alanında etkin bir araçtır. Bilgiye ucuz ve hızlı ulaşımın yolu da internettir.

Ş.Onsun İ.Ö.O. ve Sıraç Aydın Taşbaş İ.Ö.O. velileri %64 oranında bilgisayar kullanırken Özel.Diltaş İ.Ö.O. velileri %84 oranında bilgisayar kullanmaktadır.

19. Soru: "İnternet kullanıyorsanız, aşağıdaki amaçlardan hangilerini gerçekleştirmek için kullanıyorsunuz? (bir seçenekten fazlasını işaretleyebilirsiniz)." Sorusunun yanıtları

Tablo 4.62. İnternet kullanma amaçlarını gösteren durum bilgisi.

	E posta	Chat	Rezervasyon	Meslek ve hobi bil.	Oyun eğlence	Banka	Alışveriş	Pazarlama	Yanıt yok	Diğer	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O	16	3	1	20	7	5	2	1	6	-	61
	55 5% si 90										
%	26,22	4,91	1,63	32,78	11,47	8,19	3,27	1,63	9,83		
Diltaş İ.Ö.O	19	3	3	19	5	5	2	-	23	-	79
	56 %70										
%	24,05	3,79	3,79	24,05	6,32	6,32	2,53		18,17		
Sıraç Aydın Taşbaş	6	4	1	6	6	3	3	-	30	-	59
	29 %si 49										
%	10,16	6,77	1,69	10,16	10,16	5,08	5,08		17,7		

İnternet bilgiye ulaşmakta en hızlı yoldur. Sıraç Aydın Taşbaş İ.Ö.O. velilerinin %49'u interneti kullanırken Şükriye Onsun ve Diltaş İ.Ö.O. velilerin %70'i internet kullanmaktadır.

20.Soru: Bir mesleğin veya işin, bireyce tercih edilecek bir veya birden çok özelliği vardır. Sizin için üç tane önemli özelliği karesinin içine rakamla sıralayınız. Sorusunun yanıtları

Tablo 4.63. İnternet kullanma amaçlarını gösteren durum bilgisi.

	Yetenek ilgi	Sağlık ve fiziki	Ücret	İnsan ilişkileri	Gelişime açık	İş ve üretim	Mesleki örgüt	Sosyal güvenlik	Yanıt yok	Diğer	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O	41	19	21	10	3	13	2	22	8	3	61
%	67,21	31,14	34,42	16,39	4,91	21,31	3,27	36,06	13,11	4,91	
Diltaş İ.Ö.O	29	11	13	16	4	8	4	2	2	-	79
%	36,70	13,92	16,45	20,25	5,06	10,12	5,06	2,53	2,53		
Sıraç Aydın Taşbaş	12	14	16	7	5	11	4	19	3	1	59
%	20,33	23,72	27,11	11,86	8,47	18,64	6,77	32,20	5,08	1,69	

Birey meslek seçerken ihtiyaçlarını göz önünde tutar. Taklit ve yönlendirmede önemli birer etmendir. Ancak esas olan yetenek ve ilgi doğrultusunda meslek seçmektir.

22.Soru: "Sanat eğitimi veren görevlinin "alın" dediği araç-gereçler ihtiyaç ve gerekli midir? Uygun olanı işaretleyiniz." Sorusunun yanıtları.

Tablo 4.64. Sanat eğitimi veren görevlinin "alın" dediği araç-gereçler ihtiyaç ve gerekli midir? Sorusuna verilen cevapları gösteren durum bilgisi.

	Evet	Hayır	Yanıt yok	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O	40	11		61
%	65,57	18,03		
Diltaş İ.Ö.O	28	3	48	79
%	35,44	3,79	60,75	
Sıraç Aydın Taşbaş	25	6	28	59
%	42,37	10,16	47,45	

Sanat eğitimi için "alınacak "denilen malzemeler araç ve gereçler alınmalı ama her derste olduğu gibi burada da görevlinin kurallarını veliler değerlendirmeli, ihtiyaç duyarlarsa görevliyle düşüncelerini paylaşmalıdır.Ancak bazı veliler ders araçlarını önemsememektedirler.Bu durumlar Sanat eğitimine olumsuz katkı yapmaktadır.Sorudan

varılmak istenen hedef velilerin katkı yapıp yapmadığını saptamaktı. Ş.O.Ö.O. ile S.A.T.İ.Ö.O.'nda toplam %54 koşulsuz "evet" derken Ö.D.İ.Ö.O. velilerinin %35.4 ü "evet" demektedir.

23.Soru: "Sanat eğitimi için ayrılan zaman yeterli midir? Uygun olanı işaretleyiniz."

Tablo 4.65. "Sanat eğitimi için ayrılan zaman yeterli midir? " Sorusuna verilen cevapları gösteren durum bilgisi.

	Evet	Hayır	Yanıt yok	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O	22	26	13	61
%	13,42	15,86	7,93	
Diltaş İ.Ö.O	11	20	48	79
%	13,92	25,31	60,75	
Sıraç Aydın Taşbaş	13	19	27	59
%	22,03	32,20	45,76	

Her etkinlikte olduğu gibi sanat eğitiminde de belli bir zaman dilimini etkinliğe ayırma zorunluluğu vardır. Her bir birey için bir günde 24 saat zaman vardır. Pratikte ise bu zaman farklı bireylerce farklı şekilde kullanılmaktadır. İnsanlar sevdikleri ve ihtiyacını karşıladığı işe daha çok zaman ayırırlar. Birçok insan işini 24 saatte sığdıramaz. Sanat eğitimi için bol sabır ve zamana ihtiyaç vardır. Bir çalışma günler aylar ve yıllarca sürer, olumlu sonuç alınamaz. Bir başka çalışmada ise kısa bir sürede verimli sanat eserleri ortaya çıkarılır. Şükriye Onsun İ.Ö.O ve Sıraç Aydın Taşbaş İÖO velilerinin toplam %37.5'i zamanı yetersiz bulunurken Özel Diltaş İ.Ö.O velilerinin %25,3 ü yetersiz bulmaktadır.

24.Soru: "Sanat Eğitimi Derslerinin, uzman bir sanat eğitimci tarafından verilmesi doğru mudur? Uygun olanı işaretleyiniz."

Tablo 4.66. : "Sanat Eğitimi Derslerinin, uzman bir sanat eğitimci tarafından verilmesi doğru mudur?" Sorusuna verilen cevapları gösteren durum bilgisi.

	Evet	Hayır	Yanıt yok	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O	49	1	11	61
%	80,32	1,63	6,71	
Diltaş İ.Ö.O	31	-	48	79
%	39,24		60,75	
Sıraç Aydın Taşbaş	27	4	1	59
%	45,76	6,77	47,45	

Sanatçılık özel bir uzmanlığı gerektirir. Yetenek, ilgi ve eğitim-öğretimi zorunlu kılar, dolayısıyla sanat eğitimi görevlisi mutlaka uzman veya özel alan bilgisi ve becerisine sahip bir kişi olmalıdır. Şükriye Onsun ve Sıraç Aydın Taşbaş İ.Ö.O velilerinin toplam %4,1'i sanat eğitimini dersini uzman bir sanat eğitimcisinin vermesinin doğru olmadığını ifade ederken, Özel Diltaş İ.Ö.O velilerinin hiçbiri bu düşünceye katılmamaktadır.

25.Soru: "Her çalışma olduğu gibi sanat eğitimi içinde çalışma alanları (oda, salon, laboratuar, atölye vb.) yeterli midir? Uygun olanı işaretleyiniz."

Tablo 4.67. : "Her çalışmada olduğu gibi sanat eğitimi içinde çalışma alanları (oda, salon, laboratuar, atölye vb.) yeterli midir? Sorusuna verilen cevapları gösteren durum bilgisi.

	Yeterlidir	Yeterli değildir	Yanıt yok	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O	20	30	11	61
%	32,78	49,18	18,03	
Diltaş İ.Ö.O	10	21	48	79
%	12,65	26,58	60,75	
Sıraç Aydın Taşbaş	17	7	35	59
%	28,31	11,86	59,32	

Her mesleğin ve her işin işlevlerini yerine getirebilmesi için çalışma alanına (mekâna) ihtiyacı vardır. Gerek okulda gerekse evde sanat eğitimine zaman ayıran bireylerin uygun mekânı düzenlemeleri başarılarını arttırır. Şükriye Onsun ve Sıraç Aydın Taşbaş İ.Ö.O velilerinin toplam %30.8'i sanat eğitimi içinde çalışma alanlarının yeterli olmadığını ifade ederken, Özel Diltaş İ.Ö.O velileri ise %26,5 oranında çalışma alanlarının yeterli olmadığını belirtmiştir.

26.Soru: "Öğretmenler (sanat eğitimcileri), konuyla ilgili olarak "ev ödevi, yâda gelecek ders için yeni araştırma konuları " vermektedir. Sizce, öğrencinin sanat eğitimi için ayıracağı bu zamanı "boşa harcanmış" bir zaman mıdır? Uygun olanı işaretleyin!"

Tablo 4.68. : Öğretmenler (sanat eğitimcileri), konuyla ilgili olarak "ev ödevi, yâda gelecek ders için yeni araştırma konuları " vermektedir. Sizce, öğrencinin sanat eğitimi için ayıracağı bu zamanı "boşa harcanmış" bir zaman mıdır? Sorusuna verilen cevapları gösteren durum bilgisi.

	Boş zamandır	Boş zaman değildir	Yanıt yok	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O	11	42	-	61
%	18,03	68,85		
Diltaş İ.Ö.O	-	29	40	79
%		36,70	31,6	
Sıraç Aydın Taşbaş	17	7	35	59
%	28,81	11,86	59,32	

Bir ders haftası içerisinde bir derse ayrılan zaman müfredat programını yürütmeğe yetmeyeceği gibi işlenen bir konuda yeterli bilgi almaya ve davranış kazanmaya yetmeyebilir. Bazı bilgi ve davranışların okul dışında kazandırılması zorunluluğu da vardır. Bu nedenle öğretmenler ödevlendirme yaparlar. Öğretmen açısından ödeve ayrılan zaman verimli kullanılmalıdır. Ancak bazı veliler sanat eğitimi için verilen ödevlere ayrılacak zamanı boşa harcanmış bir zaman olarak görebilirler. Şükriye Onsun İ.Ö.O ve Sıraç Aydın Taşbaş İ.Ö.O öğrenci velilerin toplam %23,3'ü öğrencinin sanat eğitimi için ayıracağı zamanın boşa harcanmış bir zaman olduğunu belirtirken Özel Diltaş İ.Ö.O velilerin hiçbiri zamanı boşa harcanmış görmemekteler.

27.Soru: "Sanat eğitimi, öğrencinin ileriki yaşamında da yararlı olur mu? Uygun olanı işaretleyin!" Sorusunun yanıtları.

Tablo 4.69. : "Sanat eğitimi, öğrencinin ileriki yaşamında da yararlı olur mu? Uygun olanı işaretleyin!"Sorusuna verilen cevapları gösteren durum bilgisi.

	Yararlı olur	Yararlı olmaz	Yanıt yok	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O	46	6	9	61
%	75,40	9,83	14,75	
Diltaş İ.Ö.O	28	2	49	79
%	35,44	2,53	62,02	
Sıraç Aydın Taşbaş	27	24	8	59
%	45,76	40,67	13,55	

Sanat eğitiminin kişiye olumlu katkısı çok fazladır. Buna ilişkin olarak Şükriye Onsun İ.Ö.O ve Sıraç Aydın Taşbaş İ.Ö.O velilerinin %25'i sanat eğitiminin öğrencinin ileriki yaşamında yararlı olmayacağını ifade ederken Özel Diltaş İ.Ö.O velilerinin sadece %2,5 'i yararlı olmayacağını belirtmiştir.

28.Soru: "Sanat eğitimi için harcanan para, kültür dersleriyle beden eğitimi dersine ayrılan paradan fazla mıdır? Uygun olanı işaretleyin." Sorusunun yanıtları.

Tablo 4.70. : "Sanat eğitimi için harcanan para, kültür dersleriyle beden eğitimi dersine ayrılan paradan fazla mıdır? Sorusuna verilen cevapları gösteren durum bilgisi.

	Fazladır	Fazla değildir	Yanıt yok	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O	26	24	11	61
%	42,62	39,34	18,03	
Diltaş İ.Ö.O	8	21	50	79
%	10,12	26,58	63,29	
Sıraç Aydın Taşbaş	10	20	29	59
%	19,94	33,89	49,15	

Sanat eğitimi materyalleri diğer kültür dersleri materyallerine göre daha pahalıdır. Velilere göre sanat eğitimine ayrılan paranın az olması ya da çok olması görecelidir. Ancak velilerin aynı okullardaki, özel okul ve devlet okulu karşılaştırmasında Şükriye Onsun İ.Ö.O. ve Sıraç Aydın Taşbaş İ.Ö.O. velilerinin %30 u sanat eğitimi için harcanan paranın daha fazla olduğunu söylerken Özel Diltaş İ.Ö.O velilerinin %10'u bu parayı fazla bulmaktadır.

29.Soru: "Başarıyı normal kabul edersek, normalin altı, normal ve normalin üstü (Orta-iyi-pekiyi gibi) şeklinde üç durum vardır. Normalin altındaki öğrenciler "sanat eğitimi almamalıdır" görüşüne katılır mısınız? Uygun olanı işaretleyiniz!" sorusunun yanıtları

Tablo 4.71 "Başarıyı normal kabul edersek, normalin altı, normal ve normalin üstü (orta-iyi-pekiyi gibi) şeklinde üç durum vardır. normalin altındaki öğrenciler "sanat eğitimi almamalıdır" görüşüne katılır mısınız? sorusuna verilen cevapları gösteren durum bilgisi

	Almalıdır	Almamalıdır.	Yanıt yok	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O	43	8	10	61
%	70,49	13,11	16,39	
Diltaş İ.Ö.O	28	2	49	79
%	35,44	2,53	62,02	
Sıraç Aydın Taşbaş	21	10	29	59
%	35,59	16,94	49,15	

Sanat eğitimi alacak kişinin zekâ bölümü en az 90 olmalıdır, ayrıca ilgili sanat dalı ile ilgili yetenek düzeyine sahip olmalıdır. Sanat eğitiminde amaç, ilgili yetenek ve ilgiyi geliştirerek sanatı üretmektir. Ayrıca sanat eğitimi alacak kişi sabırlı olmalı ve kişiye çalışma alışkanlığı kazandırılmalıdır. Karşılaştığımız çoğu veli, sıradan yurttaşlar, akademik öğretimi zayıf ve tembel kişilerin sanat eğitimini tercih ettiğini ifade etmektedirler. Buna göre normalin altında olanlar sanata yönlendirilmelidirler. Bu iddiaları araştırmak için sorduğumuz bu soruya Şükriye Onsun İ.Ö.O. ve Sıraç Aydın Taşbaş İ.Ö.O. velilerinin %15'i "normalin altındakiler sanat eğitimi almamalılar" derken Özel Diltaş.İ.Ö.O. velilerinden %2,5'i "almalıdırlar" demektedir.

30.Soru: "Sanat eğitimi almadan, insanlar yaratıcılıklarını ortaya çıkarıp geliştiremezler" yargısına katılır mısınız? Uygun olanı işaretleyin! Sorusunun yanıtları

Tablo 4.72 "Sanat eğitimi almadan, insanlar yaratıcılıklarını ortaya çıkarıp geliştiremezler" yargısına katılır mısınız? sorusuna verilen cevapları gösteren durum bilgisi

	Katılırım	Katılmam	Yanıt yok	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O	32	20	8	61
%	52,45	32,78	13,11	
Diltaş İ.Ö.O	23	8	48	79
%	29,11	10,12	60,75	
Sıraç Aydın Taşbaş	21	10	28	59
%	35,39	16,94	47,45	

Her tür eğitimin yaratıcılığı ortaya çıkardığı gibi sanat eğitimi de yaratıcılığı ortaya çıkarır, hatta sanat eğitiminin kendisi yaratıcılık, duyulan bir sesi bestelemek hayalde kurgulanan bir nesnenin görselini yapmak yaratıcılıktır. Velilerimizden Şükriye Onsun İ.Ö.O. ve Sıraç Aydın Taşbaş İ.Ö.O. velilerinin %43,9'u ve Özel Diltaş İ.Ö.O. velilerinin %29'u da sanat eğitimi olan insanların yaratıcıklarını ortaya çıkaracaklarına inanmaktadırlar.

31. Soru: "İçinde yaşanılan koşullara göre sanata pay ayırabilecek kadar ekonomik durumu iyi olanlar ve sanata para ayıran insanlar" yaratıcılıklarını artırırlar" iddiasına katılır mısınız? Uygun olanı işaretleyiniz!" Sorusunun yanıtları

Tablo 4.73 “İçinde yaşanılan koşullara göre sanata pay ayırabilecek kadar ekonomik durumu iyi olanlar ve sanata para ayıran insanlar” yaratıcılıklarını artırırlar” yargısına katılır mısınız? sorusuna verilen cevapları gösteren durum bilgisi

	Katılırım	Katılmam	Yanıt yok	Toplam
Şükriye Onsun İ.Ö.O	27	23	26	61
%	44,26	37,70	15,86	
Diltaş İ.Ö.O	19	11	49	79
%	24,05	13,92	38,71	
Sıraç Aydın Taşbaş	19	12	28	59
%	32,20	20,33	47,45	

Sanatı üretmek yetenek, ilgi, hobi ve ihtiyaçla ilgilidir. Sanatı satın alacak insanların da hem parası olmalı hem de sanattan anlamalıdırlar. Sanat eserlerini satın alan bireylerin yaratıcıkları dolaylı olarak artar. Birey toplumda statü kazanmak için sanata para yatırabileceği mevcut güdüsünü gidermek kendisini yeniden güdülemek yoluyla yaratıcılığını ortaya çıkarmak için de sanata para yatırır. Şükriye Onsun İ.Ö.O. ve Sıraç Aydın Taşbaş İ.Ö.O. velilerinin %%38.23’ü ve Özel Diltaş İ.Ö.O. velilerinin %24’ü sanata para ayıranların yaratıcılılıklarını artıracaklarına inanmaktadırlar.

BÖLÜM 5

SONUÇ

5.1. Sonuç

Bu araştırmada farklı eğitim ve ekonomik seviyelere sahip düzey farklılıkları ile sanat derslerinin öğrencilerin yaratıcı faaliyetleri üzerinde ailelerin etkisi tespit edilmeye çalışılmıştır. Yaratıcılık açısından sosyoekonomik durumu iyi kişiler sosyoekonomik durumu bozuk kişiler arasında bir fark olmasa da ailenin tutumu yaratıcılığı ortaya çıkartıp geliştirip desteklediğinden sosyoekonomik durumu iyi çocukların yaratıcılık hedeflerin ulaşması daha kolay olmaktadır.

İlköğretim okulunda yapılan bu çalışmalarda, öğrencilerinin estetik tercihleri, yaratıcı faaliyetlere bakış açıları ve ailelerin sosyoekonomik durumlarının sanat eğitimine ve yaratıcılığa yansımalarına bakılmıştır. Bütün aileler çocuklarını iyi eğitim almalarını ister. İyi bir eğitim almış birey toplum içinde kendisi içinde son derece olumludur. İyi eğitim alan birey kuşkusuz, modern çağdaş uygulaması ana hedef olan Atatürkçü düşünceye sahip, kendini ve yaşadığı toplumla dünyayı tanımış vatansever ahlaklı, yaratıcı, üretken, olumlu bir vatandaş olarak topluma katılacaktır. Bireyin bu olgunlaşmasında sanat eğitiminde olan başarısı da bireyin yukarıdaki sayılan ölçütlere ulaşmasında en önemli verisi olacaktır. Ülkemizde sanat eğitimine karşı olan olumlu yaklaşımlar, programlardaki iyileştirmeler, sürekli artmakta teknolojik ve fiziki alt yapı düzeltilemeye çalışmaktadır. Ancak halen bütün sanat eğitimcilerinin de dillendirdiği gibi ders saatlerinin süresi son derce kısıtlıdır. Artık sanat atölyeleri olmayan okullar azalmaktadır. Binalar yapılırken sanat eğitimi atölyeleri projeler içine dahil edilmektedir. Ancak günümüzde sanat eğitiminin tam olarak uygulanmasının önünde birçok olumsuz durum bulunmaktadır. Sosyoekonomik kaynaklı sorunlarımız sanat eğitimi, sanat eğitimcisi, öğrenci, sanat eğitiminin yapıldığı yerler ve ailelerin önünde engeller oluşturmaktadır.

Yaptığım araştırma ve anketlerde ailelerin tümü sanat eğitimini ve bunla ilgili çalışmalara olumlu bakmaktadırlar. Ailelerin sosyokültürel durumları bozuk olan aileler dahi sanat eğitiminin gerekliliğini söylemektedirler. Ancak ailelerin bir kısmında bu olumlu görüşler olmasına rağmen kaynak yetersizlikleri sebebiyle çocuklarında eğitim öğretim sürecinde istedikleri yüksek eğitim kalitesini verememekten şikayetçilerdir. Okul-aile ve

eğitimci işbirliği ile yapılması gereken gerekli çözümler oluşturulmalı yaratıcılığı engelleyen faktörler birer birer yok edilmelidir. Özellikle fiziksel mekan ve derslik problemleri ile materyal eksiği problemleri hızla kurum ve aile öğrenci devlet taraflarınca çözülmelidir. Bu konuda sanat eğitimcilerine kavratma ve aileleri teşvik edici boyutta büyük görevler düşmektedir. Gerekirse yaratıcılığı desteklemek üzere okulda müfredata uygun yeni sanat konuları seçmelidir. Milli Eğitim Bakanlığı da yetersiz sosyal çevrelerde bu esnekliği göstermelidir. Teknoloji eğitimcilerin yanındadır ve ona ulaşmalıdırlar. Özellikle eğitimciler sanat eğitiminde isteklendirmeyi artırıcı bütün eğitim araçları kullanılmalıdır. Eğitimcilerimiz yaratıcı ve malzeme konusunda çevreden faydalanmasını bilmelidir. Yeni kaynaklara ulaşmada araştırıcı olmalıdırlar.

Sanat eğitimcileri drama yöntemini kullanmalı, ekonomik yetersizlikler altında boğulan öğrencilere ortak malzeme kullanımına dönük faaliyetlerle uygulamalara dönük başarılarını artırmalıdırlar.

Sanat eğitiminde kullanılan malzemeleri yoksul öğrencilere eğitimdeki eşitlik ilkesine uygun olarak eğitimi vermekle görevli kurumlar karşılamalıdır. Eğitimdeki fırsat eşitliği bu şekilde tam olarak sağlanabilir. Sanat eğitimcilerimiz zor şartlar altında kendilerini üretmeyi ve şekillendirmeyi bilmelidirler. Hazırı tüketerek değil, yoksun şartlar içinde kendilerini aşarak yeni hedeflere estetik bir toplum hedefini zorlayabilirler. Sanat eğitimcilerimiz üniversitelerde eğitim alırken bu durumları bilmeli ve karşılaşacakları sorunlara çözüm önerileri geliştirmelidirler. Bu durumla mücadelede akademik personel ve sanat eğitimcilerimizin eğitimcilerde öğrencilerinin karşılaşacakları bu sorunlarla mücadelede çözüm önerileri ve araştırmalarla öğrencilere destek olmalıdırlar.

Sanat eğitimcileri günümüz koşullarında oldukça güç şartlar altındadır. Sanat eğitimcileri bu zor şartların yanında öğrenciler içinde de isteksiz olanların motivasyonları ile uğraşmaktadırlar.

Veliler ise bu sanat eğitimi alanına tam olarak katılmak istemektedirler. Bazı veliler azınlıklı olarak sanat eğitimi dersini çok önemsemekteler bunu da çocuklarına sözel olarak ifade etmektedirler. Seviye belirleme sınavlarına hazırlanan ilköğretim öğrencileri sanat derslerinin uygulanmalarını bir külfet olarak görmekteler. Velilerden de bu yönde telkinler gelince çocuklar sadece öğretmen motivasyonu, zorlaması ya da not korkusu ile hareket etmektedirler. Sanat eğimcilerin bu zorluklar yanında bir de ekonomik durumla mücadele

etmesi için çevresindeki materyallerden faydalanması çevredeki atölye ve ortamlardan yeni malzemeler temin ederek öğrencilerine alternatif malzemeler sunmalıdır.

Sanata eğitimcilerinin bu çabalarını yanında sanat eğitimi ilgili çalışma sonuçlarına dönük sorular da seviye sınavlarında sorulmalıdır. Bunlar öğrencide hem okula karşı bir bağlılık hem de beraberinde okula devam açısından öğrencilerin gelmediği sürelerde zorunlu olarak artırılmalıdır. Şu açıktır ki öğrenciler dolaysız olarak kendilerine gerekli olmayan dersleri öğrenmek istemekte ve bunları bir angarya olarak görmekteler. Bunun yenilmesi ancak sanat eğitimcisi ve müfredatla kurulabilir. Yine teknoloji ve tasarım dersi öğretmenleri ile işbirliği yapılmalı ve öğrencilerin ekonomik durumun sarmayacak çalışmalar 80 dakikalık bu derse yayılarak yapılabilir. Görsel sanatlar dersinin süreleri oldukça azdır. Öğrencilerde malzemelerini okula taşımak istememektedirler. Görsel sanatlar atölyeleri yanında öğrenci çalışmalarını bulabilecekleri çeşitli ürünler ortaya çıkarabilecekleri ve malzemelerini koyabilecekleri mekanlar olmalıdır. Bu da ancak sosyoekonomik durumun iyileşmesi okul devlet aile eğitimci, işbirliği ile olur. Konuların seçiminde sanat eğitimcisi teknolojik malzemelerden faydalanmalıdır. Çocukları sürekli olarak coşku içinde tutmalı dersi bir oyun havasında işlemelidir.

Problemli sosyoekonomik durumlu aileleri tanımalı onlara okul aile birliği ve çevredeki sponsorlarla sanat eğitimi için teşvik etmelidir. Yine ailelerle özel olarak diyalog kurumalı sınıf rehber öğretmeleri ile diyaloglar kurularak öğrenci aileler Sanat eğitiminin ve yaratıcılığın önemini anlatmalıdır. Bu anlamda bulunduğu ildeki kamu kuruluşlarından fabrikalardan özel kurumlardan yardımsever kuruluşlardan mutlaka destek almalıdır. Özelikle ailelerin bu konudaki anlayışlarına dikkat etmelidirler. Aile en büyük güdeleyici ve sınır koyucu olarak birey üzerinde en etkili etkendir.

Sanat eğitimcilerini bu çabaları da okul idarelerince desteklenmeli teşvik edilmelidir. Şu açıktır ki her öğrenci yaratıcıdır. Az veya çok bu ayartıcılığı ortaya çıkartmak zorunludur. Yoksa eğitim hedeflerimize ve üretken bireyi oluşturmada istediğimiz hedeflere ulaşamayız. Sanat eğitimcileri özellikle üretken ,kendine güven nen kendisiyle barışık ve dünyaya faydalı bireyler yetiştirmek adına kendilerine verilen sanat öğrencilerini koşulsuz olarak eğitim sürecine aileleri ile sokmalıdırlar.

KAYNAKÇA

Acar, (11-13 Ocak .2001). *Norm Kadro Uygulaması*. 2000 Yılında Türk Millî Eğitim Örgütü ve Yönetimi Ulusal Sempozyumu, Ankara: Meb yayınları.

Bilgin,U.K. (11-13 Ocak. 2001).*2000 Yılında Türk Millî Eğitim Örgütü ve Yönetimi Ulusal Sempozyumu*, Ankara. Yaklaşım Dergisi, , S. 111, Yaklaşım Yayıncılık

Artut ,K. (2004).*Sanat Eğitimi* Ankara: Anı Yayıncılık S. 207.3, baskı

Artut ,K.(2007). *Sanat Eğitimi*.Ankara:Anı Yayıncılık .S. 115

Artut,K.(2007).*Okul Öncesinde Eğitim*.Ankara:Anı Yayıncılık.

Abacı,O. (2005). *İlköğretim Sanat Eğitimi Kuramları Ve Yöntemleri.* Ankara: Görsed Yayınları. (Ed:V.Özsoy). (S. 50

Alakuş.O (2005)*sanat eğitiminin kuramsal temelleri*. (Ed: V. Özsoy).*İlköğretim Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri*. Ankara :Görsed Yayınları. s.29

Akdağ.M.*(2003).Öğretmen Rolünün Yaratıcı Bir Sınıf Ortamı Oluşturmasındaki* Önemi. Milli Egitim Dergisi. Sayı: 159. Ankara: MEB Yayınları

Arvasi ,A .S.(1995).*Eğitim Sosyolojisi* .İstanbul: Burak Yayınevi (s88)

Atalayer,F.(1994).*Eskişehir Görsel Sanatlarda Estetik İletişim*.Eskişehir:Anadolu Üniversitesi Yayınları.no 6.S. 114

İlhan,A.(2004).*İlköğretim Resim-İş Dersinin İlköğretim Müfettişleri Tarafından Değerlendirilmesi.* Milli Eğitim Dergisi,Sayı 161 Ankara:MEB Yayınları

Becer, E. (1997).*İletişim ve Grafik Tasarım*-Ankara: Dost Kitapevi

Bloom, B.(1979). *İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi I.Basım, Cev.D.Ali Ozcelik.

Buyurgan,U.ve Buyurgan,S. (2007).*Sanat Eğitimi Veren Öğretimi Eğitimin Her Kademesinde Yönelik Yöntem Ve Tekniklerle.Ankara:*Pegem a Yayıncılık.S. 5

Binbaşıoğlu,C.(2004).*Ailede ve Okulda eğitim Sorunları*.İstanbul:MEB Yayınları.

Bacanlı, H. (2005). *Gelişim Ve Öğrenme.* Ankara: Nobel Yayınları

Bursalıoğlu, Z. (2000). *Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış.* Ankara:Pegem Yayıncılık.

Bucko, R.L.(1997).*Using What Brain-Based Research Tells Us*, Streamlined Seminar, V.16, N.2, s.3,

Büyükkaragöz, S.& Çivi, C. (1997).*Genel öğretim metotları*. İstanbul: Öz Eğitim Yayınları 1997 s. 277

Baynes ,K.(2004).*Toplumda Sanat* İstanbul(Çev:Atılgan Yusuf)Yapı Kredi Yayınları S. 28

Çelenk, T. (2003).*Sanat ve Bilim Eğitiminde Yaratıcılık*. Pivolka.Yıl: 2 Sayı 8.

Çelenk, T. (2005).*Yaratıcılığa Yolculuk*. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Charles, M.C. (1992). *Öğretmenler İçin Piaget İlkeleri*.Ankara: Lazer Ofset Matbaacılık s.6,,.

Etike, S.(1992).*Eğitim ve Sanat ilişkileri*. Sanat Çevresi. Sayı: 160.

Ersoy,A.(1995) .*Sanat Kavramlarına Giriş* .İstanbul: Yorum sanat Yayıncılık (S.40

Ersoy, A. (1993).*Sanat Eğitiminin Genel Eğitime Katkısı*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Eğitim Bilimleri 1. Ulusal Kongresi. Millî Eğitim Basımevi, Ankara, , s.274

Erbay F.&Erbay,M.*(28-29-30 Nisan 2004)çevresel etkenlerin sanat kurumlarına ve sanat eğitimine etkisi.* Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Resim_iş Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar.Sanat Eğitimi Sempozyumu. Gündüz Eğitim Ve Yayıncılık

Erbay,M.*(28-29-30 Nisan 2004)Sanat Eğitiminin Organik Yapısındaki Süreklilik.* Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Resim-iş Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar. Sanat Eğitimi Sempozyumu. Gündüz Eğitim ve Yayıncılık

Erden, M.ve Fidan,N.(1992). *Eğitim Bilimlerine Giriş*. Ankara: Repa Eğitim Yayınları.

Doğan,H,M.(2003).*Estetik*.İzmir:Dokuz Eylül Yayıncılık.

İlhan,Ç.A.(2004).*İlköğretim Resim-İş Dersinin İlköğretim Müfettişleri Tarafından Değerlendirilmesi*. Sayı 161. Ankara: MEB Yayınları

Kagan,M. (1993). *Estetik Ve Sanat Dersleri* .(Çev.A. Çalışlar)Ankara :İmge Yayınları. s. 282

Kant,I. (2007).*Eğitim Üzerine*. İstanbul:Say Yayınları S. 27

Kurtuluş ,Y.(18-20 mart 2005) *Sanat Bilimi Ve Sanat Eğitimi Uygulamaları(örgün eğitim).Sanat Eğitiminde Sanat Biliminin Rolü* Ankara :Natürel Yayıncılık Sanat Eğitimcileri Derneği.

Kuzgun,Y.(2004) *Sosyo-Ekonomik Düzey İle Zekâ Ve Yetenekler Arasındaki İlişki.*(Ed: Y. Kuzgun,D. Deryakulu). ANKARA :Nobel Yayın Dağıtım

Koçer*,D.* (2006*) Zekâ nedir*. Milli Eğitim Dergisi:sayı:72.Ankara:MEB Yayınları

Kırışoğlu, O.T.(1991). *Sanatta Eğitim-Görmek, Anlamak, Yaratmak*.Ankara: Demirci oğlu Matbaası.

Kırışoğlu,O. T. (2002)*Sanatta Eğitim*. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Kuzgun Y. (2004) .*Zekâ Ve yetenekler.*(Ed: Y. Kuzgun, D. Deryakulu). s. 40 *Eğitimde Bireysel Farklılıklar* Ankara: Nobel Dağıtım.

Kehnemuyi,Z.(2006).*Çocuğun Görsel Sanat Eğitimi* . İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.s. 39

Gökay, M. (2005).*İlköğretim Resim İş Eğitiminde Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin Uygulanması.* (Ed: V. Özsoy).ilköğretim Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri. Ankara görsed Yayınları. s.75

Gökay,M.(2003 *İlköğretim ve Üniversite Aşamasındaki Sanat Eğitiminin ABD-Arizona'daki Yeri.*Milli Eğitim Dergisi,Sayı 159 Ankara:MEB Yayınları

Healy, Healy, MJ (1997) .*Çocuğunuzun gelişen aklı. Doğumdan ergenliğe öğrenme ve beyin gelişimi.* İstanbul :Enka Okulları Yayınları

Jersild, A.T.(1979). *Çocuk Psikolojisi,* (Çev. G. Günçe), Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınevi.s.52

Öztürk ,H. (2001).Belçika da ve Türkiyede zorunlu eğitim. Ankara: Nobel Yayın ve Dağıtım Ekim s. 2

Öztürk S.(2004).Siyasal Toplumsallaşma Ve Çocuk: Ankara' da İlköğretim Çağı Öğrencileri Üzerinde Yapılan Bir Araştırma. Milli Eğitim Dergisi. Sayı: 57. Ankara: MEB Yayınları

Özdemir, M.(28-29-30 Nisan 2004) *sanat öğretim metotlarını uygularken karşılaşılan sorunlar*. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Resim-iş Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar. Sanat Eğitimi Sempozyumu. Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

Özsoy, V.(2003). *Görsel Sanatlar Eğitimi-Resim-is Eğitiminin Tarihsel ve Düşünsel Temelleri*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

Özdemir, S.& Yalın, İ.H.v& Sezgin, F.(2004). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Ömeroğlu,E. & Turla A. (2001) .*Okulöncesi Dönemde Yaratıcılık Eğitimi ve Desteklenmesi*. Milli Eğitim Dergisi. Sayı 151. Ankara: MEB Yayınları.

Ömeroğlu - E. VE Yaşar,C.Y.(2007)*Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Ailenin Eğitime Katılımı*.Milli Eğitim dergisi .sayı:Ankara:MEB Yayınları.

Uludağ,.Z.ve Odacı H. (2002)*Eğitim Öğretim Faaliyetlerinde Fiziksel Mekan*,Milli Eğitim Dergisi. Sayı 153. Ankara: MEB Yayınları.

Ulcay ,S. (1985).*Okulöncesi Kuruluşlarda Yaratıcılık*, İstanbul .Ya-Pa Okulöncesi Eğitim ve Yaygınlaştırma Semineri II.III., Yapa Yayınları, s.101.

Ünver, E. (2002).*Sanat Eğitimi*. Ankara:Nobel Yayıncılık Eylül. s. 27

Üstündağ ,T. (2005) .*Yaratıcılığa Yolculuk* .Ankara:Pegem Yayıncılık. s. 5

Razon, N. (1990)*Yaratıcılığı Geliştirici Oyunla Eğitim Çağdaş Eğitim*. İstanbul: Cem Yayınevi s.213_221

(Milliyet Gazetesi Yayın Tarihi: 26 Şubat 2005 Cumartesi)

Mehmet, H. D. (2003) .*Estetik*. İzmir: Dokuz Eylül Yayıncılık. s. 165. ağustos

Maning, M. & Manning, G. (1993) "How Comfortable Is Your Classroom? Teaching and Writing", Teaching Pre K-8. Vol:24, N.2, , s.127-128.)

Rosenblatt, Z.& Peled, D.(2002). School Ethical Climate and Parental Involcement. United States: Journal of Educational Administration. Rosenblatt, 2002, 349- 367).

Piaget, J. (2000).Çocukta Zihinsel Gelişim.(çev.Portakal,H.) İstanbul:Cem Yayınları. .S. 84

Rollo ,M. (1994).*Yaratma Cesareti*. İstanbul: Metis Yayınları Mart .s. 63

Roland,G.(1995).*Art Encounters*,College Of Education University Of Florida,Usa.

San,İ.(2003). *Sanat Eğitimi Kuramları* Ankara: Ütopya Yayıncılık. S. 17

San,İ.(1979). *Sanatsal yaratma ve çocukta yaratıcılık.* Ankara: Türkiye iş bankası kültür yayınları genel yayın no 181

San.İ. (2004). *Sanat Ve Eğitim*.Ankara: Ütopya Yayıncılık 3.baskı) (S. 18

Şimşek, A.(2004).*Önbilgi*.(Ed: Y. Kuzgun,D. Deryakulu). Nobel Dağıtım. S. 150 Eğitimde Bireysel Farklılıklar.

Smith,A.(1984) .*Ulusların Zenginliği*.Ankara:Alan Yayıncılık.

Tuna, S.(2005).*Yaratıcılık Ve Görsel Algı*(Ed: V. Özsoy).ilköğretim Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri. Ankara Görsed Yayınları. s.61

Tunalı, İ.(2006). Artist dergisi İstanbul:Mas matbaa S. 21

Türk, E. (1999).*Milli Eğitim Bakanlığında Yapısal Değişmeler ve Türk Eğitim Sistemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Yavuzer,H.(1990).*Çocuk Psikolojisi* .İstanbul :Remzi Kitabevi s.216 .

Yetkin, S.K.(1968). *Güzel Sanatların Eğitimdeki Yeri*.Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.cilt 1 ,sayı 1. (125-129)

Yıldırım, R.(1998).*Yaratıcılık ve Yenilik*. İstanbul: Sistem Yayıncılık. S. 47

Yolcu, E. (2004*). Sanat Eğitimi Kuramları Ve Yöntemleri* .Ankara: Nobel Yayın ve Dağıtım .S. 194

Yetkin, Suut Kemal. (1968*). Güzel Sanatların Eğitimdeki Yeri*. Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt:1, Ankara.125- 129

Ville,C,A,(1979).*Genel Biyoloji*.(Çev. şişli ,M.N., Bozcuk ,A.N., Boşgelmez A.).İstanbul:Milli Eğitim Basımevi.

Atan,A.(2006).*Bilgi Çağında Sanat Eğitimi.*Internet'ten 23 Şubat 2007'elde edilmiştir. http://www.gazi.edu.tr

Akkaya.T.(2004). *İlk ve Ortaöğretimde Sanat Eğitimi* .Internet'ten 8 mart 2007 de elde edilmiştir.
http://mimoza.marmara.edu.tr/~ugur/muzeveinsan/insan/ilkveortaokulda_resim_egitimi.html

Akkaya.T.(2004).*Yaratıcılık* .Internet'ten 15 şubat 2007 de elde edilmiştir. http://mimoza.marmara.edu.tr.

Akkaya.T:(2004).*İlk ve Ortaöğretimde Sanat Eğitimi* Internet'ten 10 0cak elde 2007 edilmiştir. http://mimoza.marmara.edu.tr. .

Büyükişliyen,Z(2000).*Sanat Eğitimi İçin Öğretmen Yetiştirme Ve Bu Konuda Karşılaşılan Güçlükler 15 mart 2007 de internetten elde edilmiştir. http://193.140.216.63/19872*

Csıkszentmihalyı,M(2002).creativy-flow and the psychology of discuvery and innavation www.csunn.edu/vcpsyoh/psy/444.html

Çelenk,T.(2004).*Bilim, Sanat Ve Eğitim Üzerine.* Internet'ten 25 Mart 2007 de elde edilmiştir. www.tulaycellek.com

Çerik,Ş.(2005).*Ailelerin gençlere karşı tutumları Ve gençlerin ailelerinin tutumlarını Algılayışlarına yönelik üniversite gençliği üzerinde bir araştırma*.İnternetten 11 Ekim 2007 de elde edilmiştir. http://www.eab.ege.edu.tr

D.P.T.(2005).*Ekonomik ve sosyal sektörlerdeki gelişmeler*. Internet'ten 25 Şubat 2007 de elde edilmiştir. http://ekutup.dpt.gov.tr

Dansuk,E.(1997).*Türkiye'de yoksulluğun Ölçülmesi ve sosyo-ekonomikYapılarla ilişkisi* Internet'ten 3 mart 2007 de elde edilmiştir.http://ekutup.dpt.gov.tr

Cohen, L.&Manion, L&Morrison, K. *A Guide To Teaching Practice*, İnternetten 10 Haziran 2007 de elde edilmiştir. http://www.biomedcentral.com/1472-6920/7/11. 10

Erdoğan, İ. (2006) .*On Yedinci Millî Eğitim Şûrası Kararları, Türk Millî Eğitim Sisteminde, Kademeler Arasında Geçişler, Yönlendirme Ve Sınav Sistemi.* Internet'ten mart 2006 de elde edilmiştir. http://ttkb.meb.gov.tr.

Kiraz,İ.(2007).*Resim-İş Öğretiminin Gerekliliği* .Internet'ten 25 mart 2008 de elde edilmiştir. ihttp://www.gorselsanatlar.org

Kurtuluş,Y.(2002). *İlköğretimde Resim-İş Derslerinin Haftalık Ders Dağıtımı İçindeki Yeri ve Öğrenciler Üzerindeki Etkileri.* Internet'ten 22 Şubat 2008'de elde edilmiştir. http://yayim.meb.gov.tr.

M.E.B.(2000).*İlköğretim Okullarının Donatımı. Internet'ten* 10 ocak 2007 de elde edilmiştir.http://www.meb.gov.tr.

M.E.B.(2000). *2000 Yılında Milli Eğitim* .10 ocak 2007 de elde edilmiştir.http://www.meb.gov.tr.

TDK(2006).*Bilim ve Sanat Terimleri Ana Sözlüğü.*Internet'ten 11 ekim 2007 de elde edilmiştir.http://tdkterim.gov.tr.

Taylan,R(2007).*Gelişim Dönemi Özellikleri* Internet'ten 5 Haziran 2007 de elde edilmiştir. http://www.rehberliknet.

Ortaş,İ. (2007).*Eğitim Sistemimiz Ve Öğrenci Seçme Sınavı Sonuçları* Internet'ten 3 mart 2008 de elde edilmiştir.www.akumil.gen.tr.

Sands,M.&Özçelik,A.D&Busbridge,John&Dawson,D.(1997 *Okullarda Uygulama Çalışmaları* Internet'ten 6 subat 2007 de elde edilmiştir. www.yok.gov.tr

Sünbül,M.A. (2007*). Eğitim Sürecine Önderlik Etmek'* Internet'ten 5 nisan 2008 de elde edilmiştir. http://www.merhabagazetesi.com.tr/eski/arsiv/2007/04/07/g34.html

Yeşiltepe,N,A.(2006) .*Kime Sanatçı Denir*. (www.iso.org. tr) Internet'ten 19 Haziran 2007 de elde edilmiştir.

EKLER

EK-1. ARAŞTIRMA İÇİN İZİN BELGESİ

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI : B. 30.2.SEL. 0. E1. 00.00/ 360- 8838 13.08.2007

Sayın Mustafa Cevat ATALAY

Konya Milli Eğitim Müdürlüğünün "Sosyo-Ekonominin Sanat Eğitiminde Yaratıcılığa Olan Etkisi" konulu araştırmanızın Selçuklu İlçesi Sıraç Aydıntaşbaş İlköğretim Okulu ve Özel Diltaş İlköğretim okulu müdürlüklerinin 7. sınıf öğrencilerine uygulama talebinizin uygun görüldüğüne dair yazıları yazımız ekinde gönderilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Tevfik SAYIN
Enstitü Sekreteri

Eki: 8 Sayfa Yazı

Adres: Alaaddin Keykubat Kampüsü 42079 KONYA Tel: 0 332 241 05 21-22 Fax: 0 332 241 05 24

T.C.
KONYA VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürü

Sayı : B.08.4.MEM.4.42.00.19/

Konu : Araştırma izni

10.08.2007 • 42678

SELÇUK ÜNİVERSİTESİNE
(Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi : 14.06.2007 tarihli ve B.30.2.SEL.0.E1.00.00/360-5150 sayılı yazı

Enstitünüz Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim İş Öğretmenliği Bilim Dalı yüksek lisans programı öğrencisi Mustafa Cevat ATALAY'ın "Sosyo-Ekonominin Sanat Eğitiminde Yaratıcılığa Olan Etkisi" konulu araştırmasını, Selçuklu ilçesi Sıraç Aydıntaşbaş İlköğretim Okulu ve Özel Diltaş İlköğretim Okulu Müdürlüklerinin 7. sınıf öğrencilerine uygulama talebi incelenmiştir.

Üniversiteniz tarafından kabul edilen ve onaylı bir örneği Müdürlüğümüzde muhafaza edilen araştırmanın Selçuklu ilçesi Sıraç Aydıntaşbaş İlköğretim Okulu ve Özel Diltaş İlköğretim Okulu Müdürlüklerinin 7. sınıf öğrencilerine uygulanmasında sakınca görülmemektedir.

Araştırmada Müdürlüğümüz tarafından onaylanarak gönderilen nüshalar kullanılacak ve sonucun CD ortamında iki nüsha olarak Müdürlüğümüze gönderilmesi gerekmektedir.

Bilgilerinizi ve adı geçene tebliğini rica ederim.

Yusuf ÖZDEMİR
Vali a.
Vali Yardımcısı

EKLER:
1- Anket (7 Sayfa)
2- Taahhütname

13.08.2007
300/4960

13-8-07

Abdülkadir Mah. Akabe Cad. No: 15 Karatay KONYA
Tel: 0332 353 30 00 (pbx) Faks: 0332 353 30 07 Web: www.konya.meb.gov.tr E-posta: istatistik42@meb.gov.tr

VELİ (ANA-BABA) ANKETİ

(Veli tarafından cevaplanacak)

1- Yaşadığınız (oturduğunuz) ilin adını yazınız! .....

2- Cinsiyetinize uygun olan ifadenin yanındaki kutunun içini işaretleyiniz.

a- Bayan ☐ b- Bay ☐

3. Gerçek (Annenizden doğduğunuz) doğum yılınızı, ay ve gün de dahil rakamla yazınız!

...../...../19.....

4. Doğduğunuz yeri köy, ilçe ve il olarak yazınız!

..... Köyü. ..... İçesi ..... İli.....

(açıklama: İl merkezinde doğduysanız ilçe ve köyü. ilçe merkezinde doğduysanız köyü yazmayınız)

5. Kaç kardeşiniz var? Sayı ile yazınız. .....

6. Siz dahil ailende (annen-baban ve kardeşlerin). okula gidip de diploma alanları, rakamla, okul adının önündeki işaretinin içine yazınız.

a. İlkokul: ☐ b- Ortaokul: ☐ c- İlköğretim Okulu: ☐ d- Lise: ☐

e- Yüksekokul: ☐ f- Fakülte: ☐ g- Yüksek lisans: ☐ , h- Doktora: ☐

7. Ailenize, her ay giren para (gelir) tutarı 500 (beş yüz) YTL'nin kaç katıdır. Veya asgari ücretlinin aylık gelirinin kaç katıdır? Rakam ve yazı ile yazınız

.....

8. Oturmakta olduğunuz evin tapusu size mi ait, size ait olmasa bile, bu evde otururken kirasını ödeyemeyeceğim veya her an çıkarılabilirim" korkusu yaşıyor musunuz? .....

9. Aylık masraflar (harcamalar) için, ailenizden kaç YTL para alıyorsunuz?.....

10. Ailenizde kaç kişi. para kazanarak aile bütçenize katkı yapmaktadır? .....

11. Eşinizin şu andaki iş ve kazanç konumu nedir? Uygun olanı işaretleyiniz:

a- Evde oturur ☐ b- Emekli ☐ c- Çalışıyor. ☐

12. Şayet liseyi bitirdiyseniz:

a- Mezun olduğunuz lisenin bulunduğu kent adını, şayet yurt dışında bitirdiyseniz dış ülkenin adını yazınız: .....

b- Bitirdiğiniz lisenin sonundaki karenin (☐) içini işaretleyiniz!

1- Genel lise/düz lise ☐

2- Fen-Anadolu – Süper liseleri ☐

3- Özel Lise ☐

4- Meslek Liseleri ☐

13. Lise sonrası öğrenim gördüyseniz işaretleyiniz.

a- Yüksekokul ☐ b- Fakülte ☐ c- Lisansüstü ☐

14. En zor bitirdiğiniz lise sonrası yüksekokul, fakülte veya lisansüstü okulun adını, bulunduğu il veya ülke adıyla, bitirdiğiniz yılı yazınız! .....

15. Bitirdiğiniz programı (dalı, bölümü) yazınız! .....

16. Bitirdiğiniz program yetenek ve ilgi alanınıza uygun düşmüyorsa, aşağıda yazılı alanlardan hangisini bitirmek isterdiniz. en çok istediğinize 1 yazarak, istek sıranıza göre rakamla öziniz derecelendiriniz!

1- Mühendislik, ☐ 2- Mimarlık, ☐ 3- Şehir planlamacısı, ☐
4- Sağlık (Tıp, Diş Hekimliği. Eczacılık), ☐ 5- İşletme, ☐
6- Hukuk, ☐ 7- Ekonomi-yönetim-politika, uluslar arası ilişkiler, ☐
8- İnsan bilimler (psikoloji, sosyoloji, felsefe), ☐
9- Temel bilimler (fizik, kimya, biyoloji), ☐
10- Yönetim bilimleri (mantık, matematik), ☐
11- Güzel Sanatlar ☐
12- Diğer (.....), ☐

17. Bildiğiniz bir yabancı dil var mı? Varsa adını yazınız! .....

18. Bilgisayar kullanıyorsanız, aşağıdaki amaçlardan hangisini gerçekleştirmek için kullanıyorsunuz? Bir seçenekten daha fazlasını işaretleyebilirsiniz.

a- Oyun oynamak, eğlenmek, ☐
b- İnternet hizmetlerinden yararlanmak için, ☐
c- Yazı yazma, rapor hazırlama, tablo yapmak için, ☐
d- Sipariş/stok/kontrol ve diğer veri tabanları işleri için ☐
e- Tasarım, imalat, mühendislik, hesaplama vb. işleri için, ☐
f- Yazılım geliştirmek için, ☐
g- Diğer .....

19. İnternet kullanıyorsanız, aşağıdaki amaçlardan hangilerini gerçekleştirmek için kullanıyorsunuz? (bir seçenekten fazlasını işaretleyebilirsiniz)

1- e-posta ☐ 6- Rezervasyon ☐
2- Chat ☐ 7- Bankacılık ☐
3- Meslek ve hobi bilgileri ☐ 8- Alış-veriş ☐
4- Oyun-eğlence ☐ 9- Pazarlama ☐

20. Bir mesleğin veya işin, bireyce tercih edilecek bir veya birden çok özelliği vardır. Sizin için üç tane önemli özelliği karesinin içine rakamla sıralayınız.

☐ 1-Yetenek ve ilgime uygun olması,
☐ 2-Sağlık ve fiziki koşulların bana uygunluğu,
☐ 3- Ücretin beni doyurması,
☐ 4- İnsan ilişkilerine önem verilmesi, ait olma ihtiyacının giderilmesi,
☐ 5- Gelişme ihtiyacını karşılaması,
☐ 6- İş ve üretimin toplum için olması,
☐ 7- Mesleki bir örgütün olması (sendika-oda vb.)
☐ 8-Sosyal güvenliğinin olması (emeklilik vb.)
☐ 9-Diğeri .....

21. Şu anda (şimdi) ne yapıyorsunuz? Uygun olan bir tanesini işaretleyiniz!

1- Emekliyim, ☐

2- Çalışıyorum, ☐

3- İşsizim ☐

4- Hastayım, çalışamıyorum. ☐

22. Sanat eğitimi veren görevlinin "alın" dediği araç-gereçler ihtiyaç ve gerekli midir? Uygun olanı işaretleyiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

23. Sanat eğitimi için ayrılan zaman yeterli midir? Uygun olanı işaretleyiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

24. Sanat Eğitimi Derslerini, uzman bir sanat eğitimci tarafından verilmesi doğru mudur? Uygun olanı işaretleyiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

25. Her çalışma olduğu gibi sanat eğitimi içinde çalışma alanları (oda, salon, laboratuar, atölye vb.) yeterli midir? Uygun olanı işaretleyin.

Yeterlidir. ☐ Yeterli değildir. ☐

26. Öğretmenler (sanat eğitimcileri), konuyla ilgili olarak "ev ödevi,yada gelecek ders için yeni araştırma konuları " vermektedir. Sizce, öğrencinin **sanat eğitimi için ayıracağı bu zamanı** "boşa harcanmış" bir zaman mıdır? Uygun olanı işaretleyin!

Boşa harcanmış zamandır ☐ Boşa harcanmamış zamandır ☐

27. Sanat eğitimi, öğrencinin ileriki yaşamında da yararlı olur mu? Uygun olanı işaretleyin!

Yararlı olur. ☐ Yararlı olmaz. ☐

28. Sanat eğitimi için harcanan para, kültür dersleriyle beden eğitimi dersine ayrılan paradan fazla mıdır? Uygun olanı işaretleyin.

Fazladır. ☐ Fazla değildir. ☐

29. Başarıyı normal kabul edersek, normalin altı, normal ve normalin üstü (Orta-iyi-pekiyi gibi) şeklinde üç durum vardır. Normalin altındaki öğrenciler **"SANAT EĞİTİMİ ALMAMALIDIR"** görüşüne katılır mısınız? Uygun olanı işaretleyiniz!

Almalıdır. ☐ Almamalıdır. ☐

30. "Sanat eğitimi almadan, insanlar yaratıcılıklarını ortaya çıkarıp geliştiremezler" yargısına katılır mısınız? Uygun olanı işaretleyin!

Katılırım. ☐ Katılmam. ☐

31. İçinde yaşanılan koşullara göre sanata pay ayırabilecek kadar ekonomik durumu iyi olanlar ve sanata para ayıran insanlar" yaratıcılıklarını artırırlar" iddiasına katılır mısınız? Uygun olanı işaretleyiniz!

Katılırım. ☐ Katılmam. ☐

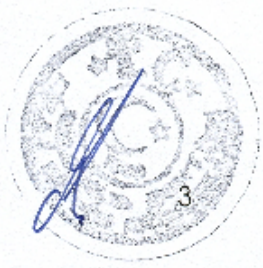

ÖĞRENCİ AİLE-NÜFUS SOSYO-EKONOMİ BİLGİLERİ

1. Okulunuzun adı, sınıfınız,

   ...../.....

2. Ana baba-kardeş bilgileri: Uygun yerleri x ile işaretleyiniz veya yazı ile yazınız:

	Öz	Üvey	Sağ	Ölü	Yaş	Cinsiyet	Medeni Durumu	En son Bitirdiği okul	Meslek	Geliri
Ana										
Baba										
Kardeş										
Kardeş										
Kardeş										
Kardeş										
Kardeş										

1. Anne-babanız dışında, ailenize ekonomik katkıda bulunan biri veya birileri var mı? Uygun yeri işaret eyin!

Var ☐ Yok ☐

2. Oturduğunuz ev kiraysa, aylık kaç lira ödüyorsunuz? Yazı ile yazınız!

.....

3. Oturduğunuz ev kaç metrekaredir? Yazı ile yazınız.

.....

4. Oturduğunuz evde, sana ayrılmış bir odan var mı? Yazı ile yazınız.

.....

5. Evinizi, aşağıdakilerden hangisi ile ısıtıyorsunuz? Uygun olanı işaretleyiniz.

Soba ile ☐ Kalorifer ile ☐ Klima ile ☐

6. Evinizde aşağıdakilerden hangileri varsa işaretleyiniz!

Buzdolabı ☐ Çamaşır mak. ☐ Fırın ☐ Elektrik süpürgesi ☐

Müzik Seti ☐ Televizyon ☐ Video ☐ Bilgisayar ☐

7. Daha önce veya şimdi vakıf, dernek, şahıs gibi kuruluş ve kişilerden para yardımı alıyor musunuz? Uygun olanı işaretleyin.

Alıyorum ☐ Almıyorum ☐

.....

8. Ailenizin ihtiyaçlarından, satın alamadıklarınız var mı? Varsa aşağıya yazınız!

a. .....

b. .....

c. .....

d. .....

9. Öğleyin nasıl besleniyorsunuz? Yazı ile yazınız

.....

.....

10. Yaz tatilinde para getirici bir işte çalışıyor musunuz? Uygun olanı işaretleyiniz!

Çalışıyorum ☐ Çalışmıyorum ☐

11. Okula ne ile gidip geliyorsun? Yazı ile yazınız.

.....

12. Ailen bir günde kaç lira harçlık verir? Yazı ile yazınız

.....

13. Ailenizden herhangi bir kişi hasta olmasına rağmen paranız olmadığı için tedavi alamıyor mu? Yazı ile yazınız .....

14. Okuldan maddi yardım alıyor musun Uygun olanı işaretleyin.

Alıyorum ☐ Almıyorum. ☐

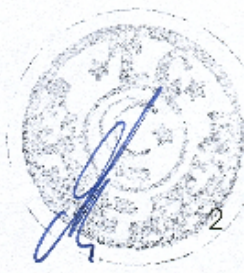

Sanat Eğitimi ile ilgili Öğrencilere Sorulacak sorular:

1- Sanat eğitimi dersi gerekli midir?
Evet ☐ Hayır ☐

2- Sanat eğitimi dersi yaratıcılığı artırır mı?
Evet ☐ Hayır ☐

3- Sanat eğitim dersini çok seviyorum, çünkü malzemelerim her zaman zamanında ve tam olarak alınıyor.
Evet ☐ Hayır ☐

4- Sanat eğitimi dersi gerekli ama benim yeteneğim olmadığı için başarılı olam yorum.
Evet ☐ Hayır ☐

5- Sanat eğitimi dersini ve uygulamalarını seviyorum, ancak ailem istemediği için evde çalışmıyorum.
Evet ☐ Hayır ☐

6- Sanat eğitimi dersini seviyorum ama ailemin ekonomik gücü malzeme alacak gücü olmadığı için çalışmalarımı yapamıyorum.
Evet ☐ Hayır ☐

7- Yeteneğim var. Sanat eğitimi dersini de çok seviyorum. Ancak bana gelecekte lazım olmadığı için önemsemiyorum.
Evet ☐ Hayır ☐

8- Eğitim ortamımız uygun olmadığından sanat eğitimi çalışmalarımız başarılı olmuyor.
Evet ☐ Hayır ☐

9- Eğitim ortamımız uygun olmasına rağmen ailem sanat eğitimini gereksiz buluyor.
Evet ☐ Hayır ☐

10- Eğitim ortamımız uygun ailemde sanatı çok seviyor ve destekliyor, ancak ben sevmiyorum.
Evet ☐ Hayır ☐

11- Ailem sosyokültürel ve geleneksel sebeplerden görsel sanatlar dersini sevmiyor ve önemsemiyorlar.
Evet ☐ Hayır ☐

12- Ailemde güzel resim yapan kişiler var mı?
Evet ☐ Hayır ☐

13- Ailemde güzel sanatların herhangi birine ilgi alan var mı?
Evet ☐ Hayır ☐

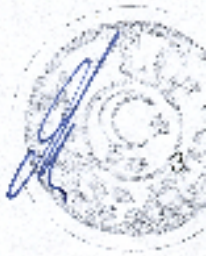

14- Ailende sanatçılara karşı genel tutum olumlu mudur, yoksa olumsuz mudur?

Evet ☐ Hayır ☐

15- Sanatçıların toplumu ilerlettiğine ve geliştirdiğine inanır mısın?

Evet ☐ Hayır ☐

16- İki meslekten birini tercih etsen sanatçı mı olmak istersin, iş adamı mı?

Evet ☐ Hayır ☐